สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

ท 122678

รายงานวิจัย
เรื่อง
การศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ
The potential to become a lifelong student of the Rajabhat University.

ทิพาพร สุจารี
บุญเลี้ยง ทุมทอง

นักศึกษา -- ทรศึกษาและทรรศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
วันรับ.....
วันลงทะเบียน - 9 มิ.ย. 2560
เลขทะเบียน 250865 วก.
หมู่หนังสือ 378.3 ท362ก 2558

ค.2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557)

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นักศึกษา คณาจารย์กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและขอขอบคุณกัลยาณมิตรที่เป็นบุคลากรและคณาจารย์ของคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทุกท่านที่ร่วมเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้และขอขอบพระคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ให้แนวคิดในการพัฒนางานวิจัยของแต่ละคณะ ท้ายสุดขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยภายในระดับคณะ ประจำงบประมาณ 2557

คณะผู้วิจัย

2558

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title : The potential to become a lifelong student of the Rajabhat University.
Researcher : Tipaporn Sujaree and Boonleang Thumthong.
Faculty : Humanities and Social Sciences.
Accomplished Year : 2015

ABSTRACT

This study aimed to investigate the potential of being a lifelong student. To study the relationship between background and personal characteristics. And the learning environment with the potential to be a lifelong student. And to create a predictive equation for the potential life-long learning of its students. The samples Final year students in the University's 718 undergraduate students randomly multi-step process. The instrument used was a questionnaire statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation. Pearson correlation and stepwise multiple regression analysis. The results were as follows :

1. Potential to be a lifelong student's overall average was high, and when considering the top 3 is a side mission in the self. The learning skills and the spirit of acquiring knowledge, respectively.

2. The correlation coefficient is positively correlated with the potential to become the lifelong learning of the students. Achievement motivation There was a negative relationship with. Achievement and active participation of students.

3. Analysis by predict , with the regression relationship found. Achievement motivation It accounted for 39.70 percent of the standard error of prediction was 28.81.

Equation can predict the potential for life-long learning of its students. The raw score was $Y_1 = 170.604 + 3.403X_3$. And the equation can predict the potential for life-long learning of its students. The standard score was $Z_1 = 0.630Z_3$.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชื่อเรื่อง : การศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ผู้วิจัย : ทิพาพร สุจารีและบุญเลี้ยง ทุมทอง
คณะ : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปี พ.ศ. : 2558

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับปริญญาตรี จำนวน 718 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 อันดับแรกคือ ด้านการดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง ด้านทักษะการเรียนรู้ และด้านจิตใจรักการแสวงหาความรู้ ตามลำดับ

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีค่าความสัมพันธ์ทางลบกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์โดยการพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์จากสมการถดถอยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 39.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 28.81

สมการพยากรณ์สามารถทำนายศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาโดยใช้คะแนนดิบคือ $Y_1 = 170.604 + 3.403X_3$ และสมการพยากรณ์สามารถทำนายศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา โดยใช้คะแนนมาตรฐานคือ $Z_1 = 0.630Z_3$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ ..... ก
บทคัดย่อ ..... ข
Abstract ..... ค
สารบัญ ..... ง
สารบัญตาราง ..... ฉ
สารบัญภาพ ..... ช

บทที่

1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 8
ขอบเขตของการวิจัย 8
นิยามศัพท์เฉพาะ 9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 13
การเรียนรู้(Learning) 13
ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ 15
องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ 16
ประเภทและลำดับขั้นการเรียนรู้ 17
การสอน(Teaching) 20
ปัจจัยที่ส่งเสริมการสอน 21
หลักการสอนทั่วไป 21
ความสัมพันธ์ของการสอนกับการเรียน 22
ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน 23
ระบบการเรียนการสอน 24
องค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน 24
ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 25
ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 29
ลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ 43
การวัดลักษณะผู้เรียน 50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 55

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3 วิธีการดำเนินการวิจัย 62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 62
เครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพ 63
การเก็บรวบรวมข้อมูล 63
การจัดกระทำกับข้อมูล 63
การวิเคราะห์ข้อมูล 64
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 65
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 65
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 66
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 75
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 76
การเก็บรวบรวมข้อมูล 76
การวิเคราะห์ข้อมูล 76
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล 76
อภิปรายผล 77
ข้อเสนอแนะ 79

บรรณานุกรม 81
ภาคผนวก 87
ก. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 88
ข. ประวัติผู้วิจัย 101

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตาราง หน้า

1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม 67

2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ 67

3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Interrelation Coefficient) ระหว่างตัวแปร 73

4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์(R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์(SE_{est})ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์(F) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย(b) ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์(SE_b)ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน(β)ค่าทดสอบทีของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่เข้าสมการการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนที่พยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y) 73

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่ หน้า

1 ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ 14
2 ลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย(Cognitive Domain) 18
3 ลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย(Affective Domain) 19
4 ลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย(Psychomotor Domain) 20
5 ความสัมพันธ์ของระบบ IPO ในรูปของแผนภูมิ 24
6 กระบวนการเรียนการสอน 25
7 กระบวนการเบื้องต้นของการเกิดแรงจูงใจ 43

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภายใต้โครงสร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาให้เป็นแบบองค์รวม โดยยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา(วงศกร ภู่ทอง และ อลงกต ศรีแสน. 2545 : 32) การพัฒนาบุคคลในสังคมโลกาภิวัตน์ควรประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการคือ สร้างคนให้มีปัญญา ให้เป็นบุคคลเรียนรู้ให้มีความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี คู่กับศิลปะ ให้มีความรู้ และฝึกปฏิบัติในด้านการประกอบสัมมาชีพให้มีความรู้ และเข้าใจในสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมไทย และให้มีหลักศาสนธรรมประจำใจ(สุธรรม อารีกุล, 2543 : 156-157) ความรู้ดังกล่าวถือเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลจะต้องแสวงหาและสั่งสมไว้เพื่อพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ความรู้ของบุคคลยังมีความสำคัญและเชื่อมโยงกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2539 The Organization of Economics Co-operation and Development(OECD) ได้บัญญัติคำว่า“สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้”(Knowledge-based Economy Society) ขึ้นเป็นหน่วยงานแรก เพื่ออธิบายลักษณะสังคมที่เศรษฐกิจมีผลิตผลอันเกิดจากความรู้ การให้ หรือส่งผ่านความรู้ และการใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสารเป็นรากฐาน ซึ่งต่อมา พ.ศ. 2543 The Asia-Pacific Economic Co-operation(APEC) ได้ขยายความหมายสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยให้แนวคิดหลักการเพิ่มเติมว่า ผลิตผล การให้ หรือส่งผ่าน ตลอดจนการใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคมถือเป็นเครื่องผลักดันหลักที่ก่อให้เกิดการเติบโต ความมั่นคั่ง และการจ้างงานของภาคอุตสาหกรรม ความรู้สำหรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม การจัดการ และเทคโนโลยี โดยมาตรวัดความเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ของประเทศที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความต้องการบุคลากรที่มีทักษะขั้นสูงเพิ่มขึ้น โดยเน้นที่การให้บุคคลมีพุทธิปัญญาหรือทักษะการคิด พัฒนาการของความคิดและการเรียนรู้ ตลอดชีวิตเพิ่มขึ้น(ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และ สร้อยสน สกลรักษ์, 2548 : 1)

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทำให้สถาบันอุดมศึกษาและองค์กรต่างๆ เผชิญกับการแข่งขัน และภาวการณ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านดีและไม่ดี มีความจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์กรในด้านต่างๆ และส่งผลให้มีการพิจารณาทบทวนแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลรูปแบบใหม่ๆ อย่างกว้างขวาง สถาบันอุดมศึกษาและองค์กรต่างๆ ได้หันมาสนใจหาวิธีการที่จะช่วยทำให้นิสิตนักศึกษา และผู้ทำงานสามารถอยู่รอดได้ในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเห็นสมควรจัดให้มีการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักที่จำเป็นต้องพัฒนาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ จนเกิดความเชี่ยวชาญ และเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวสามารถนำไปใช้งานได้เป็นอย่างดี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงจึงต้องมีความรู้ทั้งด้านการศึกษาทั่วไป(General) วิชาชีพเฉพาะ(Specialized) และทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เพื่อที่จะช่วยให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพออีกต่อไป แต่จำเป็นต้องมีศักยภาพในการปรับประยุกต์ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น เพื่อนำมาใช้แก้ไขปรับปรุงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมด้วย ประกอบกับความรู้ต่างๆ ถูกสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความรู้บางอย่างถูกแทนที่ด้วยความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ในขณะที่ความรู้อีกจำนวนมากยังคงอยู่ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน จึงไม่อาจครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงความรู้ในระยะยาวได้ สถาบันอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะหลัก เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้เรียนรู้ที่ดีจะสามารถค้นพบและใช้ความรู้ใหม่ๆ ให้เกิดความประโยชน์ได้(Evers ; Rush ; & Berdrow, 3-6, 12) ดังที่ แคนดี ครีเบิร์ท และ โอเลียรี่(Candy ; Crebert ; & Oleary, 1994 : 38) ได้กล่าวถึง เหตุผลความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีว่า บัณฑิตเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับบุคคลอื่นในสังคม การเรียนรู้ดังกล่าวแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานที่ทำงาน การเรียนรู้เพื่อหาความเชี่ยวชาญและความก้าวหน้าในอาชีพ การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาหรือการศึกษาในสาขาอื่นจากสถาบันอุดมศึกษา และการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ

แผนการศึกษาแห่งชาติระยะยาว 15 ปี(พ.ศ. 2545 – 2559) ได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มุ่งสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ก้าวหน้าทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ทุกองค์การและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมเรียนรู้อยู่เสมอ(พนม พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ, 2546 : 282-312) ในระยะที่ผ่านมาตามวิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9(พ.ศ. 2545-2549) ได้มุ่งพัฒนาอุดมศึกษาทั้งระบบให้ประกอบด้วนสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีคุณภาพ สามารถผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับกลางและระดับสูงที่ทัดเทียมนานาชาติเป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสามารถชี้นำและผลักดันการพัฒนาการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานองค์ความรู้มากยิ่งขึ้น การพัฒนาไปสู่จุดหมายดังกล่าวระบบอุดมศึกษามีภารกิจต้องนำสังคมและชุมชนไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้(Knowledge Based Society) ที่บุคคลในชาติมีความเชื่อ ความผูกพัน และยอมรับว่าบุคคลจำเป็นต้องผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกหัด และฝึกอบรมที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเพื่อมุ่งไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างฐานกำลังคนให้มีจำนวน และคุณภาพที่เหมาะสม และเพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543 : 10-12) นอกจากนี้ในการจัดทำกรอบแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2(พ.ศ. 2550-2564) ยังกล่าวถึง ประเด็นสำคัญเชิงนโยบายของแผนฯ ฉบับนี้ว่า จะต้องมีนโยบายในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้บัณฑิตมีคุณภาพ และเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมทั้งด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สอนให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีจิตใจสาธารณะเพื่อเตรียมให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมฐานความรู้(ชุลีกร ภูบุญเจริญไชย, 2550 : 23) ซึ่งสอดรับกับการพัฒนาจากแผนพัฒนาและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง(พ.ศ. 2552-

2559) ที่ต้องการให้พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย เข้าถึงง่ายเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาบุคคล โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาครอบคลุม 3 ส่วน คือ ส่วนแรกประชาชน มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัยให้เห็นความสำคัญ และสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยกย่อง ผู้ที่ใฝ่ศึกษาอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนที่สองสถาบันการศึกษาให้มีการพัฒนารูปแบบและหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของเมืองและ ชุมชน และส่วนที่สามสภาพแวดล้อมทั่วไป ต้องปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งจัดระบบข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 55-56 ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 29-30) กล่าวได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของคนเป็นอย่างมาก ดังที่ทรงศรี สรณะสถาพร และสายวรุณ จำปาวรรณ (Songsri Soranastaporn&Saiwaroon Chumpavan, 2002 : 56) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่เปิดกว้างสำหรับประชาชน และให้โอกาสประชาชนพัฒนาระดับความรู้ความสามารถที่มีให้ก้าวหน้าทันสมัยมากกว่าเดิม มุ่งหวังพัฒนาความเข้มแข็งของประชาชนและช่วยเติมเต็มให้แก่สังคม

การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมไทยยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ดังที่ อมเรศ ศิลาอ่อน (2550 : 27) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องที่ได้มีการคำนึงถึงมาเป็นเวลานานและเป็นความจริงที่จะช่วยสังคมไทยให้สามารถสู้กับสังคมโลกได้ การไม่แสวงหาความรู้ตลอดชีวิต เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยสู้สังคมโลกไม่ได้ จึงจะต้องหาทางฝึกผู้เรียนรุ่นต่อไปให้รักความรู้ ให้รู้จักแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต กรอบมาตรฐานที่สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาสร้างขึ้นจะต้องนำไปสู่การทำให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ดีในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การปลูกฝังนิสัย ทักษะและความสามารถให้การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนให้ได้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 ข : 62) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา สำเร็จผล(2547 : บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตพบว่า องค์ประกอบด้านผู้เรียนมีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด

หน่วยงานด้านการศึกษาซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนาผู้เรียน จำเป็นต้องศึกษาและกำหนดลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อเป้าหมายและทิศทางในการจัดแนวทางการศึกษาและองค์ประกอบอื่นๆที่ส่งเสริมสนับสนุนและเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ดำเนินไปในทิศทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมเพราะความชัดเจนในลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ที่ตั้งไว้แต่แรกในรูปแบบของพฤติกรรม ทักษะ เจตคติ และความสามารถเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นฐานในการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนับสนุน การฝึกฝนให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาที่ตั้งไว้ และยังสามารถหาแนวทางในการวัด และประเมินผลที่ปลายทางได้อย่างเที่ยงตรง (วรวรรณ เหมชะญาติ ; สร้อยสน สกลรักษ์, 2548 : 5-11) ดังที่ แคนดี ครีเบิร์ท และโอเลียรี่ (Candy ; Crebert ; & Oleary, 1994 : 43, 153-154) ศึกษาเรื่องการพัฒนาผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตใน

ระดับปริญญาตรี(Developing Lifelong Learners Through Undergraduate Education) โดยได้รับความร่วมมือในการศึกษาจาก คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ควีนส์แลนด์ เทคโนโลยี (Queensland University of Technology) ระยะเวลาที่ศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2536-2537 ดำเนินการศึกษาโดยการค้นคว้าจากเอกสารทั้งของประเทศออสเตรเลียและประเทศอื่นๆ การสำรวจความต้องการของสังคม ความเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา ผู้จ้างงาน สมาคมวิชาชีพ การวิเคราะห์หลักสูตร และการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องรวม 160 ราย ภายใต้การดำเนินการของสภาการอุดมศึกษาประเทศออสเตรเลีย ได้กำหนดลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่ประสบความสำเร็จไว้ 5 ประการคือ มีจิตใจรักการแสวงหาความรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล มีสำนึกในการพึ่งตนเอง และมีทักษะในด้านการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างดี ขณะที่คณะกรรมาธิการแห่งสหภาพยุโรป ก็ได้กำหนดสมรรถนะหลักในการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่บุคคลจำเป็นต้องมีไว้คล้ายคลึงกัน แต่ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ภาษาประจำชาติและภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร

ชิคเคอร์ริ่ง และสคลอซเบิร์ก(Chickering ; Schlossberg, 1997 : 37) ได้ให้ความเห็นว่า นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย จัดว่า มีความสำคัญเพราะเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน มีความสนใจอย่างมากเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง สถาบันอุดมศึกษาควรใช้โอกาสนี้ในการสร้างความมั่นใจ ส่งเสริมประสบการณ์ แนวคิด และกำลังใจ เพื่อช่วยให้นิสิตนักศึกษาผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และถือเป็นความรับผิดชอบในการส่งเสริมนิสิตระดับปริญญาตรีให้เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายจะพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว และมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะสำเร็จการศึกษาตามหลักเกณฑ์ระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนั้น นิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายยังต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม โดนเฉพาะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต แต่จากสภาพปัญหาภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว สภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมส่งผลให้ปริมาณการจ้างงานลดลง สร้างแรงกดดันในเรื่องการแข่งขันเพิ่มขึ้น นิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายจึงมีความเครียด และความกังวลเกี่ยวกับหางานทำมากยิ่งขึ้น ซึ่ง ชิคเคอร์ริ่ง และ สคลอซเบิร์ก(Chickering ; Schlossberg, 1997 : 39, 50) ได้กล่าวว่า อุปสรรคสำคัญที่นิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายต้องเผชิญและผ่านพ้นไปให้ได้มี 3 ประการ คือ การสร้างความเชื่อมโยงไปสู่การประกอบอาชีพ การสร้างความชัดเจนในอัตลักษณ์ใหม่ของตนเกี่ยวกับรูปแบบของการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตและประการสุดท้ายเป็นการพัฒนาความคิด และการตัดสินใจ อย่างมีเหตุผลและเหมาะสมตามความเป็นจริงได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต สถาบันอุดมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองให้แก่นิสิตนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้ามาในสถาบันจนสำเร็จการศึกษา

การจัดดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษาของสถาบันการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษาโดยตรง สำเนาว์ ขจรศิลป์(2538 : 10-17) มีความเห็นว่า ผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบต่อการพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษาควรทราบปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานักเรียน นิสิตนักศึกษาเพื่อหาทางปรับปรุงให้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษาอย่างแท้จริง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษาที่สำคัญประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านวิชาการ ปัจจัยด้านกิจการนักเรียน นิสิต นักศึกษา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้าน

สภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกสถาบันการศึกษา และปัจจัยด้านนักเรียนนิสิตนักศึกษาเอง ส่วนนักวิชาการอื่น ก็ได้กล่าวถึงแนวคิดและหลักการพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษาในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา นักเรียนนิสิตนักศึกษาไว้ว่า การพัฒนานักเรียนนิสิตนักศึกษาเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์หลายอย่าง เช่น ช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา โปรแกรมการศึกษา ขนาดของสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ นักเรียนนิสิตนักศึกษาแต่ละคนยังมีเอกลักษณ์ของตนเอง จึงควรปฏิบัติต่อนักเรียนนิสิตนักศึกษาตามลักษณะที่มีความแตกต่าง ซึ่งทุกฝ่ายในสถาบันการศึกษามีส่วนรับผิดชอบและทำงานร่วมกัน เพื่อความสำเร็จในการพัฒนานักเรียนนิสิตนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาดา สุธรรมรักษ์(2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ลักษณะการมุ่งมั่นและการเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยของนิสิตลักษณะความสัมพันธ์กับอาจารย์ ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน และลักษณะสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของนิสิต เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานิสิตทั้งในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ และผลลัพธ์ด้านจิต

จากการค้นคว้าเอกสารต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า นิสิตระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ โดยยังไม่ได้เป็นผู้ที่มีความสนใจแสวงหาความรู้อย่างจริงจัง ยังมีค่านิยมผูกติดกับปริญญา และมีความคิดว่าเมื่อได้รับปริญญาแปลว่าเรียนจบแล้ว(สุมณฑา พรหมบุญ, 2547 : 36-38) ปัญหาดังกล่าวได้สั่งสมมาเป็นเวลานาน ดังที่ จรัส สุวรรณเวลา(2539 : 19) กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาจำนวนไม่น้อยสนใจแต่การสอบให้ผ่าน เพื่อให้ได้รับปริญญาเท่านั้น ไม่สนใจการแสวงหาความรู้มากเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชฎา ธิโสภา(2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาลักษณะนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า นักศึกษาทั้งสามสถาบันมีลักษณะความคิดสร้างสรรค์ การใฝ่รู้ในวิชาชีพในระดับปานกลาง และ ปัทฐวรรณ อ่วมศรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการแสวงหาความรู้ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ จาก การสอบถามนิสิตนักศึกษาฝึกงาน ที่ศึกษาชั้นปีสุดท้ายตามหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 2 แห่ง พบว่า มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การฝึกงานทำให้ได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างจากสิ่งที่เรียนทั้งที่ดีและไม่ดี ปัญหาในการทำงานส่วนใหญ่เป็นความผิดพลาดเนื่องจากขาดความรอบคอบในการศึกษาข้อมูล และขาดการทบทวนเกี่ยวกับรายละเอียดของงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย สิ่งที่ยากในการปฏิบัติงาน คือการเรียนรู้ที่จะปรับตัวในเวลาจำกัด และการทำงานเป็นหมู่คณะ(พรทิพย์ เพิ่มเติม : กุลวเรศ แหลมเลิศ และแอน เสียงสมบัติดี, 2550 : สัมภาษณ์)

การที่นิสิตระดับปริญญาตรี มีความสนใจแสวงหาความรู้ ซึ่งถือเป็นลักษณะพื้นฐานสำหรับการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเพียงระดับปานกลาง สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมากยิ่งขึ้น ดังที่ อดุลย์ วิริยเวชกุล(2542 : 27-32) ให้ความเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาควรนำแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาใช้ในการพัฒนา โดยผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสนใจติดตามแนวโน้มเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์กรเรียนรู้และสังคมการเรียนรู้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปกำหนดนโยบายให้ชัดเจนและผลักดันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม พร้อม

ทั้งต้องพิจารณาแสวงหาวิธีการที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน หรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะกับผู้เรียน เช่นเดียวกับ สุจินต์ จินายนกล่าวถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ โดยวิเคราะห์จุดอ่อนของสังคมไทยพร้อมทั้งเสนอแนวคิดในการปรับปรุงแก้ไขไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาจะสร้างคนอย่างไรให้เป็นผู้ที่ใฝ่รู้และรักเรียน และต้องเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนเป็นการเรียนเพื่อเรียนรู้(สุธรรม อารีกุล, 2541 : 85 ; อ้างอิงจาก สุจินต์ จินายน, 2539 : บทบาทสถาบันอุดมศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ อภิปรายในการสัมมนาประชาพิจารณ์ เรื่องวิกฤติอุดมศึกษาไทยและทางออก : เอกภาพในเชิงนโยบายและการกระจายโอกาส 27 พฤศจิกายน 2539 ณ โรงแรมมารวยการ์เด้น กรุงเทพฯ) นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยต่างๆ ก็ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น ดังตัวอย่าง มหาวิทยาลัยศรีปทุมได้ระบุไว้ว่า การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนมุ่งสร้างเสริมให้นิสิตนักศึกษามีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีเจตคติต่อการศึกษาที่ถูกต้อง เป็นผู้ใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาตนเองอยู่เสมออันเป็นการปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษามีพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต(นารี รมย์นุกูล, 2547 : 3-4) เช่นเดียวกับ รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้ให้แนวคิดเรื่องสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ว่า มีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังจัดให้มีการเสริมสร้างทักษะด้านภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีนเพื่อให้นิสิตนักศึกษามีคุณสมบัติพื้นฐานของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป(อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์, 2550 : สัมภาษณ์)

การพัฒนานักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจำเป็นต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในด้านลักษณะโครงสร้าง ตัวบ่งชี้ และการประเมิน ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้มีลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของบุคคลในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นผู้รู้เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา เพื่อจัดบริการให้แก่นิสิตนักศึกษา และเพื่อเป็นผู้สอนที่ดี(พรชุลี อาชวอำรุง, 2543 : 194) นอกจากนี้ การ์ดเนอร์ และ แวน เดอ เวียร์(Gardner ; & Van, der Veer, 1997 : 4-5, 10) ยังได้กล่าวถึงการศึกษาวิจัยกับนิสิตนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายในระดับปริญญาตรี ว่าเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้เข้าใจคุณภาพของผลลัพธ์ในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษา เป็นผู้ที่จะเปลี่ยนสถานภาพเป็นบัณฑิต เป็นศิษย์เก่าและยังเป็นผู้ต้องถูกประเมินโดยผู้จ้างงานบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นผลสะท้อนให้เห็นคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาได้อีกด้วย

ถึงแม้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะมีการกล่าวถึง มานานแล้วแต่การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศยังมีไม่มากนัก การวิจัยส่วนใหญ่จัดดำเนินการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อาทิ การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 ก : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) เรื่องกระบวนการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ, 2545: บทสรุป) ผลการวิจัย ปรากฏสอดคล้องกันว่า เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับกระบวนการและยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของเทศไทยและต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ได้นำเสนอว่า มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนการวิจัยระดับบัณฑิตที่เกี่ยวข้องโดยตรงก็มีน้อย เช่น นิตยา สำเร็จผล(2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านปัจจัยตัวป้อน ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ กล่าวถึงคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ในระดับปริญญาตรีไว้ในปัจจัยด้านผลลัพธ์ อธิบายคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ในระดับปริญญาตรีว่ามี 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ เจตคติต่อการเรียนรู้ทักษะและสามารถที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วน อุษา อนุกูล(2547 : 84-90) ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรากฏว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิตไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาจารย์ ข้าราชการ นักเรียน นิสิตนักศึกษาและประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยยังไม่สามารถทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจได้มากเท่าที่ควร ประกอบกับข้อมูลที่ผู้เรียนในปัจจุบันมีสื่อที่หลากหลายกับสาระการเรียนรู้ที่ทันต่อสถานการณ์สังคมโลก(บุญเลิศ มาแสง, 2553 : 9)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้รับการยอมรับว่า มีความสำคัญมากสำหรับประชากรทุกประเทศ แต่สังคมไทยยังมีค่านิยมไม่ถูกต้องในเรื่องการเรียนรู้และคนในสังคมยังไม่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้รักการเรียนรู้มากกว่าความบันเทิง รักการอ่านมากกว่าการพูด รักการแสวงหาข้อมูลมากกว่ารับข้อมูล ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คนไทยสามารถปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบันได้(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543 : 124) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ไม่ใช่จบการเรียนรู้เมื่อสำเร็จการศึกษา และเป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาที่จะต้องดูแลปลูกฝังลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน จากการค้นคว้าเอกสารพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน นิสิต นักศึกษาของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏยังมีน้อยมาก ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นชั้นปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัยที่จะจบการศึกษาออกไปสู่ตลาดอาชีพต่อไป โดยได้นำแนวคิดลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของ แคนดี ครีเบิร์ทและโอเลียรี(Candy, Philip C ; Crebert, Gay ; & O'Leary, Jane., 1994 : 17) แนวคิดสมรรถนะหลักในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป(Commission of the European Communities, 2005 : 15)มาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นสำหรับศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาเพื่อศึกษาภาวะปัจจุบันเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อจะได้ข้อมูลสำหรับสมหาวิทยาลัยและผู้เกี่ยวข้องทราบ และใช้เป็นสารสนเทศสำหรับการพัฒนา นักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมที่จะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลัง ลักษณะส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ในภาคการศึกษา 2/2556 ทั้งหมดจำนวน 718 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ในการศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้นแบ่งตัวแปรในการศึกษาได้ดังนี้

2.1)ปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว ได้แก่

2.1.1) เพศ ได้แก่ ชาย หญิง

2.1.2)วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว จำแนกเป็น 4 แบบ ได้แก่ แบบประชาธิปไตย แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย

2.1.3)แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปานกลาง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

2.1.4)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.1.5)ความมุ่งหวังทางการศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ปริญญาเอก ปริญญาโท และปริญญาตรี

2.1.6)รูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัด จำแนกเป็น 2 แบบ ได้แก่ เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการถ่ายทอดของผู้สอน

2.1.7)ความสนใจประกอบอาชีพ จำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อาชีพอิสระ พนักงานหน่วยงานของรัฐ และพนักงานหน่วยงานเอกชน

2.1.8)การใช้เวลาว่าง จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมวิชาการ และกิจกรรมนันทนาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2)ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่

2.2.1) คณะของนักศึกษาที่กำลังศึกษา จำแนกเป็น 6 คณะ ได้แก่ วิทยาศาสตร์, ครุศาสตร์, มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วิทยาการจัดการ, เทคโนโลยีการเกษตร, และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

2.2.2) ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา จำนวน 6 ด้านคือ จิตใจรักการแสวงหาความรู้ วิสัยทัศน์กว้างไกล การดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งพาตนเอง ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะด้านการเรียนรู้ และทักษะด้านการใช้ภาษา โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา หมายถึง ความสามารถทักษะ เจตคติของนักศึกษาระดับชั้นปีสุดท้าย ที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพที่จะเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้พัฒนาคุณภาพชีวิตได้ทุกช่วงวัยของชีวิต ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ 6 ด้าน ได้แก่

1.1 จิตใจรักการแสวงหาความรู้ หมายถึง ลักษณะที่แสดงว่า เป็นผู้มีความรักในการเรียนรู้ กระตือรือร้นที่จะหาความรู้เพิ่มเติม สามารถคิดวิเคราะห์ ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ทำความเข้าใจกับข้อมูลได้อย่างรอบด้านและรู้จักประเมินตนเอง

1.2 วิสัยทัศน์กว้างไกล หมายถึง ลักษณะที่แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในสาขาต่างๆ นำความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถขยายวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

1.3 ดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง หมายถึง ลักษณะที่แสดงว่าเป็นผู้ทำงานได้ด้วยตนเอง สามารถจัดการภารกิจส่วนตัว เช่น การบริหารเวลา การกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต

1.4 ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง ลักษณะที่แสดงว่าเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณค่าได้ สามารถตั้งคำถาม สามารถสรุปความและขยายความจากข้อมูลที่มีสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน สามารถตรวจสอบข้อมูลที่รับรู้ สามารถอ่านข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ทั้งข้อความ สถิติ กราฟ แผนภูมิ แผนภาพ ตารางและสามารถประเมินข้อมูลตามหลักเหตุผล

1.5 ทักษะด้านการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะที่แสดงว่าเป็นผู้มีความพร้อมในการเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ระดับพื้นฐานกับระดับนำไปปฏิบัติ

1.6 ทักษะด้านการใช้ภาษา หมายถึง ลักษณะที่แสดงว่าเป็นผู้สามารถใช้ภาษาประจำชาติ และภาษาสากลในการติดต่อสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้เป็นอย่างดี

2. ปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว หมายถึง เหตุที่เกี่ยวข้องกับ สถานภาพข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่

2.1 วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว หมายถึง ลักษณะที่ครอบครัวของนักศึกษาปฏิบัติในการดูแล อบรม สั่งสอน นักศึกษาจำแนกเป็น 4 แบบ ได้แก่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.1.1 แบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ความยุติธรรม การตัดสินใจใดๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบจากสมาชิกทุกคน และนักศึกษามีโอกาสได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีโอกาสคิดริเริ่ม และตัดสินใจผู้ปกครองไม่ตามใจ และไม่เข้มงวดจนเกินไป

2.1.2 แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่ให้อิสระแก่นักศึกษาเท่าที่ควร ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกันให้ช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

2.1.3 แบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองกำหนดจุดมุ่งหมายหรือกฎเกณฑ์ทุกอย่างที่เข้มงวด นักศึกษาเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม และต้องเชื่อฟังผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

2.1.4 แบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ ไม่ให้การสนับสนุนหรือคำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร นักศึกษาไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรมและความดีต่างๆ ไม่มีระเบียบวินัย และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น มีเวลาอยู่ร่วมกับผู้ปกครองน้อยและอิสระมากเกินไป

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาของนักศึกษาที่มุ่งมั่นบรรลุเป้าหมายในการเรียน และหรือการทำงานใดๆ อย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และตั้งใจที่จะกระทำอย่างมีประสิทธิภาพให้มากที่สุด ในการวิจัยนี้อาศัยแบบสอบถามสำหรับวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจำแนกพฤติกรรมของนักศึกษาออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เป็นประจำ หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงประมาณร้อยละ 81 ขึ้นไป บ่อยครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงประมาณร้อยละ 61-80 บางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงประมาณร้อยละ 41-60 นานครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงประมาณร้อยละ 21-40 และนานนานครั้ง หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงไม่เกินร้อยละ 20

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางเรียน หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมจนถึงภาคการศึกษาปัจจุบัน จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.50 ระดับปานกลาง หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.50-3.50 และระดับต่ำ หมายถึง มีคะแนนเฉลี่ยสะสม น้อยกว่า 2.50

2.4 ความมุ่งหวังทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่นักศึกษามุ่งหวังต้องการศึกษา จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

2.5 รูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัด หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ ที่นักศึกษามีความชำนาญมากที่สุด จำแนกเป็น 2 แบบ ได้แก่ การเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการถ่ายทอดของผู้สอน

2.6 ความสนใจประกอบอาชีพ หมายถึง ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความต้องการในการประกอบอาชีพของนักศึกษาภายหลังจากการสำเร็จการศึกษา จำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อาชีพอิสระ พนักงานหน่วยงานของรัฐ พนักงานหน่วยงานเอกชน

2.7 การใช้เวลาว่าง หมายถึง การใช้เวลานอกเหนือจากภารกิจประจำของนักศึกษาในกิจกรรมที่ชอบหรือมีความสุขที่ได้ปฏิบัติ จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมวิชาการ และกิจกรรมนันทนาการ

3. ประเภทสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง กลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาที่จำแนกประเภทตามผู้ดำเนินการก่อตั้ง ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัดรับ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในระบบปิด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดจำนวนการรับนักศึกษาไว้แน่นอน

4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์ต่างๆ ภายในสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการศึกษาเรียนรู้ของนักศึกษาระดับชั้นปีสุดท้าย ได้แก่

4.1 คณะที่สังกัด หมายถึง สาขาวิชาเอกที่จัดในหลักสูตรการเรียนการสอนในของมหาวิทยาลัยกลุ่มราชภัฏ จำแนกเป็น 6 คณะ ได้แก่ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ครุศาสตร์, มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วิทยาการจัดการ, เทคโนโลยีการเกษตร, และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

4.2 การเข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นอกชั้นเรียนที่จัดขึ้นโดยโรงเรียน งานกิจการนักศึกษา รวมทั้งกิจกรรมที่นักศึกษาจัดขึ้นเอง เพื่อตอบสนองความต้องการ และความสนใจของนักศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนานักศึกษา รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นกรรมการ หรือสมาชิกองค์กรคณะกรรมการนักศึกษา และชุมนุมต่างๆ โดยวัดจากจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่นักศึกษาใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมาก หมายถึง เวลาที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ระดับปานกลาง หมายถึง เวลาที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม 10-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และระดับน้อย หมายถึง เวลาที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

4.3 ลักษณะกลุ่มเพื่อน หมายถึง ลักษณะอุปนิสัยของเพื่อนที่คบหาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดำเนินกิจวัตรต่างๆ ร่วมกัน เช่น เรียน รับประทาน เที่ยวเตร่ เล่น ทำงาน พูดคุยปรึกษา จำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มเพื่อนที่ชอบเรียน กลุ่มเพื่อนที่ชอบทำกิจกรรม กลุ่มเพื่อนที่ชอบความสนุกสนานบันเทิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะมีความสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์กรความรู้เกี่ยวกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาวะปัจจุบัน

2. ด้านการประยุกต์ เป็นข้อมูลป้อนกลับให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

2.1 สถานศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปพัฒนากรอบการดำเนินงานหรือยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2.2 อาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตลอดจนการประเมินผลให้เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

2.3 คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อทบทวนนโยบายการจัดการศึกษา ปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงหลักสูตร และจัดสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองต่อการส่งเสริม และการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การเรียนรู้(Learning)
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้
3. องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้
4. ประเภทและลำดับขั้นการเรียนรู้
5. การสอน(Teaching)
6. ปัจจัยที่ส่งเสริมการสอน
7. หลักการสอนทั่วไป
8. ความสัมพันธ์ของการสอนกับการเรียน
9. ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน
10. ระบบการเรียนการสอน
11. องค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน
12. ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
13. ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
14. ลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
15. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
16. การวัดลักษณะผู้เรียน
17. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเรียนรู้(Learning)

การเรียนรู้นั้น ถือว่าเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการที่สำคัญของมนุษย์ในการรับรู้เรื่องราวหรือเนื้อหาข้อมูลที่เกิดขึ้นรอบข้างตนเอง นักการศึกษา นักจิตวิทยา และหน่วยงานต่างๆ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 1)

ความหมายของการเรียนรู้ในทัศนะของ นักการศึกษา นักจิตวิทยา และหน่วยงานของไทย

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่หรือความสามารถใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติ วุฒิภาวะ พิษยาต่างๆ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนถ่ายประสบการณ์ไปเป็นความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยอาศัยกระบวนการที่หลากหลาย

การเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนเจตคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร โดยเป็นผลจากการฝึกฝน เมื่อได้รับการเสริมแรง มิใช่เป็นผลจาการตอบสนองตามธรรมชาติ ที่เรียกว่า ปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) เช่น การกระพริบตาเมื่อผงเข้าตา หรือวุฒิภาวะ

การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้พยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อมตามสถานการณ์ต่างๆ จนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายตามที่แต่ละบุคคลได้ตั้งเป้าหมาย

การเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลได้รับประสบการณ์ใหม่ แล้วมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ ค่านิยม หรือแม้กระทั่งความพึงพอใจที่มีอยู่เดิม และรวมไปถึงความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่เพิ่มขึ้น การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นด้วยการบังคับ แต่จะเกิดขึ้นตามบริบทที่มีการเรียนรู้ การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใด แต่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมามากน้อยเพียงใด การเรียนรู้เป็นกระบวนของการถ่ายโอนประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่มากกว่าการสั่งสมความรู้และข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้น

จากความหมายและแนวคิดของนักจิตวิทยา และนักการศึกษาต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปความหมายของการเรียนรู้ได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์และเป็นไปในทางที่สังคมพึงประสงค์ จากความหมายของการเรียนรู้ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังภาพประกอบที่ 1

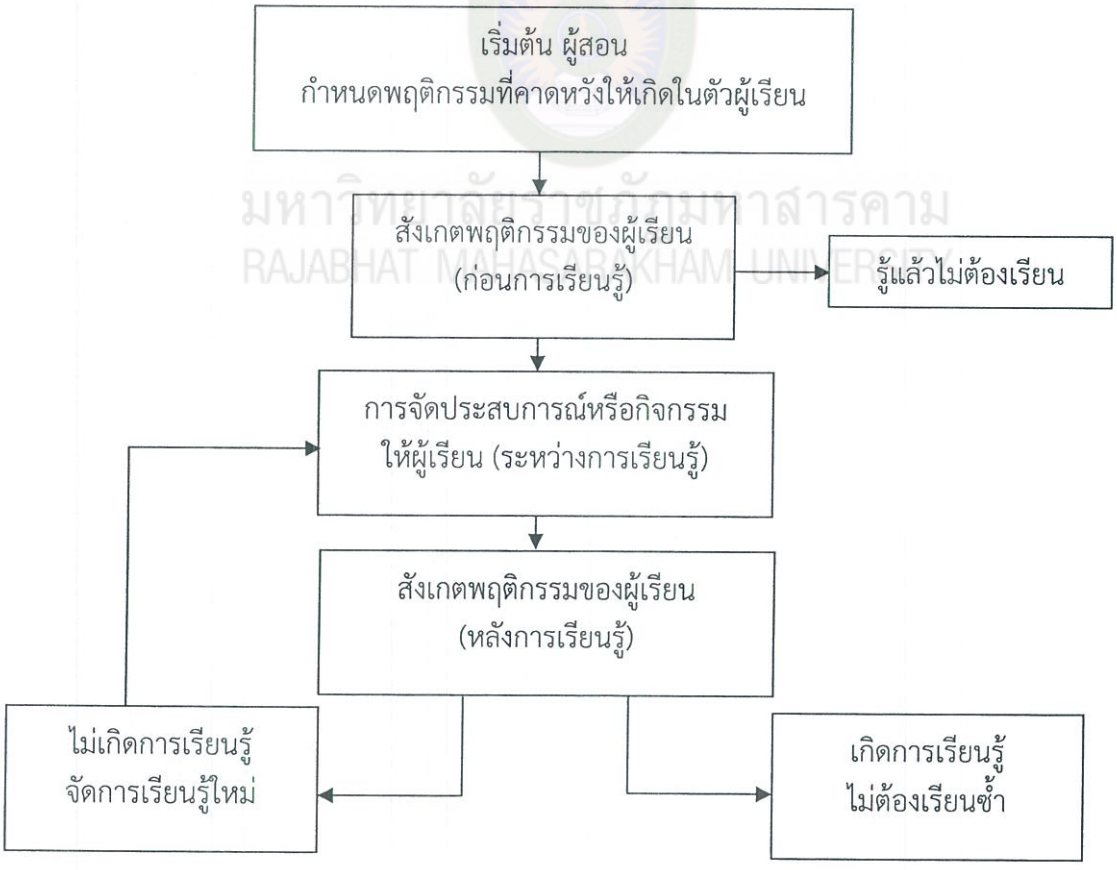

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพประกอบที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้

ธรรมชาติของการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวผู้เรียน ธรรมชาติของการเรียนรู้มีดังนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 3)

1. **จุดมุ่งหมายของผู้เรียน(Goal)** หมายถึง สิ่งผู้เรียนมุ่งหวัง หรือความต้องการจากการเรียนหากการเรียนไม่มีจุดมุ่งหมาย ผู้เรียนก็จะไม่ทราบว่าจะเรียนไปทำไม ลักษณะเช่นนี้จะไม่เกิดประโยชน์จากการเรียนในแต่ละครั้ง ทางออกที่ดีที่สุดคือ ครูควรชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการเรียนในแต่ละครั้งให้ผู้เรียนได้เข้าใจ

2. **ความพร้อม(Readiness)** หมายถึง สภาพของบุคคลที่เอื้อต่อการเรียน ประกอบด้วย วุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม และแรงจูงใจ โดยเฉพาะวุฒิภาวะ ผู้เรียนแสดงออกทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

3. **สถานการณ์(Situation)** หมายถึง สิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าต่างๆ ที่มีผลต่อผู้เรียน เช่น วิธีสอน สถานการณ์ต่างๆ ที่เข้ามาเสริมประสบการณ์ในการเรียนของผู้เรียน

4. **การแปลความหมาย(Interpretation)** หมายถึง การพิจารณานำสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อาจจะมีหลายวิธี ซึ่งการที่จะเลือกวิธีใดนั้นต้องดูปัจจัยในการเรียนรู้และบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. **การลงมือกระทำ(Action)** การที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเองนั้นจะทำให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เร็วขึ้นและถาวรมากยิ่งขึ้น

6. **ผลที่ตามมา(Consequence)** หลังจากที่ตอบสนองสิ่งเร้าหรือสถานการณ์แล้วผลที่ตามมาคือ อาจจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จะเกิดความพอใจ(Satisfaction) ถ้าไม่ประสบผลสำเร็จย่อมไม่พอใจผิดหวัง(Contradiction) ถ้าประสบผลสำเร็จก็จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดกิจกรรมอย่างเดิมอีกต่อไป แต่ถ้าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายอาจหมดกำลังใจ ท้อแท้ที่จะตอบสนองหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นต่อไป

7. **ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง(Contradiction)** มี 2 ลักษณะคือ ปรับปรุงการกระทำของตนใหม่เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยย้อนไปพิจารณาหรือแปลประสบการณ์ หรือสิ่งเร้าใหม่แล้วหาวิธีกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายให้ได้ อีกประการหนึ่งอาจจะไม่เลิกทำกิจกรรมนั้น หรืออาจกระทำซ้ำๆ อย่างเดิมโดยไม่เกิดผลอะไรเลยก็ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ดังนี้

1. **ตัวผู้เรียน(Student)** การเรียนรู้แตกต่างกันตามตัวบุคคล การเรียนรู้ในสถานการณ์เดียวกัน ผู้เรียนแต่ละคนอาจเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เพราะมีความแตกต่างกันหลายๆ ลักษณะ ได้แก่ วุฒิภาวะ ความพร้อม ความสนใจ แรงจูงใจ อารมณ์ สติปัญญา ประสบการณ์เดิม และสภาพร่างกาย

2. **บทเรียน(Lesson)** ลักษณะของบทเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ได้แก่ ความยากง่าย ความซับซ้อน ความสั้นยาว ประโยชน์และคุณค่าของบทเรียนต่อผู้เรียน

3. **กระบวนการจัดการเรียนการสอน(Instructional Process)** ได้แก่ การกำหนดช่วงเวลาและระยะเวลาการเรียนรู้ที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ และการกำหนดบทบาทของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM RAJABHAT UNIVERSITY

4. สภาพแวดล้อม(Environment) ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน วินัยในชั้นเรียน วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนในแต่ละครั้งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดๆ ได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการดังนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 4)

1. วุฒิภาวะ(Maturity) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ วุฒิภาวะของแต่ละบุคคลจะเจริญเติบโตเป็นขั้นๆ ตามลำดับวัย ทั้งทางร่ายกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การที่เด็กเปลี่ยนแปลงจากคลานเป็นนั่งและยืนนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติซึ่งเราเรียกว่า มีวุฒิภาวะทางกาย ดังนั้นจะกล่าวได้ว่า วุฒิภาวะ หมายถึง การบรรลุถึงขั้นสูงสุดของความเจริญเติบโตเต็มที่ในระยะใดระยะหนึ่ง และพร้อมที่จะประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาตินี้ไม่จัดว่าเป็นการเรียนรู้ แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ในกรณีที่เด็กสามารถเดินได้ในเวลาที่ควรจะเดินได้ เราเรียกว่า เด็กมีวุฒิภาวะพร้อมที่จะเดินไม่ใช่เป็นการเรียนรู้ แต่เมื่อเด็กพร้อมที่จะเดินแล้วเราสอนท่าเดินให้กับเด็ก และเด็กก็สามารถเดินได้ตามที่เราสอน เราเรียกว่า เด็กเกิดการเรียนรู้

2. ความพร้อม(Readiness) เป็นภาวะของบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประสบการณ์เดิม และความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ความพร้อมในการเรียนรู้กิจกรรมแต่ละอย่างมีความแตกต่างกัน เช่น ความพร้อมในการเขียนอ่าน ความพร้อมในการเรียนซ่อมเครื่องยนต์ ความพร้อมในการปฏิบัติการฝึกเดินสายไฟฟ้า เป็นต้น ในการเรียนรู้ใดๆ สิ่งที่สำคัญครูจะต้องคำนึงถึงคือ ความพร้อม เพราะความพร้อมจะเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้ครูสอนทักษะใดทักษะหนึ่งแก่ผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วและบังเกิดผลดี ดังนั้น ถ้าผู้เรียนถูกบังคับให้เรียนสิ่งใดที่ร่างกายยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ จะทำให้เกิดความคับข้องใจ และทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนสิ่งนั้นๆ ฉะนั้นครูควรคำนึงถึงหลักการข้อนี้ และหาโอกาสสอนในช่วงที่เด็กมีความพร้อม ในความเป็นจริงในการสอนครูอาจหาโอกาสที่เด็กมีความพร้อมได้ยาก แต่สิ่งที่ครูจะทำได้ก็คือ ก่อนสอนเนื้อหาต่อไปครูอาจจะตรวจสอบความพร้อมด้านต่างๆ เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้ หรือครูอาจจะมีการกระตุ้นให้เด็กเกิดความพร้อมได้ด้วยการนำเข้าสู่บทเรียนสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ให้ผู้เรียนเข้าใจถึงประโยชน์จากการเรียนมีความพร้อมทางด้านอารมณ์และความพร้อมที่จะเรียนได้

3. การฝึกฝน(Practice) เป็นการกระทำซ้ำในพฤติกรรมนั้นๆ เพื่อฝึกฝนทักษะใดทักษะหนึ่งให้เกิดความชำนาญ ฉะนั้นผู้สอนควรคำนึงถึงหลักการข้อนี้ เพื่อจะได้นำหลักการฝึกฝนไปใช้กับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การนำหลักการฝึกฝนไปใช้ควรตระหนักให้ดีว่าจะทำให้เด็กเหนื่อยล้าเกินไปหรือไม่ บางครั้งคิดว่าจะเกิดผลดีกลับกลายเป็น

ผลเสียไปก็มี เช่น การที่ผู้เรียนถูกเคี่ยวเข็ญให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งบ่อยๆ ผู้เรียนอาจเกิดความเบื่อหน่ายและมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งที่ทำได้

4. **การเสริมแรง(Reinforcement)** เป็นการเพิ่มพลังให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ซ้ำอีก โดยปกติคนเราจะทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดความพอใจ ดังนั้นการเสริมแรงจึงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและปฏิกิริยาตอบสนองมากขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าปฏิกิริยาตอบสนองได้รับการเสริมแรงจะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและปฏิกิริยาตอบสนองนั้นๆ มากขึ้น ดังคำกล่าวของสกินเนอร์(Skinner) ที่ว่า การกระทำใดๆ ถ้าหากได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้เกิดการกระทำนั้นๆ อีก ดังเช่น ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่มีพฤติกรรมดี จะทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอีก

5. **การถ่ายโยงการเรียนรู้(Transfer of Learning)** เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนรู้ครั้งก่อนๆ ส่งผลต่อการเรียนรู้ในปัจจุบัน ถ้าการเรียนรู้ครั้งก่อนๆ ช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ครั้งใหม่ดีขึ้น การถ่ายโยงความรู้แบบนี้ถือว่า เป็นการถ่ายโยงชนิดบวก เช่น เมื่อนักเรียนเรียนทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการทำงานของเครื่องทำความเย็นแล้ว นักเรียนสามารถแก้ไขหรือซ่อมบำรุงเครื่องทำความเย็นได้ ลักษณะเช่นนี้เป็นการเชื่อมโยงความรู้ในครั้งก่อนมาใช้กับการเรียนรู้ในครั้งใหม่ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ครั้งใหม่ได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ประเภทและลำดับขั้นการเรียนรู้

ปัจจัยสำคัญในการกำหนดกิจกรรมการเรียนคือ จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ประเภทต่างๆ จะทำให้ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่องอันจะส่งผลให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน บลูม(Bloom) ได้จัดประเภทและขั้นการเรียนรู้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 5)

1. **การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย(Cognitive Domain)** เป็นความสามารถและการเรียนรู้ทางด้านสติปัญญามีลำดับความยากง่าย 6 ขั้น ดังนี้

1.1 ความรู้ ความจำ(Knowledge) เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจำได้ระลึกได้

1.2 ความเข้าใจ(Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปของการแปลความ ตีความ และการคาดคะเน

1.3 การนำไปใช้(Application) เป็นพฤติกรรมที่ต้องอาศัยความรู้ ความจำ และความเข้าใจจึงจะนำไปใช้ได้

1.4 การวิเคราะห์(Analysis) เป็นพฤติกรรมที่สามารถแยกแยะสิ่งที่ซับซ้อนออกมา เป็นส่วนย่อยได้อย่างชัดเจน และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนย่อยที่เกี่ยวเนื่องกัน

1.5 การสังเคราะห์(Synthesis) เป็นพฤติกรรมที่สามารถในการรวบรวมเรื่องราวจากหลายๆ แหล่งมาผสมผสานเป็นเรื่องเดียวกันได้ ซึ่งอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยใช้สิ่งเดิมมาดัดแปลงและปรับปรุง ได้แก่ การรวบรวม จัดกลุ่ม ประกอบ ออกแบบ ร่างแผนการ สรุปความ เขียนใหม่ ย่อความ จัดระเบียบใหม่ ประพันธ์ และนำไปสู่การสรุปผลได้

1.6 การประเมินค่า(Evaluation) เป็นความสามารถในการตีค่า กำหนดคุณค่า และสรุปเรื่องราวต่างๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ อาจอาศัยข้อเท็จจริงภายใน เช่น จากเรื่องราวที่เรียนนั้น หรืออาศัยข้อเท็จจริงภายนอก เช่น ตัดสินตามเกณฑ์ที่สังคมยอมรับแล้วเป็นมาตรฐานการประเมินผล แสดงออกในพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ประเมิน ตัดสินใจ เลือก เปรียบเทียบ โต้แย้ง วิจารณ์ บอกความแตกต่าง นิยาม ให้น้ำหนัก วินิจฉัย ให้เกณฑ์ และสนับสนุนได้

ภาพประกอบที่ 2 ลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย(Cognitive Domain)

ลำดับขั้นการเรียนรู้ ที่พัฒนาโดย เบนจามิน บลูม(Benjamin Bloom) ซึ่งใช้ในอดีต และได้รับความนิยมมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1956 ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 แอนเดอร์สัน(Anderson) และ แครทโวล(Krathwohl) ได้ปรับลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ตามแนวคิดของ บลูม ซึ่งปัจจุบันเริ่มได้รับการยอมรับแพร่หลายขึ้น เปรียบเทียบได้ดังตาราง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 1 เปรียบเทียบลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านพุทธิพิสัย

บลูม	แอนเดอร์สัน และ แครทโวล
1. ความรู้(Knowledge)	1. จำ(Remembering)
2. ความเข้าใจ(Comprehension)	2. เข้าใจ(Comprehension)
3. การนำไปใช้(Application)	3. ประยุกต์ใช้(Application)
4. การวิเคราะห์(Analysis)	4. วิเคราะห์(Analysis)
5. การสังเคราะห์(Synthesis)	5. ประเมินค่า(Evaluating)
6. การประเมินค่า(Evaluation)	6. คิดสร้างสรรค์(Creation)

2. การเรียนรู้ด้านจิตพิสัย(Affective Domain) เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้สึก อารมณ์ ความซาบซึ้ง ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ

การเรียนรู้ด้านจิตพิสัยต้องใช้วิธีการปลูกฝังโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม พฤติกรรมด้านนี้แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

2.1 การรับรู้(Receive) เป็นการยอมรับหรือการให้ความสนใจ มีความตั้งใจฟังคำอธิบาย

2.2 การตอบสนอง(Respond) เป็นการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้าในทางบวก อาจจะแสดงออกในรูปการยินยอม เต็มใจ พอใจ เช่น ยอมปฏิบัติตามระเบียบ

2.3 คุณค่า/ค่านิยม(Value) เป็นการเรียนรู้ที่แสดงออกในรูปของการยอมรับการนิยมชมชอบ เช่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบถือว่าเป็นสิ่งที่ดี

2.4 การจัดระบบ(Organize) เป็นการนำค่านิยมที่ยอมรับมาจัดระเบียบ เช่น การไม่ทดลองสูบบุหรี่ หรือแนะนำคนอื่นไม่ให้สูบบุหรี่

2.5 บุคลิกภาพ(Characterize) เป็นการนำค่านิยมที่ยึดถือมาเป็นพฤติกรรมคือการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามแนวที่ชอบ ทำให้เป็นคุณลักษณะหนึ่งของชีวิต

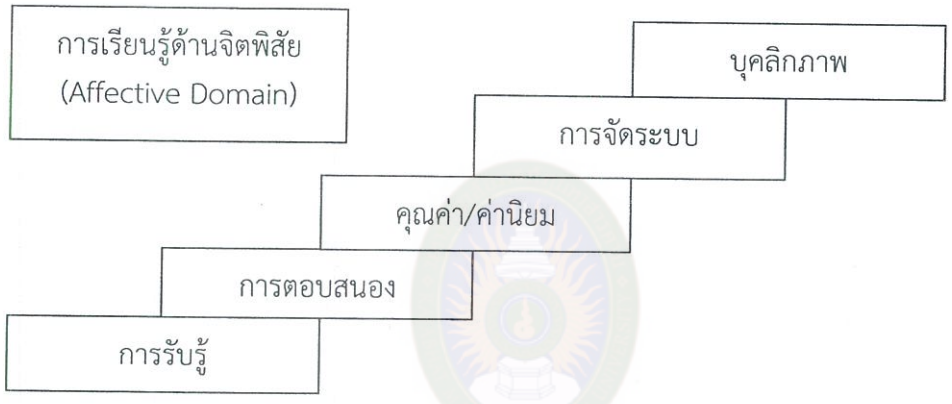

ภาพประกอบที่ 3 ลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย(Affective Domain)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย(Psychomotor Domain) เป็นเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านการปฏิบัติโดยใช้กล้ามเนื้อและอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งมีผลมาจากด้านจิตใจเป็นตัวควบคุมให้อวัยวะต่างๆ ทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว พฤติกรรมด้านนี้ มีดังนี้

3.1 การรับรู้(Imitation) เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2 การกระทำตามแบบ(Manipulation) เป็นพฤติกรรมที่สามารถลงมือปฏิบัติงานตามแบบที่กำหนดขึ้นได้ เช่น เมื่อมีแบบให้ก็สามารถทำงานตามแบบได้

3.3 การหาความถูกต้อง(Precision) เป็นพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยผู้ชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้ว ก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

3.4 การกระทำอย่างต่อเนื่อง(Articulation) เป็นการกระทำตามรูปแบบที่นักเรียนตัดสินใจเลือก และทำอย่างต่อเนื่องจนปฏิบัติงานที่ยุ่งยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ จะต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

3.5 การกระทำได้อย่างธรรมชาติ(Naturalization) เป็นพฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วว่องไว โดยอัตโนมัติเป็นธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

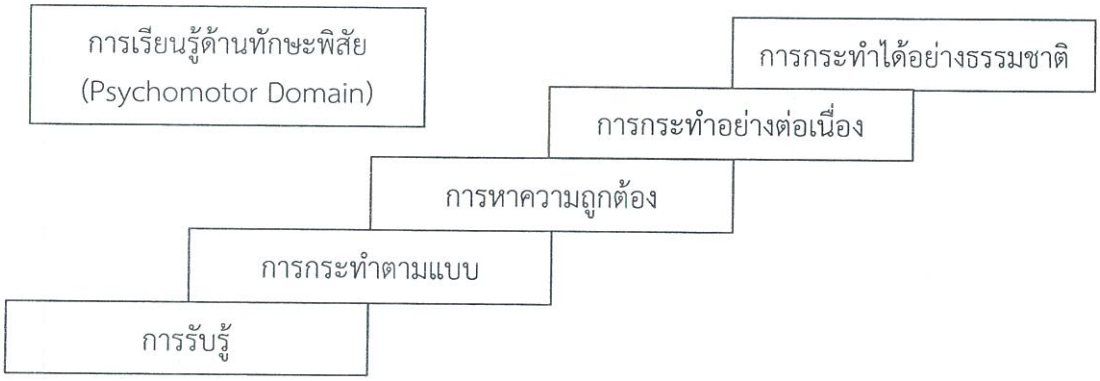

ภาพประกอบที่ 4 ลำดับขั้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย(Psychomotor Domain)

การสอน(Teaching)

เมื่อกล่าวถึงการเรียนรู้มาแล้วเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่จะเป็นครูและผู้ที่เป็นครูอยู่แล้วจะได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองดียิ่งขึ้น

การสอนมาจากภาษาอังกฤษ 2 คำคือ Teaching หมายถึง การสอนที่ถือครูเป็นผู้สอนเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นผู้บอก ผู้แสดง และ Instruction คำนี้ ความหมายคล้ายกับการสอนแนวใหม่ที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน หรือกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปัจจุบันการสอนแบบนี้จะได้รับความสนใจมาก

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษา นักจิตวิทยา และหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ดังนี้คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การสอน หมายถึง การบอกกล่าว การสั่ง การอธิบาย ชี้แจง หรือการแสดงให้ดู การสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่างๆ โดยที่ผู้สอนและผู้รับ หรือครูและศิษย์ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในกระบวนการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตามความคิดเห็นและความสามารถของตน ผู้เรียน หรือศิษย์เป็นผู้รับการถ่ายทอดตามแต่ครูจะให้การสอนโดยครูนี้เกิดขึ้นได้ทุกแห่ง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แล้วแต่สถานการณ์ และความพึงพอใจของครู

การสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อาจจัดประสบการณ์ด้วยตนเอง เช่น บรรยาย บอกความรู้ สาธิตการปฏิบัติงาน ยกกรณีตัวอย่าง หรือใช้สิ่งอื่นแทนก็เป็นการสอน เช่น จัดสภาพแวดล้อม จัดหนังสือให้อ่าน พาไปนอกสถานที่ พาไปคุยกับผู้รู้ หรือให้ปฏิบัติตามใบงาน เป็นต้น

ความหมายของการสอนอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเด็นคือ

1. การสอน หมายถึง การบอก การให้ข้อมูลซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้เรียน เป็นผู้รับ ผู้สอนเป็นผู้กระทำกิจกรรมเพื่อสอนตามที่ตั้งใจไว้

2. การสอน หมายถึง การสื่อความหมายสองทางโดยผู้สอนและผู้เรียนมีกิจกรรมร่วมกัน และปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดผลตามจุดประสงค์เฉพาะที่ตั้งไว้ ผู้เรียนมีโอกาสรับรู้การกำหนดแนวทางใน

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

การเรียนการสอน ได้ร่วมกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ผู้สอนสามารถวางแผนที่จะตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนใส่ใจในกิจกรรมหรือไม่ ซึ่งนำไปสู่ลักษณะการวัดและประเมินผลที่กระทำขึ้น เพื่อปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป

จากการศึกษา ความหมายของการสอนของนักการศึกษา พอสรุปความหมายของการสอนได้ว่า การสอน หมายถึง กระบวนการจัดสิ่งเร้า สิ่งแวดล้อม กิจกรรม หรือประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสของผู้เรียนเองจนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การสอนจึงเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั่นเอง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการสอน

การสอนจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดนั้น มีปัจจัยสำคัญคือ ตัวครูผู้สอน เพราะครู เป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่ง แม้ว่าในปัจจุบันจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น หรือให้นักเรียน เป็นศูนย์กลางก็ตาม แต่ครูก็ยังคงเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้เกิดระบบการเรียนการสอน ดังนั้นในส่วนที่กล่าวถึงการสอนจึงควรพิจารณาที่ครูผู้สอน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 9)

1. **ความรู้ของครู(Knowledge)** หมายถึง ความรู้ที่ครูได้ศึกษา ทั้งวิชาความรู้สามัญทั่วไปเป็นพื้นฐาน และวิชาชีพครู ซึ่งได้แก่ ความรู้เฉพาะวิชาชีพ หลักการสอน พื้นฐานการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา เทคนิควิธีสอนต่างๆ และการวัดและประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียน และงานของครูได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

2. **ทักษะของครู(Skills)** หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติกิจกรรมการสอนโดยเกิดขึ้นจากการฝึกฝนบ่อยๆ เช่น ทักษะการใช้ภาษา วาจากิริยาท่าทาง ทักษะการเขียนกระดานชอล์ก ทักษะการใช้คำถาม ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการเร้าความสนใจ ซึ่งทักษะต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้ครูสามารถสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

3. **สุขภาพของครู(Health)** สุขภาพนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง การสอนจะเป็นไปได้ด้วยดี หากครูมีสุขภาพดี จิตใจเบิกบาน ไม่กังวลเรื่องสุขภาพ และมีความกระตือรือร้น ในการทำงาน

4. **บุคลิกภาพของครู(Personality)** หมายถึงลักษณะต่างๆ ประจำตัวครูที่แสดงออกมาในสถานการณ์ต่างๆ จนเป็นนิสัย และมองเห็นได้เด่นชัดเป็นประจำ บุคลิกภาพของครูที่ส่งเสริมการสอน ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง อารมณ์สม่ำเสมอ สำเนียงการพูดดี มีความยุติธรรม มีความรู้ทันสมัยมีการสมาคมดี แต่งกายดี วางตัวเหมาะสมกับความเป็นครู

5. **เจตคติของครู(Attitude)** ได้แก่ ความรู้สึกที่มีต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและต่องานตามอาชีพของตน เช่น ครูที่มีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนย่อมจะส่งเสริมการสอนให้ได้ผลดี เจตคติที่ดี ได้แก่ ความรู้สึกที่เป็นมิตรกับคนทั่วไป เรียบง่าย ใจเย็น ร่าเริง สนุกสนาน มีอารมณ์ขัน อดทน น่าเชื่อถือ ศรัทธา รักงานที่ทำ

หลักการสอนทั่วไป

หลักการสอน หมายถึง หลักเกณฑ์ที่เป็นแนวทางความคิดจากนักการศึกษาต่างๆ สำหรับยึดเพื่อให้การสอนดำเนินไปตามจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ทำหน้าที่สอนทั่วไป หลักการสอนโดยทั่วไปมีดังนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 10)

259865

1. **สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล** ในการสอนครูควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน

2. **สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา** สอนตามหลักพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กแต่ละวัย

3. **สอนอย่างมีเป้าหมาย** และสอดคล้องกับหลักสูตร ผู้สอนต้องรู้ทิศทางและปลายทางที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน หรือหลักสูตร

4. **สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม** หรือสอนจากสิ่งที่มีตัวตนมองเห็นสัมผัสได้ไปหาสิ่งที่สัมผัสโดยตรงไม่ได้ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น สอนให้เห็นตัวอย่างการกระทำไปหาเรื่องความดี ความชั่ว เป็นต้น ครูควรใช้สื่อต่างๆ ช่วยอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม

5. **สอนจากสิ่งที่ง่ายไปหายาก** เพราะสิ่งที่ง่ายจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเป็นพื้นฐานในการเรียนเรื่องยากต่อไป

6. **สอนจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัว** เช่น สอนจากเรื่องตัวเรา บ้านที่น่าอยู่ โรงเรียน ชุมชน สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการเร้าความสนใจของเด็กด้วย

7. **สอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์** ก่อนจะสรุปเป็นกฎเกณฑ์ใดๆ ต้องให้ตัวอย่างหรือให้นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติตามคำถามจนเข้าใจ แล้วจึงช่วยกันสรุปตั้งเป็นกฎเกณฑ์ภายหลัง

8. **สอนโดยให้ผ่านประสบการณ์ตรงมากที่สุด** ต้องพยายามสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนโดยกระทำ หรือเรียนของจริงมากที่สุด ถ้าทำไม่ได้จึงหาสิ่งอื่นที่เป็นประสบการณ์มาทดแทน

9. **สอนโดยใช้สื่อการสอน** ผู้สอนต้องพยายามจัดสื่อมาประกอบการสอนเท่าที่สามารถจะจัดหามาได้ ทั้งจากแหล่งต่างๆ และในท้องถิ่น เพราะสื่อการสอนจะเป็นสิ่งที่สื่อความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ช่วยอธิบายเรื่องที่ยาก ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

10. **สอนให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน** เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง อาจนำเอาปัญหาในชีวิตประจำวันมาเป็นแนวทางในการตั้งปัญหาเพื่อเรียนในโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริง

11. **สอนโดยเตรียมการสอนเป็นอย่างดี** เช่น เตรียมลำดับขั้นตอนที่จะสอน สื่อการสอน คำถามที่จะใช้ถาม ตลอดจนทุกอย่างที่จะส่งผลต่อการสอน ครูต้องเตรียมแผนการสอนล่วงหน้า

12. **สอนโดยให้นักเรียนรู้จักวัดผลประเมินผลด้วยตนเอง** ให้ผู้เรียนได้รู้ความสามารถและความก้าวหน้าของตนเอง เพื่อช่วยกระตุ้นให้รู้จักและพัฒนาตนเอง

13. **สอนโดยเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม** วิธีสอนมีมากมายหลายวิธีผู้สอนจะต้องเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายๆ วิธีมาใช้สอน ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน บทเรียน และสภาพแวดล้อมของห้องเรียนด้วย

ความสัมพันธ์ของการสอนกับการเรียน

ทิศนา แขมณี ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนว่าเป็นกระบวนการที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินกิจกรรม และการสรุปทบทวน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนี้มิได้หมายความเฉพาะการกระทำต่อกัน และ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITY

ร่วมกันเท่านั้น หากยังหมายถึงความรู้สึก ความคิด การใช้ปัญญา และการเอื้ออำนวยต่อสภาพการเรียนรู้ของครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนอีกด้วย กระบวนการเรียนการสอนเป็นตัวเชื่อมระหว่างตัวป้อนผลผลิตทำให้เนื้อหาสาระของหลักสูตรบังเกิดเป็นคุณภาพอันพึงประสงค์ในตัวนักเรียน กระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ทั้งระบบ

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่แยกออกจากกันไม่ได้ การเรียนคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือการที่บุคคลพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การสอนคือ การช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงตนเองให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือการกระทำทุกอย่างที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนงอกงามขึ้นทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา การเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ในลักษณะดังต่อไปนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 11)

1. การสอนและการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่จะแยกจากกันไม่ได้อย่างเด็ดขาด เมื่อมีการสอนก็ต้องมีการเรียนเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป

2. การสอนที่ดีย่อมส่งเสริมให้การเรียนรู้ของนักเรียน ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการสอน

3. การสอนที่ดีย่อมส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดีคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ เป็นต้น

4. การสอนที่ดีย่อมทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยสะดวกและง่ายดาย

5. การเรียนและการสอน เป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างครูกับนักเรียนจึงจะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จสมความปรารถนา

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนมี 4 ทางด้วยกันดังนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 11)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. **ทางกายภาพ(Physical)** ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียนที่จะเอื้อต่อการเรียนการสอน นักเรียนใช้เวลาอยู่ในห้องเรียนวันละหลายชั่วโมง ลักษณะของห้องเรียนจึงควรอยู่ในสภาพที่จะส่งเสริมความเจริญงอกงามทั้งทางกาย สมอง อารมณ์ และสังคมให้แก่นักเรียน ลักษณะสำคัญทางกายภาพ ได้แก่ ที่ตั้งของห้องเรียน ทิศทางของแสง การถ่ายเทอากาศ ปราศจากเสียงรบกวน ครุภัณฑ์ประจำห้องเรียน การรักษาความสะอาด การเก็บรักษาอุปกรณ์การเรียน

2. **ทางสังคม(Society)** ได้แก่ สภาพของการบริการห้องเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันทำงานร่วมกัน เช่น ระเบียบกฎเกณฑ์ภายในชั้นเรียน การจัดที่นั่งเรียน ความเป็นประชาธิปไตยภายในชั้นเรียน การแบ่งกลุ่ม และลักษณะของการแบ่งกลุ่ม ลักษณะทางสังคมของนักเรียน

3. **ทางจิตวิทยา(Psychology)** ได้แก่ สภาพของการจัดการเรียนการสอนที่จูงใจและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน เช่น การจัดและปรับปรุงชั้นเรียน จัดแสดงผลงานของนักเรียน จัดมุมประสบการณ์ ติดคติพจน์สอนใจ การเปลี่ยนโต๊ะและม้านั่งให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ และเจตคติที่นักเรียนมีต่อกัน

4. ทางกิจกรรม(Activity) ได้แก่สภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนรู้ตามจุดประสงค์ เช่น ความพร้อมของครูในการดำเนินการเรียนการสอน บุคลิกภาพ ภาษาที่ครูใช้ วิธีการใช้ในการส่งเสริม เร้าใจ และเร้าความอยากรู้อยากเห็น ของนักเรียน วิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนองตอบของนักเรียน

ระบบการเรียนการสอน

เนื่องจากระบบ Input Process Output หรือ IPO เป็นระบบพื้นฐานของการดำเนินงานที่ใช้กับทุกวงการ ในการจัดการศึกษาสามารถใช้ระบบนี้ได้เช่นกัน โดยการพิจารณากำหนดรายละเอียดของระบบแต่ละส่วนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 12)

ปัจจัยนำเข้า(Input) ได้แก่ ทรัพยากรคน(อาจารย์ นักศึกษา ผู้บริหาร บุคลากร) ทรัพยากรเงิน สภาพแวดล้อม เครื่องมืออุปกรณ์ นโยบาย หลักสูตร แผน เป้าหมาย ปัจจัยเกื้อหนุน

กระบวนการ(Process) ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย กระบวนการให้บริการ

ผลผลิต(Output) ได้แก่ ปริมาณนักเรียนที่จบหลักสูตร คุณภาพนักเรียน บริการต่างๆ ศรัทธาของผู้ปกครอง สังคม

ตัวอย่างของระบบการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ตามระบบ IPO สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

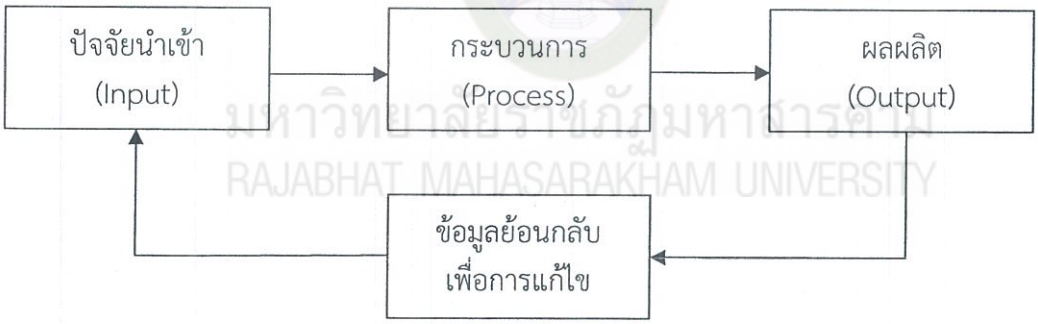

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพประกอบที่ 5 ความสัมพันธ์ของระบบ IPO ในรูปของแผนภูมิ

จากภาพประกอบ จะเห็นได้ว่าในระบบการเรียนการสอน ปัจจัยนำเข้า(Input)คือนักเรียนผ่านกระบวนการ(Process) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอน โดยครูเป็นผู้วางแผนควบคุมการปฏิบัติการ จนได้ผลผลิต(Output)คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่เปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ ของระบบ ต่อไปนี้ จะได้กล่าวถึงรายละเอียดของขั้นตอนที่สำคัญคือ กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการ(Process) ตามระบบนี้

องค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน

โดยทั่วไปการดำเนินกระบวนการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ แต่เมื่อพิจารณา วิเคราะห์แล้วพบว่ามีองค์ประกอบหลักอยู่ 4 ประการ ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันไปตามลำดับอันเป็นหลักของกระบวนการนั่นเอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้(บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2556 : 13)

1. **การกำหนดจุดประสงค์ของการสอน** เป็นขั้นตอนสำคัญมาก เพราะเป็นการกำหนดพฤติกรรมปลายทาง โดยผู้สอนต้องระบุพฤติกรรมของผู้เรียน ภายหลังผ่านการเรียนการสอนแล้วควรกำหนดในลักษณะที่วัดผล และสังเกตได้ชัดเจน ซึ่งเรียกว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และลักษณะทางจิตวิทยาของผู้เรียนด้วย

2. **การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน** หลังจากกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้ว ครูต้องศึกษาพื้นฐานเดิมของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อวางแผนเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วให้ผสมผสานกับสิ่งที่จะเรียนใหม่ได้อย่างเหมาะสม การตรวจพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนอาจทำได้หลายวิธี เช่น การศึกษาหลักสูตร การสังเกต ใช้แบบทดสอบ การซักถาม ตรวจผลงาน ดูระเบียนสะสม เป็นต้น

3. **การดำเนินการเรียนการสอน** เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยครูต้องเลือกใช้วิธีสอน เทคนิค และกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน ผู้เรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งยังต้องจัดสภาพแวดล้อม และอาศัยเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ต่างๆ มาสนับสนุน

องค์ประกอบในขั้นนี้จะรวมถึง การทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดเตรียมห้องเรียน และปฏิบัติการเรียนการสอนจริง

4. **การประเมินผล** เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในขั้นแรกของกระบวนการ หากผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ก็ถือว่าผ่านกระบวนการเรียนการสอน ถ้าพฤติกรรมของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่กำหนด ผู้สอนจะต้องหาจุดบกพร่องที่ทำให้ไม่บรรลุผล โดยอาศัยการวิเคราะห์ผลย้อนกลับ ซึ่งอาจจะพบว่า เป็นเพราะกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม หรือเป็นเพราะครูศึกษาพื้นฐานของนักเรียนไม่เพียงพอ หรืออาจมีสาเหตุจากที่ครูกำหนดจุดประสงค์ไว้มาก และยากเกินไปจนผู้เรียนไม่อาจปฏิบัติตามได้ เมื่อพบว่าเป็นเพราะเหตุใด ครูผู้สอนก็ควรหาทางแก้ไขที่สาเหตุนั้น

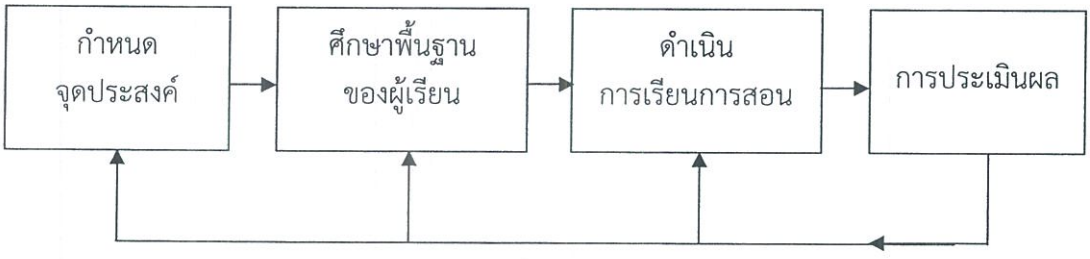

ภาพประกอบที่ 6 กระบวนการเรียนการสอน

ความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คณะกรรมาธิการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมี ฌาคส์ เดเลอร์ส (Jacques, Delors) เป็นประธานได้นำเสนอรายงานต่อ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ(UNESCO) เรื่องการเรียนรู้ : ขุมทรัพย์ในตน(Learning : The Treasure Within) กล่าวถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า เปรียบเทียบกุญแจที่จะนำเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 รายงานฉบับนี้

ถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดดำเนินนโยบายเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศต่างๆหลายประเทศ โดยนำเสนอให้มีการทบทวน และขยายแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กว้างไกลยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้มีความหมายเป็นเพียงการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการงานอาชีพเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมทั้งในด้านความรู้ เจตคติ วิจารญาณ และความสามารถในทางปฏิบัติไปพร้อมๆกัน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : คำชี้แจง) ซึ่งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการดังนี้

1.การเรียนเพื่อรู้เป็นการผสมผสานความรู้ทั่วไปที่กว้างขวางเพียงพอเข้ากับโอกาสที่จะศึกษาบางวิชาอย่างละเอียดลึกซึ้ง การเรียนเพื่อรู้หมายรวมถึง การฝึกฝนในวิธีเรียนรู้เพื่อจะได้ตักตวงประโยชน์จากการศึกษาไปจนตลอดชีวิต

2.การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง เพื่อจะได้ไม่เพียงแต่มีความชำนาญทางด้านวิชาชีพเท่านั้นแต่ในความหมายที่กว้างกว่าคือ สามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆและปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ต่างๆทางสังคมและการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนหรือในระบบโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรซึ่งประกอบด้วยการเรียนในภาคทฤษฎีสลับกับการฝึกปฏิบัติ

3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ด้วยการสอนให้เข้าใจผู้อื่น และตระหนักดีว่ามนุษย์เราจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดำเนินโครงการร่วมกันและเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ โดยชี้ให้เห็นว่าความหลากหลาย ความเข้าใจอันดีต่อกัน และสันติภาพนั้นล้ำค่าและคู่ควรแก่การหวงแหน

4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต เพื่อที่จะได้สามารถปรับปรุงบุคลิกของตนให้ดีขึ้น ดำเนินงานต่างๆ โดยอิสรเสรียิ่งขึ้น มีดุลพินิจ และความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น การจัดการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีลักษณะ และทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ครบทุกด้านโดยไม่อาจละเลยด้านใดด้านหนึ่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ในส่วนความหมายของคำว่า"การเรียนรู้ตลอดชีวิต"(Lifelong Learning) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้จำนวนมาก ซึ่งทั่วไปมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยอธิบายว่าเป็นการเรียนรู้ของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต สอดคล้องกับคณะกรรมาธิการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรป(European Lifelong Learning Initiative) ก็ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคือกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในการกระตุ้น และสร้างเสริมให้บุคคลแสวงหาความรู้ คุณค่า ทักษะ และมีความเข้าใจในสิ่งที่พวกเขาจำเป็นต้องรู้ไปจนตลอดชั่วชีวิต เพื่อให้สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมั่นใจ สร้างสรรค์ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตทุกด้าน ทุกสถานการณ์ ทุกสภาพแวดล้อม(Mckenzie, 2001 : 368 ; อ้างอิงจาก Kearns, 1998. Lifelong Learning : Implication for Vocational Education and Training : Unpaged) รวมทั้งเป็นไปในแนวทางเดียวกับคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติว่าด้วย เรื่องการศึกษาต่อเนื่อง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งสหราชอาณาจักรที่ได้ให้ความหมายไว้ใกล้เคียงกันคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการกระทำของคนที่ปรารถนาจะทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ที่ได้พบ ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยมรวมทั้งศักยภาพในการพินิจพิจารณาซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาและความปรารถนาในการเรียนรู้มากขึ้น(สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 38)

ปีเตอร์สัน(สุมาลี สังข์ศรี, 2544 : 20 ; อ้างอิงจาก Peterson, 1979. Lifelong Learning in America. Unpaged) ได้อธิบาย การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลตลอดช่วงชีวิตของเขา อันเป็นผลมาจากกระบวนการพัฒนาด้านสตปัญญาสังคมและบุคคล การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะการศึกษาของผู้ใหญ่ แต่เป็นการศึกษาสำหรับทุกช่วงของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาไปจนถึงผู้สูงอายุ เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตาย และเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ถูกนำมาใช้เพื่อการศึกษาอย่างมาก จึงได้เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย ดังที่บุญใจ ศรีสถิตนรากุล(Boonjai Srisatidnarakul, 2002 : 137) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคือการเรียนรู้ของบุคคลที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และนวัตกรรม สื่อทางการศึกษา วิทยาการ เทคโนโลยี ในการศึกษาค้นคว้า สืบค้นข้อมูล เพื่อเสริมสร้างปัญญาของประชาชนให้เจริญงอกงามทางด้านวิทยาการ ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงทุกขณะ และมีความรู้ก้าวทันกับวิทยาการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องโดยตลอดช่วงวัยของชีวิต

นักวิชาการบางกลุ่มได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น จากมุมมองที่แตกต่างกัน กล่าวคือ จากมุมมองด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ แนปเปรอ์ และครอปลีย์(Knapper ; & Cropley, 2000 : 1, 11-12) อธิบายว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ การเรียนรู้อย่างอิสระที่บุคคลสามารถกระทำได้ และเป็นสิ่งที่ควรจะเกิดขึ้นไปตลอดชั่วชีวิตของแต่ละบุคคล การเรียนรู้นี้ไม่ใช่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยขาดการวางแผนล่วงหน้า เช่น การเรียนรู้ของประชาชนในการตรวจดูอัตราค่าโดยสารให้ถูกต้อง เมื่อมีการปรับราคาค่าโดยสารรถประจำทางใหม่ แต่การเรียนรู้ตลอดชีวิตควรถือเป็นจุดมุ่งหมายของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งในการศึกษาจัดว่า เป็น “การเรียนรู้อย่างอิสระ”(Deliberate Learning) ประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ 4 ประการ คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างตั้งใจโดยผู้เรียนให้ความสนใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้เป็นอย่างดี ประการที่สองต้องมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ และไม่ได้เป็นการคาดหวังทั่วไปอย่างไม่ชัดเจน เช่น การพัฒนาจิตใจ ประการที่สาม จุดมุ่งหมายเฉพาะนั้นต้องเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดมีการเรียนรู้ขึ้น และประการสุดท้าย ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะรักษาและนำสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตต่อไป สอดคล้องกับ สมิธ และสเปอร์ลิง(นิตยา สำเร็จผล, 2547 : 22-23 ; อ้างอิงจาก Smith ; & Spuring, 1999 : Lifelong Learning Riding the Tiger, P. 9-11, 213) อธิบายความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคลที่กระทำจนเป็นนิสัย(Habitually) และต่อเนื่องตลอดชีวิต ประกอบลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการแสดงการเรียนรู้ที่เป็นเชิงประจักษ์ กล่าวคือ เป็นการเรียนรู้ที่ตั้งใจและมีการวางแผนที่จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุของชีวิต มากบ้าง น้อยบ้าง ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย โดยอาจเริ่มต้นที่ช่วงอายุใดก็ได้ มีขอบเขตกว้างทั้งด้านประเภทและระดับชั้นของการเรียนรู้ การเรียนอาจไม่เข้มงวดกับความต่อเนื่องยอมให้มีช่องว่างได้บ้าง แต่เป็นการกระทำโดยความตั้งใจ อาจเป็นการเรียนรู้บุคคลหรือองค์กรที่เกิดการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปของแผนหรือกลยุทธ์ว่า ยังคงทำการเรียนรู้ในช่วงเวลายาวนาน ประการต่อมา เป็นการแสดงคุณธรรมของการเรียนรู้ กล่าวคือ เป็นความมุ่งมั่นส่วนบุคคล หมายถึง แต่ละบุคคลมีความสนใจส่วนตัว ในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมต่างๆ และถือเป็นความรับผิดชอบส่วนบุคคลที่จะทำให้สำเร็จ มีความผูกพันกับสังคมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และสนับสนุนกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้อื่น

รวมทั้งสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างประสบความสำเร็จ มีความตระหนักในสิทธิของบุคคลและองค์กรในการที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกคนสามารถแสดงมุมมองและความคิดของตนอย่างอิสระ และมีความนับถือต่อความจริง โดยผู้เรียนสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นได้โดยพิจารณายึดถือจากข้อมูล หลักฐาน และเหตุผล แม้ว่าความเห็นเดิมนั้น จะเป็นความเห็นที่มีมานาน และน่าชื่นชมมากก็ตาม ส่วนมุมมองทางด้านมิติของการเรียนรู้ ครอปลีย์ และ เดฟ(สุมาลี สังข์ศรี, 2544 : 20-21 ; อ้างอิงจาก Cropley ; & Dave, 1978. Lifelong Education and the Training of Teachers : Developing a Curriculum for Teacher Education on the Basis of the Principles of Lifelong Education : Unpaged) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการผสมผสานใน 2 มิติ คือ การผสมผสานในแนวตั้ง หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในทุกช่วงชีวิตของบุคคล ทั้งการศึกษาในสถาบันการศึกษาและภายหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้ว การศึกษาในโรงเรียนเป็นเพียงช่วงหนึ่งของชีวิต และไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมความต้องการของชีวิตทั้งหมดได้ ช่วงชีวิตที่ยาวนานที่สุดของบุคคล ก็คือ ช่วงชีวิตหลังจากจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาไปแล้ว ส่วนอีกมิติหนึ่งเป็นการผสมผสานในแนวราบ ถือหลักว่าการศึกษากับชีวิตมีความเชื่อมโยง การศึกษาการเรียนรู้ควรจะประสานกันหลายๆ ส่วน ทั้งในโรงเรียนและแหล่งอื่นๆ ในสังคม การศึกษาควรจะผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับชีวิต แหล่งที่จะให้การเรียนรู้ควรจะเป็นลักษณะของเครือข่าย ซึ่งจะผสมผสานรูปแบบและแหล่งการเรียนรู้ทั้งหมดที่มีในชุมชน และสัมพันธ์กับชีวิตจริง นอกจากนี้ ในมุมมองด้านผู้เรียนรู้กับผู้จัดการศึกษา สุมาลี สังข์ศรี(2544 : 14-17) อธิบายความแตกต่างกันระหว่างความหมายของ การเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการศึกษาตลอดชีวิตว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกิจกรรมของ ผู้เรียนที่เกิดจากพื้นฐานความเชื่อและสมมติฐานที่ว่าบุคคลคือ ผู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้ตัวเขาสามารถเรียนรู้ได้ บุคคลย่อมเกิดการเรียนรู้ ในทุกช่วงตลอดชีวิตของเขา ซึ่งเป็นให้ความสำคัญในด้านตัวผู้เรียน และขณะเดียวกันมีสิ่งสำคัญอีกด้านหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ การจัดดำเนินการ หรือการทำให้การเรียนรู้นั้นเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดใน การพัฒนาผู้เรียน ซึ่งความพยายามที่จะทำให้เกิดสิ่งนี้ได้คือการศึกษา จึงต้องใช้คำว่า การศึกษาตลอดชีวิต(Lifelong Education) เป็นการให้ความสำคัญในด้านกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่า คำทั้งสองมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการให้บุคคลได้เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นการเรียนรู้อย่างเหมาะสมเพื่อจะได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เพียงแต่มีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ “การศึกษาตลอดชีวิต”เป็นการมองในแง่ของผู้จัดว่า จะจัดเตรียมกระบวนการ และประสบการณ์อย่างไรจึงจะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมตลอดชีวิต ส่วน“การเรียนรู้ตลอดชีวิต” นั้นมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนว่า หลังจากมีผู้จัดการศึกษาให้แล้วผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไร และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไร หรือในลักษณะใดโดยละการจัดการศึกษาไว้ในฐานที่เข้าใจ สอดคล้องกับ มิอุระ และคนอื่นๆ(Phasin Tangchuang, 2002 : 115 ; อ้างอิงจาก Miura ; et al, 1992. Lifelong Learning in Japan : An Introduction, p.33) อธิบายว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเตรียมการด้านการศึกษา จากมุมมองของฝ่ายผู้เรียนแทนที่จะเป็นของฝ่ายนักวิชาการ เนื่องจากความเป็นจริงแล้วสังคม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งมีผลให้มนุษย์ทุกผู้ทุกนามต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์ก็เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยัง

กล่าวเสริมว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งมีทั้งลักษณะสังคมเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีรวมอยู่ในเวลาเดียวกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการจัดหาแหล่งข้อมูล ข้อเท็จที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับทุกกลุ่ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้บุคคลได้เข้าแหล่งเรียนรู้ต่างๆเพื่อสนองความต้องการของทุกคนให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ การเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีความต่อเนื่องในทุกช่วงของชีวิต ครอบคลุมการเรียนรู้ ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้ตลอดชีวิตอาจหมายรวมถึงวิธีการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่ผู้เรียนรู้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนรู้ในเรื่องที่สนใจ เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน และสามารถเข้าสู่การเรียนรู้ได้ในทุกช่วงอายุ หรือตามความพร้อม อาจมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ร่วมด้วย โดยไม่จำกัดแหล่งในการเรียนรู้ การเรียนรู้ในลักษณะนี้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เนื่องจากต้องมีจุดมุ่งหมายชัดเจน มีความตั้งใจ รับผิดชอบต่อจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เป็นอย่างดีและมุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลให้ประสบความสำเร็จ

ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญมากดังที่ได้รับการเปรียบเทียบว่าเป็นกุญแจสำหรับเปิดเข้าสู่โลกภายหลัง ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา และให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในแต่ละช่วงจังหวะชีวิต ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวงที่ช่วยให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในโลก เกี่ยวกับผู้อื่นและตนเอง โดยเป็นการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา(เดอลอร์ส ; และคนอื่นๆ, 2540 : 124) ประเทศต่างๆ ได้เห็นความสำคัญ จึงนำแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากำหนดเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการศึกษา ในฐานะยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมีแนวคิดที่สอดคล้องกันดังนี้

ฟอเร(Aspin ; et al, 2001 : xix ; citing Faure ; et al, 1972. Learning to be : the World of Education Today and Tomorrow : unpaged) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องที่กวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการที่ประชาชนจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เมื่อก้าวเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของโลกอุตสาหกรรมและธุรกิจ รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลก ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาวิทยาการความรู้ การปฏิวัติทางการติดต่อสื่อสาร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความต้องการที่หลากหลายของประชาชนเพื่อเข้าสู่ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการที่บุคคลต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นสถานการณ์ที่ทำให้พวกเขาต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ในขณะที่ฮาซัน(นิตยา สำเร็จผล, 2547 : 16 ; อ้างอิงจาก Hasan, 1996. International Encyclopedia of Adult Education and Training, pp.35-36) มีความเห็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่สอดคล้องกันว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นความจำเป็นทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก โดยเริ่มต้นจากวิกฤติการณ์น้ำมันในกลางศตวรรษที่ 70 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรม และมีผลต่อเนื่องกับระบบเศรษฐกิจโลก มีการเปิดตลาดของประเทศต่างๆ สู่เวทีโลก ทำให้เกิดการปฏิวัติด้านข้อมูลข่าวสาร และนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลความรู้ถือเป็นเครื่องวัดระดับความก้าวหน้าของสังคม และเศรษฐกิจทักษะ การผลิตและผลผลิตจะล้าสมัยเร็วขึ้น เนื่องจากมีการผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การมีสุขภาพที่ดี และมีอายุยืนยาวขึ้นของคนในประเทศอุตสาหกรรม ทำให้ยืดระยะเวลาชีวิตการทำงานให้นานออกไป องค์ประกอบดังกล่าว ทำให้บุคคลมีความต้องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมากขึ้น ดังที่ สมิธ(นิตยา สำเร็จผล, 2547 : 16-17 ; อ้างอิงจาก Smith, 2002. European Report on Quality Indicators of Lifelong Learning, p. 50)กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุโรปเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ระบบเศรษฐกิจที่มั่งคงและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้เกิดการจ้างงาน

2. ความเสมอภาค การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้มั่นใจได้ว่าบุคคลจะได้รับการตอบสนองความต้องการทุกคน

3. ทำให้เกิดการยึดเหนี่ยวในสังคม การเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้มั่นใจได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและชุมชน มีความเป็นมิตร สงบสุข และเป็นสังคมที่มีการพัฒนา

การเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับภูมิภาคหรือประเทศดังกล่าวแล้ว ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีการพัฒนาในระดับชุมชนและบุคคล ก็มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงไว้เช่นกัน คือ

ลองกรอง(Lengrand, 1985 : 3068-3069) ครอปลีย์(Cropley, 1985 : 3070) และเดเลอร์ส(Delors ; et al, 2540 : 123-124) ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญสำหรับบุคคล และสังคมโดยส่วนรวม โดยเป็นการให้โอกาสแก่ปัจเจกบุคคลได้พัฒนาตนเองไปตามความต้องการ และศักยภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ช่วยในการพัฒนาจิตสำนึก และความตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จทั้งในด้านการประกอบอาชีพ และความสามารถเข้าร่วมมีบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนเป็นการเติมเต็มให้สังคมเช่นเดียวกับ OECD(Mckenzie, 2001 : 368 ; citing OECD, 1997. Lifelong Learning to Maintain Employability : unpaged) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญมาก เป็น แนวคิดที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนให้ได้รับโอกาสที่จะเข้าถึง กระตุ้น และสนับสนุน เพื่อการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีบทบาทครอบคลุมการพัฒนาทุกด้านของบุคคลและสังคม นอกจากนี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังความสำคัญในการพัฒนาด้านกำลังแรงงาน และการประกอบอาชีพของบุคคล ดังที่ แวกเนอร์(Wagner, 1999 : 136) ลองเวอร์ท ; และ เดวี่ส์(Longworth ; & Davies, 1996 : 65-66) และ เกลไพ(Gelpi, 1985 : 3077) อธิบายว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถพัฒนาบุคคลในวัยทำงานของประเทศต่างๆให้สามารถเข้าสู่การจ้างงานในระดับสากลได้อย่างทัดเทียมกัน การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญมากกว่าการเป็นโอกาสที่สอง(Second Chance) ในการศึกษาต่อของบุคคล แต่ถือได้ว่าเป็นบันไดขั้นที่สอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(Second Bit) สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา หรือผู้ที่ผ่านชีวิตการทำงานแล้ว สามารถกลับเข้าสู่สบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ให้ทันสมัย และเพิ่มเติมความรู้ ความสามารถให้สูงขึ้นจากเดิมได้ในทุกช่วงวัยของชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทยถือว่ามีความสำคัญอย่างมากดังที่นักการศึกษา และนักวิชาการผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2543 : 124) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญกับสังคมไทยอย่างมาก เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็วและไร้ขอบเขต ปริมาณข้อมูลข่าวสารที่หมุนเวียนอยู่ในระบบมีปริมาณมากมายมหาศาลต่อวัน และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด ความรู้เดิมจะล้าสมัยเร็วขึ้นและมีประโยชน์น้อยลง เมื่อนำไปใช้กับโลกแห่งความเป็นจริง เมื่อไรก็ตามที่เราหยุดนิ่งอยู่กับที่จะเท่ากับเป็นการหยุดยั้งกระบวนการแห่งความก้าวหน้าการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องการเรียนรู้จะทำให้คนไทยสามารถปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร ศรีสอ้าน(Vichit Sri-saan, 2002 : 14) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า ได้ทวีความสำคัญขึ้นมาจากแนวคิดปรัชญา เชิงสิทธิ เชิงโอกาสตามหลักการประชาธิปไตย เมื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญยิ่งขึ้น เพราะสิ่งที่รู้ที่เรียนนั้นล้าสมัยเร็วมาก ทำให้ต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ การที่คนต้องใฝ่หาความรู้อยู่เสมอทำให้ปัจจัยการศึกษาเป็นปัจจัยที่ห้าสำหรับการดำรงชีวิต นอกจากนี้ บุญใจ ศรีสถิตนรากุล(Boonjai Srisatidnarakul, 2002 : 136-137) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่า ได้มีการนำการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีบทบาทในการเสริมสร้างปัญญาของประชาชน ให้มีความเจริญงอกงามทางด้านวิทยาการ และก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงทุกขณะ และให้มีความรู้ก้าวทันกับวิทยาการใหม่อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงวัยของชีวิต มีศักยภาพในการนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤติ และรักษาดุลยภาพของสังคมให้มีความเป็นปึกแผ่น รวมถึงคงไว้ซึ่งเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศชาติ การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับยุคที่มีความก้าวหน้าของวิทยาการด้านเทคโนโลยีและโทรคมนาคม การเรียนรู้ของบุคคลในสหัสวรรษใหม่เน้น การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ความรู้เป็นฐาน จึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต และจำกัดเพียงการเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียนและสถานศึกษาเท่านั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นบ่อเกิดของปัญญา ซึ่งบุคคลที่มีปัญญาจะสามารถพลิกผันสถานการณ์วิกฤติให้กลายเป็นโอกาสได้ แต่การเรียนรู้ที่ไม่ใช่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมไม่อาจก้าวทันกับวิทยาการสมัยใหม่ที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทุกขณะ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้มีความพร้อมสำหรับเผชิญกับสภาพการณ์ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

อาจกล่าวได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญต่อการพัฒนา ตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน ประเทศ จนถึงระดับสากล ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงได้รับการยอมรับ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาจาก UNESCO และเผยแพร่ไปสู่ประเทศต่างๆ อย่างกว้างขวาง ฮาซัน(Hasan, 2001 :

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

382-389) ได้ทำการศึกษารวบรวมบทบาทความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้กำหนดไว้นโยบายการศึกษาของประเทศต่างๆ จำนวน 12 ประเทศ ดังนี้

1. ประเทศออสเตรเลีย มีแนวคิดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถทำให้บุคคลทุกวัย และทุกพื้นฐานอาชีพได้เพิ่มพูนทักษะ ความรู้ เพื่อส่งเสริมโอกาสในการประกอบอาชีพและคุณค่าแห่งตน

2. ประเทศออสเตรีย มีแนวคิดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการสร้างโอกาสการเรียนรู้ในภายหลัง ซึ่งมุ่งเน้นในการฝึกอบรมทักษะเฉพาะด้านมากกว่าเป็นการสร้างความรู้ทักษะพื้นฐาน

3. สหภาพยุโรป มีแนวคิดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญต่อการสร้างพลเมืองที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้เกิด การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสร้างความเสมอภาคในการได้รับการจัดสรรโอกาส

4. ประเทศฟินแลนด์ มีแนวคิดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เพื่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตของประชาชนในสังคม และหลักการเสมอภาคแห่งค่านิยมแบบประชาธิปไตย การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมและในระดับสังคมโลก การสร้างสรรค์นวัตกรรมและผลผลิต

5. ประเทศฝรั่งเศสถือว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อการผลิต จึงส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยถือเป็นความจำเป็นพื้นฐานสำหรับการแข่งขัน และความเท่าเทียมกันในสังคม สิทธิของพลเมือง และได้กำหนดจุดมุ่งหมายในส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตใหม่อย่างชัดเจน โดยให้สถาบันและบุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา(Tertiary) ให้เป็นทางเลือกในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

7. ประเทศญี่ปุ่น ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเป็นประเทศแรกที่แสดงให้เห็นทัศนะที่สมบูรณ์ของการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยบูรณาการการศึกษาเข้ากับการดำเนินชีวิตตลอดทุกช่วงอายุ ซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อแก้ไขปรับปรุงปัญหาที่เกิดจากแรงกดดันในเรื่องของสังคมที่ให้ความสำคัญกับคุณวุฒิ(Diploma Society) โดยลดความสำคัญของการสำเร็จการศึกษา ในระบบโรงเรียนให้น้อยลง ให้ความสำคัญกับการเพิ่มคุณภาพทางความคิดและการใช้เวลาว่างในการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น

8. ประเทศเกาหลี ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในฐานะที่เป็นนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านโอกาสในการเข้าถึงเรียนรู้ของประชาชนทุกวัย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน มีการส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งการดำเนินการเทียบโอนหน่วยกิต เปิดกว้างทางการศึกษาสู่ประชาชน โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ตามความต้องการของประชาชน

9. ประเทศเนเธอร์แลนด์ การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญต่อนโยบายอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับความรู้ในระยะยาวของประเทศในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือด้านเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาแรงงาน และการประกอบอาชีพ ด้านสังคมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับโอกาสที่จะมีความพร้อมอย่างเพียงพอที่จะดำเนินชีวิต อย่างมีความสุขในทุกช่วงอายุ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

และยังเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศักยภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งศักยภาพของครู และการป้องกันการเสียโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับ

10. ประเทศนอร์เวย์ การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชน และผู้ใหญ่ที่ต้องการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและสังคม เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ

11. ประเทศอังกฤษ มีแนวคิดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นกุญแจที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง และเป็นพื้นฐานของความสำเร็จ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทางความคิดและสติปัญญาของประชาชน ให้พร้อม เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ส่งเสริมการศึกษาสำหรับผู้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป สร้างความสามารถในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ พัฒนาความรู้ และทักษะชั้นสูง รวมทั้งสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ และการศึกษาที่ดีกว่าเดิม

12. ประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวคิดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นพันธกิจระดับประเทศ กำหนดว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องมีระยะเวลานานไม่ต่ำกว่า 20 ปี กล่าวถึง จิตวิญญาณของการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการสอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถม การมีส่วยร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเยาว์ สร้างบรรทัดฐานการเรียนรู้หลังจบมัธยมปลาย โดยจะต้องศึกษาต่ออย่างน้อย 2 ปี ปรับปรุงการศึกษาผู้ใหญ่ พัฒนาทักษะเชื่อมโยงโรงเรียนทุกแห่งและห้องสมุดเข้าเป็นเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ภายใน ค.ศ. 2000

ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคมถือเป็นเหตุผลหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศต่างๆ สำหรับประเทศไทยที่มีพื้นฐานทางสังคม ประกอบด้วยประชาชนส่วนใหญ่ที่ฐานะยากจน เด็กวัยเรียนจำนวนมากมีความจำเป็นต้องออกจากโรงเรียนก่อนกำหนด เพื่อช่วยทำงานแบ่งเบาภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว ทำให้ระยะเวลาเฉลี่ยของประชากรเด็กวัยเรียนที่ศึกษาอยู่ในระบบค่อนข้างต่ำ ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 กำหนดให้การศึกษาพื้นฐาน มีระยะเวลา 12 ปี เริ่มตั้งแต่อนุบาลก็ตาม จากการสำรวจ เมื่อ พ.ศ. 2543 พบว่า เด็กเยาวชนกลุ่มอายุ 6-14 ปี จำนวน 0.3 ล้านคน ยังไม่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กและเยาวชน กลุ่มอายุ 6-17 ปี จำนวน 1.6 ล้านคน ยังไม่ได้รับการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี และประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ 15 ขึ้นไป จำนวน 48.57 ล้านคน มีจำนวนร้อยละ 68.4 ที่มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา และขาดทักษะหลายด้าน(พนม พงษ์ไพบูลย์, 2546 : 290, 296 ; อ้างอิงจาก แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559) การเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศยังว่ามีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการปฏิรูปการศึกษาจึงได้นำเรื่องนี้ บรรจุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2545 : 8-18) เสนอหลักการเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนไทย ดังนี้

1. สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีวัฒนธรรมการเรียนรู้

2. การเรียนรู้ตลอดชีวิตเกิดขึ้นและมีความต่อเนื่องตลอดเวลา ตลอดช่วงอายุของผู้เรียน

3. คนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. ผู้เรียนและการเรียนรู้มีความสำคัญ และสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่มีความสุข

5. ผู้เรียนมีโอกาสและมีทางเลือกในการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีคุณภาพและยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน

6. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในทุกสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

7. ทุกแห่งในสังคม คือแหล่งการเรียนรู้ของทุกคน

8. ทุกฝ่ายในสังคมต้องร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการการศึกษา และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ปวงชน

9. การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นบูรณาการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าด้วยกัน

10. คุณภาพของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นไปได้ในการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้สังคมไทยให้เห็นความสำคัญและรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติรวม 9 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. สร้างวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชัดเจนครอบคลุมหลักการทั้ง10ข้อ

2. สร้างนิสัยรักการอ่าน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากทุกส่วนของสังคม

4. ให้ความสำคัญและสร้างความสัมพันธ์ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนาและสถานประกอบการในฐานะที่เป็นแหล่งการเรียนรู้

5. พัฒนารูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

6. การพัฒนาข้อมูล สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

7. การพัฒนาและประกันคุณภาพรูปแบบ กระบวนการและกิจกรรมการเรียนรู้

8. การจัดสรรเงินทุน และระดมทรัพยากรเพื่อจัดส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในช่วงของแผนฯฉบับที่ 10 โดยได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคน ซึ่งต่างได้นำแนวคิดในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาใช้เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะแผนฯฉบับที่ 10 ได้นำการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ เน้นการพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยคลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็ง มีทักษะชีวิต พัฒนาสมรรถนะทักษะของกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการ พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ สร้างและพัฒนาคนที่เป็นเลิศโดยเฉพาะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และองค์ความรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้สมัยใหม่ ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังกำหนดให้การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแนวทางหนึ่งสำหรับพัฒนาคุณภาพคนเพื่อส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ ทั้งที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา โดยให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกช่วงวัย พัฒนารูปแบบ และหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต และปรับสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับทุกคนยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังสอดรับกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีแนวคิดให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์(เกษม วัฒนชัย, 2549 : 156-168) โดยเป็นปรัชญาแนวคิดที่มุ่งสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืนให้กับฐานรากของบุคคลและยึดหลักทางสายกลางเป็นหลักในการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความใฝ่หาความรู้ เพื่อพัฒนาไปสู่การดำเนินชีวิตด้วยปัญญาบนฐานแห่งการเรียนรู้ อันจะนำพาสังคมและประเทศไทยไปสู่การพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยอาศัยฐานทรัพยากรท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนบนพื้นฐานของสังคมแห่งการเรียนรู้ และความเพียงพอ(อภิชัย พันธเสน ; และคนอื่นๆ, 2549 : 66) จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาประเทศตามแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ล้วนต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนไทยทุกคน เนื่องจากบุคคลผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะสามารพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการต่างๆ อยู่เสมอ ทำให้มีความรอบรู้ในด้านต่างๆ เข้าใจการเปลี่ยนแปลง และการมีคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับความรู้ช่วยให้สามารถปรับประยุทธ์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังมีความสำคัญสำหรับสภาพการประกอบอาชีพของบุคคลในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้อย่างมาก เนื่องจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสภาพการทำงานปัจจุบันพบว่า ผู้ทำงาน โดยเฉพาะบัณฑิตใหม่ได้รับการคาดหวังว่า จะต้องเป็นผู้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่นทั้งภายใต้สภาพการณ์ที่มีหัวหน้างานและไม่มีหัวหน้างาน เป็นทั้งผู้นำ และผู้ตามภายในทีมงาน หน่วยงาน หรือกลุ่มงาน ลักษณะการทำงานได้ตรลอดชีวิต(Employability) มากกว่าจะคำนึงถึงสัญญาจ้างงานตลอดชีวิตดังเช่นที่ผ่านมา ผู้ทำงานแต่ละคนจะต้องพัฒนาและรักษาทักษะที่จะช่วยให้เกิดความยืดหยุ่น ความสามารถปรับตัวในการปฏิบัติงาน และการประสานงานบัณฑิตใหม่ที่ทำงานทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชนยังต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์อันซับซ้อนที่องค์กรต้องเผชิญ ในลักษณะที่องค์กรหนึ่งๆ นั้น เป็นทั้งผู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อองค์กรอื่นๆ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงขององค์กรอื่นๆ ด้วย ซึ่งความสัมพันธ์นี้มีอิทธิพลสำคัญต่อความมั่นคงและอยู่รอดในการทำงานของผู้ทำงานมากกว่าองค์กรที่เป็นผู้ทำงาน นอกจากนี้ต้องเข้าใจด้วยว่าสินค้าและบริการขององค์กรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันองค์กรอื่นๆ สินค้าและบริการจะต้องเป็นที่พึงพอใจขององค์กรอื่นๆ พร้อมทั้งจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสินค้าและบริการนั้นๆ ให้เป็นที่สนใจอยู่ตลอดเวลา ผู้ทำงานจึงต้องสามารถพัฒนาสินค้าและบริการให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็ว ลักษณะเช่นนี้ทำให้พวกเขาต้องมีความสามารถมองไปข้างหน้าและแสวงหาโอกาสในการสร้างความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้กระแสการปรับลดขนาดองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยังส่งผลต่อสภาพการจ้างงานซึ่งถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เทคโนโลยี ส่งผลต่อลักษณะการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องเพิ่มความรับผิดชอบร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกันความสามารถที่หลากหลาย ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน และความพร้อมเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการทำงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถช่วยให้ผู้ทำงานสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น(Evers ; Rush ; & Berdrow, 1998 : 9-11)

ลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ได้ผล ควรส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการสร้างแรงจูงใจ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเหตุผลและความจำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องได้รับพัฒนาให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้หรือแสวงหาความรู้ และสามารถทำการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่ไป ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้สถานศึกษาทุกระดับควรได้ปลูกฝัง ให้เป็นนิสัยติดตัวผู้เรียนไปจนตลอดชั่วชีวิต(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 33) และจากรายงานสรุปการสัมมนา เรื่องยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ยังได้กล่าวว่า “แรงจูงใจปณิธานและการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ว่าด้วย การเรียนรู้ตลอดชีวิตของปวงชน” ในขณะที่สหราชอาณาจักร มีการปฏิรูปการเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้ให้ความสำคัญกับ ผู้เรียนเช่นเดียวกัน โดยมุ่งเน้นในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้แก่ เยาวชน และประชาชนทั่วไป พร้อมทั้งได้จัดยุทธศาสตร์การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละกลุ่มผู้เรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 48-57)

คุณสมบัติ ลักษณะความรู้และทักษะต่างๆของบุคคลที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบการณ์ความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถทำการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน โดยลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ได้มีนักวิชาการศึกษาไว้ดังนี้

แนปเปอร์ และ ครอปลีย์(Knapper ; & Cropley, 2000 : 47 ; อ้างอิงจาก Cropley, 1981. Lifelong Learning : A rational foe teacher training, P. 59)ผู้ที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิตควรเป็นผู้มีลักษณะ 5 ประการ ประกอบด้วย

1. เป็นผู้ตระหนักในความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ กับการดำเนินชีวิตอย่างแรงกล้า
2. เป็นผู้ให้ความสำคัญต่อความจำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นผู้มีแรงจูงใจอย่างสูงในการดำเนินภารกิจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. เป็นผู้มีทัศนะส่วนตัวที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. เป็นผู้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำนวน 7 ด้านดังนี้

5.1 ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ส่วนตัวที่ปฏิบัติได้จริง

5.2 ความพร้อมในการประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีประสิทธิผล

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5.3 ความสามารถในประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 ทักษะในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ความรู้

5.5 ความสามารถในการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมสามารถเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ อย่างมีประสิทธิผล

5.6 ทักษะในการใช้ประโยชน์จากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด สื่อต่างๆ

5.7 ความสามารถที่จะใช้และนำเสนอข้อมูลจากความรู้ในเชิงสหวิทยาการ

คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป(Commission of the European Communities, 2005 : 13) ได้กำหนดสมรรถนะหลักสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 8 ด้านประกอบด้วย

1.การใช้ภาษาประจำชาติในกาติดต่อสื่อสาร

2. การใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสาร

3. ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ ความสามารถพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. ความสามารถในการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ชนิดต่างๆ

5. ความสามารถในการเรียนรู้

6. ความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการเป็นพลเมืองที่ดี

7. ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ

8. ความสามารถในการธำรงรักษาไว้ ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงามของประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เลขาธิการคณะกรรมาธิการแรงงานด้านทักษะที่จำเป็นเพื่อความสำเร็จของประเทศสหรัฐอเมริกา(Knapper ; & Cropley, 2000 : 44 ; อ้างอิงจาก Secretary of Labor's Commission on Achieving Necessary Skills, What work Requires of School : A SCANS Report for America 2000, 1991 : A15) ได้กำหนดทักษะ ความรู้พื้นฐาน เพื่อเตรียมผู้เรียนสำหรับการเปลี่ยนแปลง และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียกชื่อว่า "ทักษะ และความรู้ที่นำไปสู่ความพร้อมสำหรับตอบสนองความต้องการเรียนรู้" จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความรู้และทักษะในการรวบรวม การวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ ความรู้ข้อมูล ข่าวสาร

2. ความรู้และทักษะในการสื่อสารแนวความคิด และความรู้ ข้อมูลข่าวสาร

3. ความรู้และทักษะในการวางแผน และการจัดการทรัพยากร

4. ความรู้และทักษะในการเข้าใจและการวางแนวคิดอย่างเป็นระบบ

5. ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี

6. ความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหา

7. ความรู้และทักษะในการใช้เทคนิค และความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์

8. ความรู้และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทูอิจมาน ; เคิรช ; และ แวกเนอร์(Knapper ; & Cropley, 2000 : 45 ; อ้างอิงจาก Tuijnman ; Kirsch ; & Wagner, 1997, Adult basic Skills : Advances in Measurement and Policy, unpaged) ได้ให้ทัศนะในเชิงจิตวิทยาและกล่าวถึงทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ทักษะในการนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร มานำเสนอในรูปแนวความคิด สัญลักษณ์ ทั้งในลักษณะที่แสดงเป็นภาษาพูด และตัวเลข

2. ทักษะในการวิเคราะห์

3. ทักษะในการแก้ปัญหา

4. ทักษะในการประยุทธ์ เช่น ความสามารถในการทำงานในสภาพที่แตกต่างจากเดิม

5. ทักษะทางด้านเทคนิค โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

โนลส์(Knowles, 1985 : 3081) กล่าวว่า สาถานศึกษาจะต้องช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความถนัดของแต่ละคน ซึ่งทักษะดังกล่าวมีจำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย

1. ความสามารถพัฒนาและติดตามความรู้วิทยาการใหม่

2. ความสามารถในการรับรูและประเมินความสามารถของตน

3. ความสามารถในการปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนให้ดีกว่าเดิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ความสามารถในการใช้ความคิดวิจารณญาณในการเรียนรู้

5. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้

6. ความสามารถในการเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

7. ความสามารถในการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

แคนดี ครีเบิร์ท และ โอเลียรี(Candy ; Crebert ; & Oleary, 1994 : 43) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ประสบความสำเร็จไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. มีจิตใจรักการแสวงหาความรู้ ได้แก่

1.1 มีความรักในการเรียนรู้

1.2 มีความอยากรู้อยากเห็น

1.3 มีจิตสำนึกในการคิดวิเคราะห์

1.4 ทำความเข้าใจกับข้อมูลได้อย่างรอบด้านและรู้จักประเมินตนเอง

2. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ได้แก่

2.1 มีความสามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ในสาขาต่างๆ

2.2 มีความตระหนักรู้ถึงวิธีการนำความรู้ไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์

2.3 มีความสามารถขยายวิสัยทัศน์ให้กว้างไกล

3. มีทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

3.1 รู้จักแหล่งเรียนรู้

3.2 รู้จักตั้งคำถาม

3.3 สามารถสรุปความและขยายความจากข้อมูลที่มีสภาพการณ์แตกต่างกัน

3.4 มีตรวจสอบข้อมูล

3.5 มีความสามารถในการอ่านข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ทั้งข้อความ สถิติ กราฟ แผนภูมิ แผนภาพ ตาราง

3.6 มีความสามารถในการประเมินข้อมูลตามหลักเหตุผล

4. มีสำนึกในการดำเนินภารกิจต่างๆ ด้วยการพึ่งตนเอง ได้แก่

4.1 ทำงานด้วยตนเอง

4.2 มีทักษะในการจัดการภารกิจส่วนตัว เช่น การบริหารเวลา การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต

5. มีทักษะด้านการเรียนรู้ ได้แก่

5.1 รู้จักข้อดี และข้อเสียของการเรียนรู้แต่ละแบบ

5.2 มีกลยุทธ์ในการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาของแต่ละวิชา

5.3 มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ระดับผิวกับระดับลึก

คณะกรรมการการจ้างงาน การศึกษา การฝึกอบรม(National Board of Employment, Education and Training, 1996 : 3) ประเทศออสเตรเลียได้เสนอแนะว่า บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมทำการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ และนอกระบบ ควรได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีลักษณะ 3 ประการ ประกอบด้วย

1. มีทักษะ และเจตคติที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะด้านการอ่าน และคณิตศาสตร์

2. มีความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ รวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะผูกพันอยู่กับการศึกษาและการฝึกอบรม

3. มีความเต็มใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

สมิธ และ เสปอร์ลิง(Smith ; & Spurling, 1999 : 134) ได้กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นต้องมีสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต 11 ด้าน ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. ความสามารถในการสื่อสาร และการคำนวณในระดับที่สูงกว่าระดับพื้นฐาน

2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี

3. ทักษะในการประเมินและพัฒนาตนเอง

4. การให้ความสำคัญในทางการเงิน และสิทธิของผู้บริโภค

5. ความสามารถที่จะเข้าใจในคุณค่าของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมั่นใจที่จะนำไปปฏิบัติ

6. ความสามารถในการคิดทั้งเชิงอุปมาน และอนุมาน

7. ความสามารถ และความมั่นใจในการค้นคว้าและวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

8. ความสามารถที่จะเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้เป็นกลุ่ม

9. การตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาสติปัญญา และเจตคติ

10. ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในทางสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อสังคม

11. ความรู้พื้นฐานในการวางแผนความก้าวหน้าในการเรียนรู้และมีความสนใจพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และพึ่งตนเองได้

เมอร์ฟี ; ทอลลี ; และ วิลมุต(Murphy ; Tolley ; & Wilmut, 2001 : 1) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วในยุคเทคโนโลยีจำเป็นต้องอาศัยทักษะเฉพาะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. เป็นผู้มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการ ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปรับปรุง จัดการ เรื่องการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตน การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความสามารถในการแก้ปัญหา

2. รู้จักวิธีการเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

3. มีระดับความรู้ความสามารถในการสื่อสาร เทคโนโลยีและตัวเลขที่เหมาะสม

4. มีแรงบันดาลใจที่จะเรียนรู้ควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพ

นิตยา สำเร็จผล(2547 : 183 , 263) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดองค์ประกอบในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ให้มีคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร นโยบายและกลไกการบริหารจัดการการจัดหลักสูตร การสนับสนุนและให้บริการ การเรียนรู้แก่ผู้เรียนผู้สอน บุคลากรสนับสนุนพบว่า ในจำนวนองค์ประกอบทั้งหมด ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยน้ำหนักความสำคัญสูงที่สุด และจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สรุปได้ว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน โดยในแต่ละด้านประกอบด้วยตัวบ่งชี้เรียงลำดับตามขนาดของความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1 การประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.2 การใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายในทุกรูปแบบการเรียนรู้

1.3 การใช้และแปลความหมายข้อมูลที่ได้

1.4 การใช้เครื่องมือการเรียนรู้

1.5 การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง

1.6 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

2. ทักษะและความสามารถที่เอื้อในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

2.1 ทักษะการคิด

2.2 ทักษะพื้นฐาน การอ่าน เขียน และการคำนวณ

2.3 ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. เจตคติต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.1 รู้จักคุณค่าของการเรียนรู้

3.2 เข้าใจความจำเป็นของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.3 มีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้

4. องค์ประกอบคุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

4.1 มุ่งมั่นและพยายามที่จะนำตัวเองสู่การเรียนรู้

4.2 มีความเชื่อมั่นว่าตนสามารถเรียนรู้ได้

4.3 มีแรงจูงใจอย่างสูงในการเรียนรู้

4.4 มีพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องหลังจบการศึกษา

4.5 รักการอ่าน การค้นคว้า

4.6 ใช้ข้อมูลหลายด้านในการตัดสินใจ

4.7 มีเป้าหมายในชีวิต

4.8 มีผลพัฒนาตนและการงานอย่างต่อเนื่อง

4.9 เชื่อมั่นว่า การเรียนรู้ได้จากทุกแหล่ง

4.10 มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

4.11มีความคิดและจิตใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า นักเรียนนิสิตนักศึกษาที่จะเป็นผู้มีลักษณะเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรประกอบด้วยลักษณะในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการเรียนรู้ ต้องเป็นผู้ที่รักการแสวงหาความรู้ รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้ในการแสวงหาความรู้ เช่น ทักษะในการใช้เทคโนโลยี ทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ และทักษะในด้านการอ่านและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่นำเสนอในรูปแบบต่างๆ ทั้งข้อมูลด้านสถิติ และแผนภูมิต่างๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. ด้านการคิด ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รักความก้าวหน้า มีความสามารถในการวิเคราะห์ตามหลักการเหตุผล รู้เท่ากันการเปลี่ยนแปลง คิดแลตัดสินใจบนพื้นฐานคุณธรรม

3. ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีทักษะในการกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต การวางแผน การประเมินตนเอง และการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ควรมีความสามารถในการบริหารเวลา การมีวินัยในตนเอง อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และรู้จักปรับประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ให้เหมาะสมตามสภาพเหตุการณ์จริง

ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตตามแนวคิดของนักวิชาการ และองค์กรต่างๆ ข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร โดยสามารถแบ่งแนวคิดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้กล่าวถึงทักษะการใช้ภาษา และอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มที่ได้กล่าวถึงทักษะการใช้ภาษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ทักษะการใช้ภาษาประจำชาติ และภาษาสากลมีความสำคัญมากสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการขยายขอบเขตในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาประจำชาติเป็นภาษาสากล นิสิตนักศึกษาที่มีทักษะการใช้ภาษาสากลเป็นอย่างดี จะสามารถเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ได้โดยไม่ถูกจำกัดเฉพาะแหล่งเรียนรู้ในประเทศเท่านั้น นอกจากนี้ ในสภาพการณ์ที่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารมีการเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคต่างๆ อย่างรวดเร็วโดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ทักษะการใช้ภาษาสากลมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในฐานะที่เป็นทักษะที่ช่วยให้เกิดความทัดเทียมในการแสวงหาความรู้ของบุคคลในประเทศต่างๆ อีกด้วย ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกแนวคิดเรื่องลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของ แคนดี ครีเบิร์ท และ โอเลียรี(Candy ; Crebert ; & Oleary, 1994 : 43) เนื่องจากทำการศึกษาวิจัยกับประชากร ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย จิตใจรักการแสวงหาความรู้วิสัยทัศน์กว้างไกล ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล สำนึกในการพึ่งตนเอง และทักษะในการเรียนรู้เป็นอย่างดี บูรณาการเข้ากับแนวคิดสมรรถนะหลักสำหรับ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ของคณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป(Commission of the European Communities, 2005 : 13) ซึ่งกล่าวถึง ทักษะการใช้ภาษาประจำชาติและภาษาสากลไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปหลายประเทศไม่ได้ใช้ภาษาประจำชาติเป็นภาษาสากลเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยกำหนดเป็นแนวคิดในการศึกษาลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. จิตใจรักการแสวงหาความรู้
2. วิสัยทัศน์กว้างไกล
3. ดำเนินภารกิจต่างๆ ด้วยการพึ่งตนเอง
4. ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล
5. ทักษะด้านการเรียนรู้
6. ทักษะด้านการใช้ภาษา

แนวคิดนี้พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของไพฑูรย์ สินลารัตน์ สมสุข ธีระพิจิตร และ วัชนีย์ เชาวดำรง(2548 : 104-114) ได้ทำการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งกล่าวถึงคุณลักษณะ 4 ด้านคือ ด้านความรู้ ความคิด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทักษะและคุณธรรมจริยธรรม โดยในแต่ละด้านจัดเรียงระดับจากขั้นต่ำไปขั้นสูงเป็นระดับพื้นฐาน ระดับก้าวหน้า ระดับเชิงรุก และระดับเป็นเลิศ ได้อธิบายว่า คุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ประกอบด้วย

1. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี
2. มีความรู้ทันสมัย ใฝ่รู้และพัฒนาความรู้ขึ้นได้
3. มีความสามารถในการจัดกระบวนความคิด คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้
4. มีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีได้ดี
5. มีความสามารถในการบริหารจัดการและทำงานเป็นทีมได้
6. มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคม
7. มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ

จุดเน้นของกรอบมาตรฐานในระดับปริญญาตรี คือ ความสามารถในการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่บัณฑิตทุกคนควรมี โดยต้องพัฒนาตนเองให้ใฝ่รู้แสวงหาความรู้ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ได้ในระดับที่เหมาะกับงาน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

1. ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ(Motivation) หมายถึง องค์ประกอบที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่มีจุดหมาย(สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541 : 153) หรือสภาวะที่ไปทำให้เกิดผลพฤติกรรรมหรือที่ไปยับยั้งพฤติกรรม หรือที่ไปกำหนดแนวทางพฤติกรรมที่จะแสดงออก(พรรณราย ทรัพยะประภา, 2526 : 60) แรงจูงใจอาจหมายถึงความต้องการ ความจำเป็น แรงขับหรือแรงกระตุ้นที่อยู่ในตัวบุคคล แรงจูงใจจะถูกนำมุ่งหน้าไปสู่เป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกได้(ถวิล เกื้อกูลวงศ์, 2530 : 100) ส่วนลูธันส์(Luthans, 1985 : 183) กล่าวว่ากระบวนการเบื้องต้นของการเกิดแรงจูงใจ จะเกิดจากความต้องการทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ดังภาพประกอบที่ 7(Luthans, 1985 : 183)

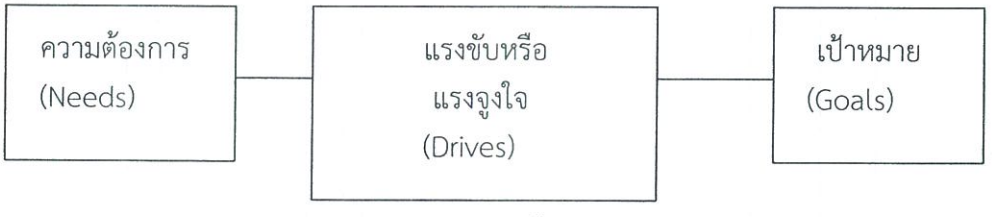

ภาพประกอบที่ 7 : กระบวนการเบื้องต้นของการเกิดแรงจูงใจ

แรงจูงใจจะมีความสัมพันธ์กับการจูงใจ เพราะการจูงใจเป็นวิธีการชักนำพฤติกรรมผู้อื่นให้ประพฤติตามวัตถุประสงค์พฤติกรรมของคนจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีแรงจูงใจ การจูงใจอาจจะเป็นปฏิกิริยาในจิตสำนึกหรือใต้จิตสำนึกก็ได้(อดุลย์ จาตุรงคกุล, 2534 : 134) การจูงใจหรือตัวจูงใจ

อาจมีมากมายหลายอย่างต่างๆ กัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นกับความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งความต้องการเฉพาะอย่าง(Particular Need) ของแต่ละบุคคลนี้จะเป็นแรงขับนำไปสู่การกระทำหรือการปฏิบัติเพื่อเป็นทางที่นำไปสู่ความพึงพอใจหรือเพื่อบรรลุความต้องการเดิมของเขา(หลุย จำปาเทศ, 2533 : 12)

2. ความสำคัญของแรงจูงใจ

แรงจูงใจมีความสำคัญมากในองค์การ จะต้องทนุบำรุงทั้งด้านในและด้านนอกคือ สุขกายและสุขใจตามฐานานุรูป(บุญทัน ดอกไธสง และเอ็ด สาระภูมิ, 2529 : 53) กิบสัน, ไอเวนซีวิช และดอลเนลีกล่าวว่า มีตัวแปรต่างๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ระดับความใฝ่ฝัน ภูมิหลังของแต่ละบุคคล รวมทั้งผลตอบแทน มีส่วนทำให้ผลการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน แต่สิ่งสำคัญซึ่งช่วยในการกระตุ้นให้บุคคลมีความพยายามในการทำงานคือ การจูงใจบุคคลที่ถูกจูงใจจะมีแนวการทำงานที่แน่นอน ระดับการทำงานสม่ำเสมอ ซึ่งผลการปฏิบัติงานจะสูงกว่าเมื่อไม่มีการจูงใจ (Gibson, Ivancevich and Donnely, 1982 : 80) เช่นเดียวกัน สเตียร์ และปอร์เตอร์(Steers and Porter, 1977 : 211) ให้ความเห็นที่คล้ายคลึงกันว่ามีผลการปฏิบัติงาน(Job Performance) ของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ 1)ระดับของแรงจูงใจ 2)ความรู้ความสามารถหรือลักษณะส่วนตัว 3)ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน

เนื่องจากตัวบุคคลเป็นปัจจัยที่ผันแปร ทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงพฤติกรรม ออกมาแตกต่างกัน เพื่อต้องการที่จะได้รับการตอบสนองหรือบรรลุเป้าหมายของตนเอง แต่เนื่องจากในองค์การก็มุ่งหวังให้สมาชิกปฏิบัติหรือแสดงออกถึงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่องค์การต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การเช่นกัน ดังนั้นผู้บริหารที่ดีจะต้องสามารถเข้าใจ คาดการณ์ และกำกับพฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ ในอันที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์การและของตัวบุคคล(ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์, 2533 : 66) ในการจูงใจให้พนักงานและบุคคลปฏิบัติหน้าที่นั้นควรจะพิจารณาคือ 1. ยึดหลักเท่าเทียมกัน 2. ยึดหลัก คุณธรรมและความเป็นธรรม 3. ไม่ยึดหลักอุปถัมภ์ 4. เป็นบุคคลเที่ยงตรง ทำตัวให้เป็นตัวอย่าง(บุญทัน ดอกไธสง และเอ็ด สาระภูมิ, 2529 : 53-54)

ผู้บริหารที่จะทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ควรมีความเข้าใจ การสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในโรงเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถคาดการณ์ และกำกับพฤติกรรมของครูในโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ อันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนได้

จากการศึกษาแนวคิดของบุคคลต่างๆ สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการทำงานคือ พลังกระตุ้นพฤติกรรมให้แต่ละบุคคลใช้ความสามารถในการทำงานไปสู่เป้าหมาย

3. ทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีแรงจูงใจมีมากมายหลายทฤษฎี โดยมีการพัฒนาจากวิธีการใหญ่ 2 วิธีด้วยกัน คือ ทฤษฎีว่าด้วยเนื้อหา(Content Theories) และทฤษฎีว่าด้วยกระบวนการ(Process Theories) ซึ่งทฤษฎีว่าด้วยเนื้อหานั้นเน้นความต้องการภายใน(Internal Needs) ว่าเป็นตัวกระตุ้นและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมนั้นคงอยู่ ทฤษฎีกระบวนการจะว่าด้วยขบวนการของความคิดและกลวิธีต่างๆ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้มนุษย์เขาเลือกพฤติกรรมเฉพาะอย่างขึ้น ทฤษฎีต่างๆเหล่านี้ไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งได้รับการสนับสนุนเต็มที่ ทุกทฤษฎีต่างมีความคล้ายกันและมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ทฤษฎีที่รู้จักกันแพร่หลายมีดังนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา BURAPHA UNIVERSITY

3.1 ทฤษฎีของมาสโลว์(Maslow's General Theory of Human Motivation)

มาสโลว์ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมในทฤษฎีลำดับขั้นต้องการ (Hierarchy of Needs) ดังนี้

3.1.1 มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์จะมีความต้องการตลอดเวลาและมากขึ้นเรื่อยๆ สิ่งซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งที่เขา ได้รับ หรือมีอยู่แล้ว เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนอง ความต้องการด้านอื่นๆ จะเกิดขึ้นแทนที่กระบวนการอย่างนี้จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปไม่มีวันหยุด

3.1.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจพฤติกรรมมนุษย์อีกต่อไปแต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบจะเป็นสิ่งจูงใจ

3.1.3 ความต้องการของมนุษย์สามารถจัดได้เป็นลำดับขั้น เมื่อความต้องการในลำดับต่ำได้รับการตอบสนองจนเต็มที่แล้ว ความต้องการในลำดับสูงขึ้นถัดไปจะเกิดขึ้น และมนุษย์ก็จะแสวงหาสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการเรื่อยๆไป(วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2531 : 196)

มาสโลว์(Maslow, 1970 : 35-46) ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ระดับคือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย(Physiological Needs)ความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะให้มีชีวิตอยู่รอด เช่น ความต้องการอาการ น้ำ ที่อยู่อาศัย ฯลฯ

2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง(Safety Needs) ได้แก่ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและความปลอดภัยทางด้านร่างกาย

3. ความต้องการด้านสังคมและการยอมรับเป็นพวกพ้อง (Belonging and Love Needs) ความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การต่างๆ อยากจะคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น รวมตลอดทั้งจะได้รับมิตรภาพและความเห็นใจจากกลุ่มเพื่อน

4. ความต้องการมีชื่อเสียงมีฐานะเด่นทางสังคม(Esteem Needs) ต้องการเป็นบุคคลที่มั่นใจในตนเอง มีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรืออยากให้บุคคลอื่นสรรเสริญนับหน้าถือตา

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความถนัด(Self-Actualization Needs) ลำดับขั้นสุดท้ายของมนุษย์คือความต้องการที่อยากจะสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด มีความต้องการที่จะมีความรู้สึกว่าเขามีความก้าวหน้าในการที่ได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ ได้ทำงานที่เหมาะกับความสามารถและทักษะที่ตนเองชอบ

สมยศ นาวีการ(2527 : 68) กล่าวว่าความต้องการในระดับต่ำกว่าไม่จำเป็นต้องถูกตอบสนองอย่างเต็มที่ก่อนที่ความต้องการในระดับต่อไปจะเกิดขึ้น ผู้บริหารต้อง เข้าใจว่าความต้องการในระดับต่ำอาจได้รับการตอบสนองเพียงบางส่วนและในส่วนที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เกิดแรงจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป เช่น ในหน่วยงานที่จัดให้มีรายได้พอสมควรและ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีแล้ว การปรับปรุงสิ่งเหล่านี้ให้ดีขึ้นจะไม่เพิ่ม แรงจูงใจเลย เนื่องจากบุคคลส่วนใหญ่อาจได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับนี้เป็น อย่างดีแล้ว

3.2 ทฤษฎีของแมคเกรเกอร์

ศาสตราจารย์แมคเกรเกอร์(McGregor, 1960 : 33-58) ศาสตราจารย์ใน วิชาการบริหารแห่งสถาบัน Massachusetts Institute of Technology สหรัฐอเมริกาได้สรุปเอาไว้ว่าการจูงใจจะเกิดขึ้นได้หรือเป็นในทางใดย่อมเกิดขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ ซึ่งแยกทัศนคติของผู้บริหารต่อการจูงใจตามสมมติฐานเกี่ยวกับคนได้ 2 ทฤษฎี สมมติฐานของกลุ่มแรกมีลักษณะที่เป็นทางลบ ซึ่งแมกเกรเกอร์กำหนดว่าเป็นทฤษฎี X และข้อสมมติฐานของกลุ่มที่สองมีลักษณะเป็นไปในทางบวก กำหนดว่าเป็นทฤษฎี Y

สมมติฐานของคนตามทฤษฎี X

1. คนส่วนมากไม่ชอบทำงานและพยายามหลีกเลี่ยงงานเมื่อมีโอกาส
2. เนื่องจากคนไม่ชอบทำงานจึงต้องบังคับ ควบคุม หรือข่มขู่จะ ลงโทษให้ทำงาน
3. คนส่วนมากต้องการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบและชอบที่จะทำงานตามสั่ง
4. คนทั่วไปจะนึกถึงความมั่นคงปลอดภัยเป็นสำคัญมากกว่าองค์ประกอบอื่นเกี่ยวกับงานพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่มีความเชื่อตามทฤษฎี X จะใช้วิธีการควบคุมคนงานใกล้ชิด คอยแต่จะจับผิด ไม่ให้ทั้งเสรีภาพและโอกาส

สมมติฐานของคนตามทฤษฎี Y

1. จะมองว่าการทำงานเป็นของธรรมดา
2. คนงานจะดำเนินด้วยตนเอง ควบคุมตนเองได้
3. จะแสวงหาความรับผิดชอบ
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน มีการตัดสินใจร่วมกัน

พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่มีความเชื่อตามทฤษฎี Y จะให้เสรีภาพแก่คนงานให้โอกาสทดลองริเริ่มและทำงานด้วยตนเอง มีการควบคุมห่างๆ โดยกว้างๆ

3.3 ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์

แมคเคลแลนด์(McClelland, 1961 : 100) ได้เสนอแนวคิดว่ามีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิผล(Need for Achievement : Nach) เป็น แรงขับเพื่อจะทำให้งานที่กระทำประสบผลสำเร็จดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน
2. ความต้องการความรับและความผูกพัน(Need for Affiliation : Naff) เป็นความปรารถนาที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพอันอบอุ่นเพื่อความเป็นมิตรกับผู้อื่น คล้ายกับความต้องการทางสังคมของมาสโลว์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ความต้องการมีอำนาจ(Need for Power : Npow) เป็นความต้องการที่จะทำให้คนอื่นมีความประพฤติหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ หรือต้องการที่จะมีอำนาจในการบังคับบัญชาและอิทธิพลเหนือผู้อื่น

แมคเคลแลนด์ได้เน้นสาระสำคัญด้านแรงจูงใจว่า ผู้ที่จะทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จต้องมีแรงจูงใจด้านความต้องการสัมฤทธิผลอยู่ในระดับสูง ความสำเร็จของงานจะทำได้โดยการกระตุ้นความต้องการด้าน Nach เป็นสำคัญ บุคคลแต่ละคนเมื่อมี Nach สูงก็จะสามารถทำงานได้สำเร็จและช่วยให้งานของหน่วยงานสำเร็จไปด้วย กิบสันและคณะได้สรุปสาระสำคัญทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ว่า ความต้องการของบุคคลสามารถให้การเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะความต้องการสัมฤทธิผล(Nach) นั่นคือบุคคลที่มี Neck อยู่ในระดับต่ำ สามารถให้ประสบการณ์การเรียนรู้หรือการฝึกอบรมจนทำให้ Nach สูงขึ้นได้(Gibson, Ivancevich and Donnely, 1982 : 88)

3.4 ทฤษฎีของอัลเดอร์เฟอร์

อัลเดอร์เฟอร์(Alderfer, 1972 : 507-532) เป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุนความคิดของมาสโลว์และได้ปรับปรุงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ 5 ลำดับขั้นของมาสโลว์เหลือเพียง 3 ลำดับขั้นคือ

1. ความต้องการในการดำรงชีวิต(Existence Need : E) เป็นความต้องการเพื่อประทังชีวิตของคนเพื่อการอยู่รอด จะรวมความต้องการขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของมาสโลว์เข้าไปได้แก่ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการความสัมพันธ์(Collates Needs : R) เป็นความต้องการที่จะสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตรงกับขั้นที่ 3 ของมาสโลว์ อัลเดอร์เฟอร์ให้ความสำคัญความต้องการนี้มาก เพราะถือว่ามนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือหมู่พวก

3. ความต้องการความเจริญเติบโตก้าวหน้า(Growth Needs : G) ความต้องการนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังกับสภาพแวดล้อมของเรา จะรวมเอาขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ของมาสโลว์ เป็นความต้องการสูงสุดของคน

แม้ว่าอัลเดอร์เฟอร์จะเห็นตามมาสโลว์ แต่ทฤษฎีของอัลเดอร์เฟอร์ก็มีข้อขัดแย้งแตกต่างไปจากมาสโลว์ สมยส นาวีการ(2527 : 68) ได้สรุปข้อแตกต่าง ดังนี้

1. ทฤษฎี E.R.G. จะไม่ระบุความต้องการแต่ละอย่างเรียงลำดับกันอย่างไรเพียงแต่อ้างว่าหากความต้องการในการดำรงชีวิตไม่ได้รับการตอบสนอง อิทธิพลด้านนี้จะรุนแรงขึ้นแต่ความต้องการด้านอื่นๆ ยังคงมีความสำคัญต่อการทำกับพฤติกรรมให้ไปสู่เป้าหมาย

2. ทฤษฎี E. R. G. เน้นว่าแม้ความต้องการอย่างหนึ่งถูกตอบสนองแล้วความต้องการดังกล่าวอาจจะยังมีอิทธิพลต่อไปในการตัดสินใจ เช่น เราอาจมีเงินเดือนที่ดีและมีความมั่นคงแต่เราอาจแสวงหาการเพิ่มขึ้นของเงินเดือนต่อไปอีก ในกรณีเช่นนี้ความต้องการที่ถูกตอบสนองแล้ว ยังเป็นแรงจูงใจต่อไป

3.5 ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก

ทฤษฎีแรงจูงใจของเฮิร์ซเบิร์กมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น "Motivation and Maintenance Theory" หรือ "Two Factor Theory" หรือ "The

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Motivation-Hygiene Theory"(ธงชัย สันติวงษ์, 2533 : 377) เฮิร์ซเบิร์กและคณะได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ แรงจูงใจเพื่อจะตอบ คำถามที่ว่า "มนุษย์ต้องการอะไรจากการทำงาน" โดยสัมภาษณ์วิศวกรและนักบัญชีจำนวนมากกว่า 200 คน ที่ถูกเลือกเป็นตัวแทนในการศึกษาจากโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองพิตสเบิร์ก(Pittaburge) โดยให้อภิปรายถึงความรู้สึกที่ดีและความรู้สึกที่มีต่อการทำงาน เฮิร์ซเบิร์ก(Hertzberg, 1959 : 115) ได้ค้นพบองค์ประกอบหลัก 2 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบกระตุ้น(Motivation Factory) เป็นองค์ประกอบด้านแรงจูงใจที่ทำให้มนุษย์ทำงานมากขึ้น เป็นแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำองค์ประกอบกระตุ้น ได้แก่

1.1 ความสำเร็จของงาน(Achievement)

1.2 ความยอมรับนับถือ(Recognition)

1.3 ลักษณะของงาน(Work Itself)

1.4 ความรับผิดชอบ(Responsibility)

1.5 ความก้าวหน้า(Advancement)

2. องค์ประกอบค้ำจุน(Hygiene Factors) เป็นองค์ประกอบที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งคนงานใช้เป็นข้ออ้างเมื่อเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการทำงาน ได้แก่

2.1 เงินเดือน(Salary)

2.2 โอกาสได้รับความก้าวหน้าและเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ (Possibility of Growth)

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา(Interpersonal Relations with Subordinate)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.4 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา(Interpersonal Relations with Superior)

2.5 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน(Interpersonal Relations with Peers)

2.6 การสอน ควบคุม ดูแล(Technical Supervision)

2.7 นโยบายและการบริหาร(Company Policy and Administration)

2.8 สภาพการทำงาน(Working Conditions)

2.9 ชีวิตส่วนตัว(Personal Life)

2.10 ตำแหน่งหน้าที่(Status)

2.11 ความมั่นคงปลอดภัยในงาน(Job Security)

เฮิร์ซเบิร์กได้เสนอแนะไว้ว่า แนวทางที่จะนำไปสู่การสนองตอบความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในองค์ประกอบกระตุ้นได้นั้น ผู้บริหารจะต้องให้อิสระในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพิ่มขึ้น มีการมอบหมายความรับผิดชอบให้สูงขึ้น ให้โอกาสได้แสดงความคิด

ความสามารถต่างๆ มากขึ้น ให้ผู้ปฏิบัติงานได้ประเมินและควบคุมการปฏิบัติงานด้วยตนเองซึ่งจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีแก่องค์การโดยส่วนรวม

เซอร์จิโอเวนนี่ และคาร์เวอร์(Sergiovanni and Carver, 1980 : 103-108) ได้กล่าวถึงทฤษฎีขององค์ประกอบของเฮิร์ซเบิร์ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบกระตุ้น(Motivation Factory) เป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และเกี่ยวข้องกับเรื่องของงานโดยตรงเป็นองค์ประกอบที่นำไปสู่การพัฒนาเจตคติด้านบวก และการจูงใจที่แท้จริง องค์ประกอบด้านนี้ ได้แก่

1.1 ความสำเร็จของงาน(Achievement)

1.2 ความก้าวหน้าของงาน(Advancement)

1.3 การยอมรับนับถือ(Recognition)

1.4 ความรับผิดชอบ(Responsibility)

1.5 ลักษณะของงาน(Work Itself)

คอสท์เลย์ และทอดด์(Costley and Todd, 1983 : 207-209) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบกระตุ้นดังนี้

ความสำเร็จของงาน(Achievement) ความสำเร็จที่ได้รับเมื่อ ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกว่าเขาทำงานสำเร็จ หรือมีความต้องการที่จะทำให้สำเร็จ สิ่งที่จำเป็นก็คืองานนั้นควรเป็นงานท้าทายความสามารถ แรงจูงใจเกี่ยวกับความสำเร็จของงานประกอบด้วย 2 อย่างคือ ระดับของแรงจูงใจความสำเร็จและความสามารถที่จะทำงานนั้น

ความก้าวหน้าของงาน(Advancement) แต่ละคนจะได้รับความก้าวหน้าก็โดยการพัฒนาให้เกิดทักษะใหม่ๆ มีความสามารถและเต็มใจที่จะเพิ่มเติมความรู้

การยอมรับนับถือ(Recognition) เป็นผลมาจากความสำเร็จ การยอมรับนับถือ มีหลายรูปแบบ เช่น จากคำพูดหรือการเขียน การให้การเสริมแรงบ่อยๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดการจูงใจต่อเนื่องกันไป

ความรับผิดชอบ(Responsibility) เมื่อคนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการตัดสินใจงานของเขา จะช่วยให้เกิดความผูกพันในงาน คนต้องการโอกาสที่จะได้รับความรับผิดชอบ ถ้าเกิดความรับผิดชอบขึ้นแล้ว การควบคุมภายนอกก็จะลดลง

2. องค์ประกอบค้ำจุน(Hygiene Factors) เป็นองค์ประกอบที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน เป็นแรงจูงใจภายนอกที่เกิดจากสภาวะแวดล้อมของการทำงาน ได้แก่

2.1 การนิเทศงาน(Supervision)

2.2 สภาพแวดล้อมของงาน(Working Conditions)

2.3 นโยบายและการบริหาร(Policy and Administration)

2.4 ความสัมพันธ์ในหน่วยงาน(Interpersonal Relations)

2.5 รายได้(Salary)

คอสท์เลย์ และทอดด์(Coatley and Todd, 1983 : 205-206) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบค้ำจุน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สภาพแวดล้อมของงาน(Physical Working Condition) เกี่ยวข้องกับคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในการทำงานของคน เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ ระดับของเสียง องค์ประกอบดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เมื่อเงื่อนไขการทำงานไม่ได้ตาที่ปรารถนา คนงานก็จะมีแนวโน้มให้ความสนใจปัญหานี้และจะทำให้ผลผลิตลดลงเงื่อนไขการทำงานที่คนปรารถนานั้น จะแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับธรรมชาติของงาน

ความมั่นคง(Security) เป็นผลมาจากความเชื่อของคนว่า ตนเองได้รับการปกป้องในเรื่องของความยุติธรรม คนงานส่วนใหญ่ต้องการความมั่นคง พฤติกรรมที่ดีของผู้นิเทศจะทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนี้ได้

หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน(Procedure and Rules) คนงานเป็นจำนวนมากไม่พอใจในเรื่องนี้และสิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ความล่าช้า และมีงานเอกสารมากในองค์การ เมื่อคนงานได้รับรู้ว่าการปฏิบัติตามระเบียบนั้นไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรม ก็เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม(Group Interaction) การที่บุคคลอยู่ รวมกันเป็นจำนวนมากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มก็เป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งในด้านสิ่งแวดล้อมการทำงาน ความต้องการทางสังคมทำให้เกิดความพอใจในองค์การ หากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่ดีอาจเป็นเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งและความพอใจในงาน เช่น เรื่องของปริมาณงานที่ทำการได้รับผลตอบแทนและความก้าวหน้า

การจ่ายค่าตอบแทน(Compensation) การจ่ายเงินและองค์ประกอบทางเศรษฐกิจอื่นๆ ซึ่งรวมถึงค่าจ้าง เงินเดือนและผลประโยชน์ที่ไดรับจากการทำงานหรือเมื่อออกจากงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การวัดลักษณะผู้เรียน

การวัดตัวแปรด้านบุคลิกภาพ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณของสิ่งเร้ากับการตอบสนองของมนุษย์ โดยกำหนดเป็นลักษณะตัวเลข เพื่อบรรยายคุณลักษณะทางด้านปริมาณหรือคุณภาพของบุคลิกภาพนั้นทั้งนี้ตัวเลขเหล่านั้นจะต้องกำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะนิสัย(Traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และเป็นสิ่งที่ย่ำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาจากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นที่แสดงออกหรือตอบสนอง(Interaction)ต่อสิ่งแวดล้อม โครงสร้างของบุคลิกภาพโดยทั่วไปประกอบด้วย

1. สติปัญญาหรือความสามารถพิเศษ เป็นคุณสมบัติทางสมองส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเครื่องชี้ ให้เห็นว่า บุคคลสามารถทำอะไรได้บ้างถ้าบุคคลนั้นพยายาม แบ่ง 2 ประเภทดังนี้

1.1 ความถนัดทางธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติงานที่แสดงถึงขีดความสามารถของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆเพื่อปฏิบัติงานในระยะต่อไป ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นอาจเป็นผลมาจากการเรียนรู้ หรือการฝึกทักษะ

1.2 ความสัมฤทธิผล เป็นการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นได้เรียนรู้อะไรไปบ้างแล้วในการปฏิบัติงาน

2. อารมณ์ เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของจิตใจที่โต้ตอบกับสิ่งแวดล้อม

3. แรงจูงใจ เป็นคุณสมบัติที่สามารถจำแนกได้เป็นความต้องการ ความสนใจ และเจตคติ

4. พฤติกรรม หรือการแสดงออก เป็นการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าบางอย่าง ไม่ว่าสิ่งเร้านั้นจะเกิดจากภายในหรือภายนอกร่างกายมาจูงใจ หรือก่อให้เกิดความเครียด อันเป็นผลให้มนุษย์เกิดภาวะที่เตรียมพร้อมเสมอที่จะแสดงพฤติกรรม

จุดมุ่งหมายในการวัดบุคลิกภาพอาจเป็นการวัดเพื่อสร้างทฤษฎี โดยเป็นการวัดเพื่อให้ได้ข้อมูลมาอธิบาย หรือแยกแยะคุณลักษณะหรือตัวแปรต่างๆ ของบุคลิกภาพ หรือเป็นการวัดเพื่อผลในการนำไปใช้ โดยเป็นการวัดเพื่อประเมินเครื่องมือตลอดจนการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับไปตัดสินใจและทำนายเกี่ยวกับบุคคลนั้นในสถานการณ์ต่างๆ(เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2520 : 1-7) นอกจากนี้ อุทุมพร(ทองอุทัย) จามรมาน(2532 : 1) ได้อธิบายว่า การวัดลักษณะผู้เรียนมี จุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียน เพื่อการคัดเลือก(Selection) จำแนก (Classification) บรรจุ(Placement)ผู้เรียนเพื่อการให้การรับรองผลการเรียน(Certification) สำหรับการตัดสินใจเลื่อนชั้นหรือซ้ำชั้น เพื่อการทำนายผลการเรียนต่อไป(Prediction) เพื่อการรายงานผลการเรียนสำหรับเป็นข้อมูลย้อนกลับ(Feedback) ให้กับผู้สอนเพื่อปรับปรุงการสอน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการบริหาร การจัดการ และการวิจัยในลำดับต่อไปและลักษณะของผู้เรียนที่ควรวัด ได้แก่ ลักษณะที่แสดงพัฒนาการของสมอง อารมณ์ จิตใจ สังคมและร่างกาย ในขณะที่พิชิต ฤทธิ์จรูญ(2545 : 3-4) กล่าวว่า การวัดผลคือ กระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้บุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แทนปริมาณ หรือคุณภาพของคุณภาพของคุณลักษณะที่วัด ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภทคือ การวัดลักษณะทางกายภาพ หมายถึง การวัดคุณลักษณะที่เป็นรูปธรรม สังเกตได้ หรือสัมผัสได้ชัดเจน เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวัดทางวิทยาศาสตร์ สิ่งที่วัด และเครื่องมือที่ใช้วัด มีความสามารถชัดเจน แน่นอนเชื่อถือได้ และการวัดผลทางด้านจิตวิทยา หมายถึง การวัดคุณลักษณะที่เป็นนามธรรมที่เป็นคุณลักษณะของมนุษย์ เช่น ความรู้ความสามารถ เจตคติ สติปัญญา ความถนัดของบุคล ซึ่งไม่สามารถสังเกตหรือสัมผัสได้โดยตรง เครื่องมือที่ใช้วัดจึงต้องอาศัยการวัดทางอ้อม โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะนั้นๆเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบ

การวัดบุคลิกภาพหรือลักษณะของผู้เรียนที่มีลักษณะเป็นนามธรรมนั้นไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่จะต้องอาศัยเครื่องมือเพื่อเป็นสิ่งเร้าหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงปฏิกิริยาต่างๆ ออกมาแล้วจึงดำเนินการวัดบุคลิกภาพหรือลักษณะนั้นจากปฏิกิริยาที่ผู้เรียนแสดงออก ผลของการวัดจะมีความเที่ยงตรงแน่นอน น่าเชื่อถือเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งมีกระบวนการในการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรทางบุคลิกภาพ แบ่งได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายตัวแปร เนื่องจากการวัดบุคลิกภาพต้องการศึกษาแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคล ดังนั้นการสร้างเครื่องมือตัวแปรบุคลิกภาพจึงต้องพยายามสร้างโครงแบบพฤติกรรมของตัวแปรทางบุคลิกภาพขึ้นก่อน ในขั้นนี้ จึงเป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่ออธิบายตัวแปร เป็นการพยายามศึกษาธรรมชาติของตัวแปรทางบุคลิกภาพที่ต้องการเครื่องวัด ซึ่งมีแนวทางการศึกษา 2 แนวทาง ได้แก่

1.1 วิธีอาศัยทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาก่อนแล้ว(Rational Approach) เป็นการศึกษาธรรมชาติของตัวแปรจากการรวบรวม และวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำมาอธิบายตัวแปรจาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแบบสอบถามที่เคยมีผู้สร้างไว้เพื่อนำไปสร้างโครงแบบพฤติกรรม

1.2 วิธีอาศัยข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น(Empirical Approach) นิยมใช้ในการศึกษาธรรมชาติของตัวแปรที่มาสามารถใช้ทฤษฎีหรืองานวิจัยอื่นๆ มาอธิบายได้ หรือนิยมใช้กับตัวแปรทางบุคลิกภาพใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีการศึกษามาก่อน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่คิดว่ามีคุณลักษณะเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา เก็บรวมรวบข้อมูลที่เป็นพฤติกรรมจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการวัดต่างๆ เช่น สังเกต สัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม นำผลที่ได้มาจัดกระทำและวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อโครงแบบพฤติกรรมต่อไป

2. ขั้นอธิบายตัวแปร เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับในขั้นตอนแรกมาสร้างโครงแบบพฤติกรรม โดยอาศัยการวิเคราะห์รวมกลุ่มพฤติกรรม เป็นการแจกแจงและรวบรวมพฤติกรรมต่างๆ โดยอาศัยหลักการและเหตุผลทางตรรกศาสตร์ โดยแยกพฤติกรรมบางกลุ่มที่เป็นอิสระออกจากกัน หรือบางกลุ่มของพฤติกรรมอาจมีลักษณะบางอย่างร่วมกัน ซึ่งอาจสร้างขึ้นเป็นโครงแบบ(Model) เมื่อได้พฤติกรรมกลุ่มใหญ่แล้วก็พยายามนิยามลักษณะเฉพาะของแต่ละพฤติกรรม และเมื่อนิยามลักษณะเฉพาะได้แล้ว ก็สามารถนิยามหรืออธิบายลักษณะตัวแปรทางบุคลิกภาพ เพื่อประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือ นักวัดบุคลิกภาพนิยมที่จะนิยามตัวแปรในรูปแบบนิยามปฏิบัติการ(Operational Definition) ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการคือ

2.1 ลักษณะภายใน บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะภายในที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งไม่สามารถสังเกตหรือสอบวัดได้โดยตรง แต่สามารถอ้างอิงถึงได้โดยอาศัยดัชนี หรือความเข้มของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ซึ่งเป็นการวัดทางอ้อม

2.2 พฤติกรรมที่แสดงออก จากคุณลักษณะภายใน ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมนั้น ในการสร้างนิยามปฏิบัติการจะต้องกำหนดด้วยว่า คุณลักษณะภายในนั้นจะกำหนดให้บุคคลแสดงพฤติกรรมใดออกมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3 สถานการณ์หรือสิ่งเร้า เป็นเงื่อนไขหรือภาวะที่เหมาะสมที่จะนำมาเร้าคุณลักษณะภายในให้แสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อที่จะสังเกตหรือวัดได้

2.4 กำหนดเกณฑ์ที่เป็นเครื่องชี้บ่ง หรือเป็นดัชนีบอกพฤติกรรมของบุคคลว่า แสดงพฤติกรรมเช่นนี้ มีความหมายใด เป็นไปในทางที่เหมาะสมหรือไม่

3. ขั้นการสร้างและประเมินผลเครื่องมือ เป็นขั้นต่อเนื่อง จากที่ได้สร้างนิยามปฏิบัติการ เพราะในการสร้างนิยามปฏิบัติการ จะต้องมีการกำหนดสถานการณ์ หรือสิ่งเร้าที่จะมาเร้าให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา นั้นคือ การกำหนดเครื่องมือในการวัดนั่นเอง เครื่องมือดังกล่าวไม่ได้จำกัดเพียงแบบทดสอบหรือแบบสอบถามเท่านั้น ในบางตัวแปรอาจจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายประเภทก็ได้เพื่อผลที่จะนำไปประเมินบุคลิกภาพมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น(เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2520 : 10-13)

นิยามปฏิบัติการในขั้นการอธิบายตัวแปร มีความสำคัญต่อการวิจัยมากเพราะช่วยให้นักวิจัยสามารถวัด หรือสร้างสิ่งที่เป็นนามธรรมของตัวแปร เป็นการเชื่อมระดับนามธรรมของตัวแปรและทฤษฎีไปสู่ระดับของการสังเกต เป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างนักวิจัยให้ตรงกัน เมื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ค้นพบ เนื่องจากนักวิจัยอาจใช้การนิยามองค์ประกอบ อธิบายตัวแปรขณะทำการศึกษาในระดับทฤษฎี เช่น การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อต้องการศึกษาในระดับของ

ข้อมูลเชิงประจักษ์ นักวิจัยจะต้องให้ความหมายของตัวแปรนั้นใหม่ในลักษณะของเหตุการณ์ต่างๆ ที่สามารถสังเกตได้ เพื่อแทนลักษณะของตัวแปรเหล่านั้น เหตุการณ์ต่างๆที่นำมาอธิบายหรือให้ความหมายนี้ มีบทบาทเป็นตัวชี้วัดของลักษณะนามธรรมของตัวแปร(เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2549 : 24)

ตัวชี้วัด(Indicators) ในภาษาไทยมีคำที่นำมาใช้ในความหมายเดียวกันจำนวนมาก เช่น ดัชนี ตัวบ่งชี้ ตัวชี้ ตัวชี้นำ และเครื่องชี้วัด จอห์นสโตน(วรรณี แกมเกตุ, 2546 : 26-28 ; อ้างอิงจาก Johmstone, J.N. 1981 Indicators of Education Systems : unpaged) อธิบายความหมายว่า ตัวชี้วัดเป็นสารสนเทศที่บ่งบอกปริมาณเชิงสัมพันธ์ หรือสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยไม่ต้องบ่งบอกสภาวะที่เจาะจง หรือชัดเจน แต่บ่งบอกหรือสะท้อนภาพของสถานการณ์ที่เราสนใจเข้าไปตรวจสอบอย่างกว้างๆ หรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไป ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต ลักษณะสำคัญของตัวชี้วัด สามารถสรุปได้ 3 ประการ คือ

1. เป็นสิ่งที่บ่งบอกหรือกำหนดเป็นปริมาณ หรือสามารถทำให้เป็นปริมาณได้ มิใช่เป็นการบรรยายข้อความ ในการตีความหมายค่าตัวเลขของตัวชี้วัดแต่ละตัวจะต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สร้างขึ้น จึงจะสามารถบอกได้ว่าค่าตัวเลขที่ได้สูงหรือต่ำมีความหมายอย่างไรและในการกำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายระบบตัวเลขของตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นต้องมีความชัดเจน

2. ค่าของตัวชี้วัด เป็นค่าชั่วคราว ไม่ถาวร มีการผันแปรตามเวลา และสถานที่นั่นคือตัวชี้วัดจะบ่งบอกความหมายเฉพาะในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และเฉพาะเขตพื้นที่ หรือบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบที่ต้องการตรวจสอบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำตัวชี้วัดนั้นๆ

3. ตัวชี้วัดเป็นสิ่งที่บ่งบอกสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดในลักษณะกว้างๆหรือให้ภาพเชิงสรุปโดยทั่วไป มากกว่าที่จะเป็นภาพเฉพาะเจาะจงในรายละเอียดส่วนย่อย

วรรณี แกมเกตุ(2546 : 35-36) ได้นำเสนอตัวชี้วัดที่ใช้ประเมินผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้วิจัยได้คัดลอกมาเป็นตัวอย่างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ มาตรฐานด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผล

2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ สื่อต่างๆทั้งในและนอกสถานศึกษา

3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

อาจกล่าวได้ว่าตัวชี้วัด มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างเครื่องมือในการวัด และการประเมินผล โดยช่วยให้ผู้พัฒนาเครื่องมือสามารถกำหนดสิ่งเร้าสำหรับกระตุ้นการแสดงออก หรือพฤติกรรมที่จะตรวจสอบตามประเด็นที่ได้กำหนดขึ้นจากตัวชี้วัดนั้นได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน และจากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องแบบนำตนเอง ซึ่งมีความใกล้เคียงกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา กล่าวคือ

ออดดี้(Oddi, 1986 : 97-107)ขณะเป็นรองศาสตราจารย์ ที่มหาวิทยาลัยนอรทเธิร์นอิลลินอยส์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องแบบนำตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่ออธิบายลักษณะของผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องแบบนำตนเอง และพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกผู้เรียน ที่มีลักษณะเป็นผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องแบบนำตนเอง แบบวัดนี้มีชื่อว่า เครื่องมือวัดการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างต่อเนื่อง(Oddi Continuing Learning Inventory)

1. การพัฒนาลักษณะผู้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องแบบนำตนเองโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย แล้วจำแนกลักษณะดังกล่าวเป็น 3 กลุ่มคือ

1.1 ลักษณะผู้เรียนเชิงรุก และลักษณะผู้เรียนเชิงรับ

1.1.1 ลักษณะผู้เรียนเชิงรุก หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการริเริ่มและสามารถดำรงการเรียนรู้โดยไม่ต้องมีแรงขับจากระบบ องค์ประกอบลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ การควบคุมตนเอง ความเห็นคุณค่าในตนเองสูง เชื่อมั่นในตนเอง ริเริ่ม และดำรงการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างมีเป้าหมาย

1.1.2 ลักษณะผู้เรียนเชิงรับ หมายถึง ต้องมีแรงจูงใจจากภายนอกมากระตุ้นให้เรียนรู้ มีแนวโน้มที่จะไม่เรียนรู้ต่อเมื่อมีอุปสรรค เข้าร่วมการเรียนรู้เพียงเพื่อบรรลุ เป้าหมายในระดับต่ำและมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ

1.2 ลักษณะผู้มีความเปิดกว้าง และลักษณะผู้ปิดกั้นทางความคิด

1.2.1 ลักษณะผู้มีความคิดเปิดกว้าง หมายถึง การเปิดกว้างสำหรับการเปลี่ยนแปลง เปิดกว้างสำหรับความคิดใหม่ กิจกรรมใหม่ ความสามารถในการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง ทนทานต่อความแตกต่างที่หลากหลาย

1.3 ลักษณะผู้มุ่งมั่นในการเรียนรู้ และลักษณะที่เป็นผู้ไม่ชองเรียนรู้

1.3.1 ลักษณะผู้มุ่งมั่นในการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกถึงเจตคติที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ชนิดต่างๆ และชอบใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.3.2 ลักษณะที่เป็นผู้ไม่ชอบเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกถึงเจตคติที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และมีการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ในระดับต่ำ

2. การพัฒนาเครื่องมือวัดดำเนินการสร้างข้อคำถามตามองค์ประกอบลักษณะผู้เรียนทั้ง 3 กลุ่ม ลักษณะเครื่องมือวัดเป็นแบบสอบถามชนิดให้รายงานตนเอง แบบมาตรส่วนประมาณค่า 7 ระดับ และได้มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและค่าความเชื่อมั่น

3. ผลการนำแบบสอบถามไปใช้จริง ได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากแนวคิดและผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบสอบถามลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการตามกระบวนการวัดตัวแปรทางบุคลิกภาพของ เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์(2520 : 10-13) การรวบรวมข้อมูลเพื่ออธิบายตัวแปรลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตดำเนินการตามวิธีอาศัยทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนแล้ว(Rational Approach)และเครื่องมือในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลัง

และลักษณะส่วนตัว ปัจจัยด้านกลุ่มวิชาที่ศึกษาและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามชนิดแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามตัวบ่งชี้แต่ละด้านก่อนดำเนินการสร้างแบบสอบถามพร้อมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและจะนำไปทดลองใช้(Try out) ก่อนนำไปใช้ในการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เฉลิมเผ่า อจละนันท์(2544 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาความคาดหวังและโอกาสทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2543 ในระบบโรงเรียนมีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายรวมทั้งสิ้นจำนวน 1,761,046 คน หรืออัตราส่วนร้อยละ 58.58 ของประชากรในวัยเรียน(กลุ่มอายุ 15–17 ปี) จำแนกสัดส่วนจำนวนนักเรียนหลักสูตรสายสามัญ : สายอาชีพเท่ากับ 63.37 สถานศึกษาของรัฐ : เอกชน เท่ากับ 85 : 15 และจำนวนนักเรียนส่วนกลาง : ส่วนภูมิภาคเท่ากับ 13 : 87 ในอนาคตจากการประมาณการจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในระบบช่วงปีการศึกษา 2544–2554ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ จากจำนวน 1.72 ล้านคน หรือมีอัตราส่วนร้อยละ 59.2 ของประชากรวัยเรียนในปีการศึกษา 2544 จะเพิ่มเป็น 1.88 ล้านคน และ 1.92 ล้านคน หรือมีอัตราส่วนร้อยละ 64.6 และ 66.9 ของประชากรในวัยเรียนปีการศึกษา 2549(สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9)และปีการศึกษา 2554(สิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10) ตามลำดับ

2. สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีทั้งสิ้นจำนวน 793 แห่ง เป็นสถาบันอุดมศึกษาในระบบ จำนวน 687 แห่ง(ทบวงมหาวิทยาลัย 74 แห่ง กระทรวงศึกษาธิการ 613 แห่ง) สถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ จำนวน 24 แห่ง และสถาบันเฉพาะกิจ เฉพาะกลุ่ม เฉพาะทาง จำนวน 82 แห่ง(กระทรวงสาธารณสุข 48 แห่ง กระทรวงกลาโหม 24 แห่ง และกระทรวงอื่นๆ 15 แห่ง) สถาบันอุดมศึกษาในส่วนกลาง(กรุงเทพมหานคร) มีจำนวน 186 แห่ง หรือร้อยละ 23.5 และในส่วนภูมิภาค(6 ภาคพัฒนา) มีจำนวน 607 แห่ง หรือร้อยละ 76.5

3. ความคาดหวัง/ความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 6พบว่า มีความคาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 93.7 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 3.5 และไม่คาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อ ร้อยละ 2.8 เหตุผลที่สำคัญของกลุ่มตัวอย่างที่คาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ต้องการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพ ต้องการแสวงหาความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต และต้องการมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญา ส่วนเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ไม่คาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อ คือ ต้องการประกอบอาชีพ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 81.0 คาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยร้อยละ 62.0 คาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับ คณะ/สาขาวิชาที่คาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อมากที่สุด คือ บริหารธุรกิจและพาณิชยการ รองลงมาเป็นวิศวกรรมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. โอกาสทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวม บิดา มารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา บิดามีอาชีพหลักรับราชการ และมารดามีอาชีพหลักเกษตรกรรมมากที่สุด บิดามารดามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,000 บาทหรือน้อยกว่าเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนพี่น้องที่มีชีวิตอยู่ และกำลังศึกษาอยู่รวมทั้งตัวนักเรียนจำนวน 2 คน มากที่สุด และนักเรียนมีความพร้อมต่อโอกาสทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และพบความแตกต่างอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของนักเรียนที่ส่งผลต่อความคาดหวัง/ต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ที่ตั้งของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา หลักสูตรแผนการเรียน/ประเภทวิชา เพศ ภูมิลำเนาเดิม คุณวุฒิของบิดามารดา อาชีพหลักของบิดามารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดามารดา ความพร้อมด้านจิตวิทยา ความพร้อมด้านสังคม และความพร้อมด้านกายภาพ สำหรับจำนวนพี่น้องที่มีชีวิตอยู่และจำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่รวมทั้งตัวนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

5. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย และได้ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีร้อยละ 85.4 เพศหญิงได้ศึกษาต่อมากกว่าเพศชายเล็กน้อย หลักสูตรสายสามัญได้ศึกษาต่อมากกว่าสายอาชีพ หลักสูตรสายสามัญในสถานศึกษาของรัฐได้ศึกษาต่อมากกว่าสถานศึกษาของเอกชน และหลักสูตรสายอาชีพในสถานศึกษาของเอกชนได้ศึกษาต่อมากกว่าสถานศึกษาของรัฐ แผนการเรียนในหลักสูตรสายสามัญ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ได้ศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือ แผนการเรียนศิลป์-ภาษา ศิลป์-คณิต และแผนการเรียนทั่วไป ส่วนประเภทวิชาในหลักสูตรสายอาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ ได้ศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรม/ศิลปกรรม และคหกรรม/คหกรรมศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรสายสามัญจะได้ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ และผู้สำเร็จการศึกษา สายอาชีพจะได้ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากจะได้ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคหรือที่ตั้งสถานศึกษาของตนเอง

6. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียนที่มีฐานะยากจน รองลงมาเป็น ระบบการเรียนการสอน/หลักสูตรที่ไม่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับอุดมศึกษา คุณภาพของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน และสถาบันอุดมศึกษามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนโดยเฉพาะในส่วนภูมิภาค สำหรับข้อเสนอแนะในการสร้างความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สำคัญที่สุดคือ รัฐ/สถาบันอุดมศึกษาควรจัดสรรทุน หรือกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาให้กับนักศึกษาที่มีฐานะยากจนได้กู้หรือยืมอย่างเพียงพอและทั่วถึง รองลงมาเป็นรัฐควรจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความร่วมมือและช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มากขึ้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายควรสนับสนุน และเพิ่มบทบาทด้านแนะแนวการศึกษาให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่ทันสมัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กุลวิภา ชีพรับสุข(2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอนาคตภาพการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในทศวรรษหน้า ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าด้านรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่สถานศึกษาทำข้อตกลงร่วมกันกับครอบครัว รูปแบบครอบครัวร่วมมือกันจัดการศึกษา และรูปแบบศูนย์การเรียนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีวิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยชุมชน หน่วยงานธุรกิจเอกชน และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่ให้การสนับสนุนมากกว่าควบคุมเพื่อพัฒนาความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (Mdn=4.32, IR=0.72) ด้านสถานภาพ ได้แก่ รัฐควรเปิดกว้างในเรื่องการจดทะเบียน โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ดูแลในเรื่องการจดทะเบียนขอจัดตั้งและเทียบโอนผล การเรียนมีองค์กรซึ่งทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และสร้างนวัตกรรม มีการให้เงินสนับสนุน ซึ่งพิจารณาจากความเหมาะสมของแต่ละครอบครัว และไม่ว่าจะมีกฎกระทรวงรองรับหรือไม่ครอบครัวจะมีพัฒนาการและการดำรงอยู่ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย(Mdn=4.73, IR=0.53) ด้านคุณสมบัติของผู้จัดการศึกษา ได้แก่ มีความพร้อมในด้านเวลาด้านเศรษฐกิจ มี วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับขั้นพื้นฐานหรือมีประสบการณ์ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด มี ความมุ่งมั่น มีแนวคิดหรือวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของครอบครัวอย่างชัดเจน และเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้(Mdn = 4.63, IR = 0.37) ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรควรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นเป็นไปตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียนโดยกลุ่มครอบครัวร่วมกันสร้างขึ้น มีเนื้อหาเน้นเรื่องทักษะชีวิต กระบวนการคิดวิธีคิด และสอดคล้องกับหลักสูตรของชาติที่เน้นความเป็นไทย โดยรัฐควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่เก็บข้อมูลหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ของไทยและต่างประเทศ การเรียนการสอน ได้แก่ ผู้ปกครองมีหน้าที่วางแผนและจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยเป็นผู้สอนเองและนำบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเข้ามามีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครอบครัวเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพทางด้านสังคม หรือเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์(Mdn= 4.65, IR=0.41) ด้านการตรวจสอบและการนิเทศ ประกอบด้วย การตรวจสอบ ได้แก่ การใช้เครื่องมือในการตรวจสอบด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ ดูผลงานจากสมุดบันทึก โครงงาน และแฟ้มสะสมงาน การนิเทศ ได้แก่ รัฐควรจัดผู้มีความรู้มาแนะนำเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ผู้ที่สนใจ และจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบและให้คำปรึกษา(Mdn=4.13,IR=0.70) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ จัดตั้งสำนักทดสอบกลางหรือสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผล คุณภาพการศึกษาเป็นผู้ประเมิน ประเมินผลโดยใช้วิธีประเมินตามสภาพจริงโดยให้ผู้เรียนและผู้เปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย นอกจากนี้ควรประเมินจากวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่กำหนดโดยแต่ละครอบครัว ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรู้วิชาพื้นฐานในแต่ละช่วยชั้นตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน(Mdn = 4.45, IR = 0.62)

สุภาพร มหาพลตระกูล(2550 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. นิสิตมีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน และการให้บริการสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ มศว โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้บริการสนับสนุนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ มศว โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05(แนบสถิติวิเคราะห์แยกต่างหาก)

4. นิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างกัน และได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยากร หวังมหาพร(2552 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพ ยุโรป ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรป เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ปัจจัยด้านสังคม ด้วยจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนและเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาไม่สูงประกอบกับอัตราการไม่ทำงานทำชี้ให้เห็นการเป็นภาระของรัฐบาลในการดูแล อัตราการลาออกจากโรงเรียนในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาและไม่ศึกษาต่อของประชากรอายุ 18-24 ปี ในสัดส่วนที่สูง ประชากรที่ศึกษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่สูงนัก การศึกษาภาษาต่างประเทศที่ยังจำกัดนี้ ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน การลงทุนใน ต่างประเทศ สัดส่วนการเคลื่อนย้ายนักเรียน นักศึกษาภายในประเทศสมาชิกด้วยกันเองยังต่ำอยู่

นอกจากปัจจัยทางสังคมแล้ว ปัจจัยที่นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาระดับของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม ความเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในสหภาพยุโรปบางประเทศมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง ในขณะที่บางประเทศมีอัตราการเติบโตที่ไม่สูงนัก ทำให้สหภาพยุโรปต้องการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศในกลุ่มให้แข่งขันได้กับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับงานแปลเรื่อง Learning for Life, Learning through Life: Reform Proposals for the Education System in Hong Kong

ด้วยปัจจัยหลักทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สหภาพยูโรปริเริ่มนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประเทศสมาชิกหันมาให้ความสำคัญ ตระหนัก และทุ่มเททรัพยากรเพื่อการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตน

นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สหภาพยุโรปสร้างสรรค์ ประกอบด้วนนวัตกรรมในระดับมหภาค ซึ่งสหภาพยุโรปร่วมกันกำหนดเป็นกรอบให้กับประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ สำหรับนวัตกรรมอีกระดับ ก็คือ นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสมาชิกสหภาพยุโรป ได้แก่ ฟินแลนด์ เนเธอร์แลนด์ และไอร์แลนด์

นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพยุโรป ระดับมหภาค มีจุดเด่นที่กล่าวได้ว่าเป็นนวัตกรรม ได้แก่ การริเริ่มยุทธศาสตร์ขึ้นมาเป็นกรอบ เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ลิสบอน” เพื่อเป็น

แนวทางแก่ประเทศสมาชิกด้านการศึกษาและฝึกอบรม ภายหลังการเกิดยุทธศาสตร์ดังกล่าว สหภาพยุโรปได้สร้างนวัตกรรมอันเป็นกลไกในการส่งเสริม สนับสนุนให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นรูปธรรม ได้แก่ การกำหนดหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบในด้านต่างๆ เช่น Audiovisual & Culture Executive Agency(EACEA) ผู้ตรวจการสหภาพยุโรป(European Ombusman), Cedefop(The European Centre for theDevelopment of Vocational Training) , ETF(The European Training Foundation), Eurydice, The European Investment Bank , EIF(European Investment Fund), EACEA

มนัญญา นวลศรี(2553 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณ กิจกรรมที่จัดไม่มีความหลากหลาย บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ และมีผู้เข้าชมน้อย ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ในด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 6 ข้อคือ เพื่อให้เป็นแหล่งธำรงและสืบทอดคุณค่าเอกลักษณ์และมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และนโยบายควรเกิดจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 8 ข้อ คือ เพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรวางแผนโครงการตามลำดับความสำคัญ ด้านบุคลากรที่ได้รับฉันทามติมีจำนวน 7 ข้อคือ มีความรู้ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ ควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี ควรจัดให้ไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ ด้านกิจกรรมที่ได้รับฉันทามติมีจำนวน 6 ข้อคือ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติม ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านการติดตามประเมินผลที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 7 ข้อคือ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมิน ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 5 ข้อ คือควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติ ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณให้

เพียงพอ องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑ์ และควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

จรูญศรี มาดิลกโกวิทและคณะ(2553 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยใน 4 ประเทศมีสถาบันการศึกษาเป็นแกนหลักในการจัดการศึกษาและมีการร่วมมือระหว่างองค์กร/สถาบันต่างๆมีเป้าหมายเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย เนื้อหาเน้นแนวคิดประชาธิปไตยพื้นฐานและเนื้อหาที่เป็นประเด็นร่วมสมัย แนวทาง/วิธีดำเนินการของการจัดการศึกษามีการจัดรายวิชาไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดเป็นรายวิชาเดี่ยวและบูรณาการกับรายวิชาอื่น จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย จัดเอกสารประกอบหลักสูตรแจกจ่ายให้ทุกโรงเรียน จัดแหล่งเรียนรู้สำหรับครูและพัฒนาครูผู้สอน เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมมือระหว่างองค์กร/สถาบันทั้งในและนอกประเทศ การประเมินผลมีการประเมินตามช่วงอายุและตามช่วงชั้นเป็นระยะ ประเมินโดยโรงเรียนและองค์กรกลาง

2. คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ของคนไทยมี 3 ด้านคือ (1)คุณลักษณะด้านทักษะส่วนบุคคล (2)คุณลักษณะด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ใช้ความรุนแรง และ(3)คุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย

3. รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยมีองค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ผู้จัด แกนหลักในการจัดการศึกษาคือ ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง องค์กรรัฐ/เอกชน องค์กรอิสระ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรและสื่อ องค์ประกอบที่ 2 หลักการ/แนวคิดของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โดยหลัก คือ เน้นการศึกษาตลอดชีวิต เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่ 3 เป้าหมายในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โดยหลักคือ เพื่อสร้างพลเมืองที่มีจิตวิญญาณประชาธิปไตยและมีความกระตือรือร้น องค์ประกอบที่ 4 เนื้อหาสาระสำคัญในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ควรเป็นองค์ประกอบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมพลเมืองได้ เน้นแนวคิดประชาธิปไตยและเป็นประชาธิปไตยที่สังคมไทยต้องการ องค์ประกอบที่ 5 แนวทางและวิธีดำเนินการการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โดยหลักควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ชัดเจน จัดการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบผสมผสานความรู้กับประสบการณ์ องค์ประกอบที่ 6 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ควรมีการติดตามและรายงานผลเป็นระยะและใช้หลักการมีส่วนร่วม

บุญเลี้ยง ทุมทองและวรุณกาญจน์ วริศเศรษฐ์ชาญ(2554 : บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. เป็นนักเรียนเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 29.31 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.69 และเรียนในแผนการเรียนจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ แผนการเรียนวิทย์-คณิต คิดเป็นร้อยละ 74.14

แผนการเรียนศิลป์-ภาษา คิดเป็นร้อยละ 19.83 แผนการเรียนศิลป์-ดนตรี คิดเป็นร้อยละ 4.31 และแผนการเรียนโปรแกรมพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 1.72

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรพยากรณ์และลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)มีความสัมพันธ์ทางบวกคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. ผลการวิเคราะห์โดยการดึงตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ออกจากสมการถดถอย พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยสามารถสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)ได้ร้อยละ 32.94 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 30.93

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏครั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey research) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำกับข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในโครงการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง ในภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2556

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ภาคการศึกษา 2/2556 ทั้งหมดจำนวน 718 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Random Sampling) โดยคณะผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ด้วยตนเอง 850 ฉบับและได้รับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 718 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.47 รายละเอียดดังในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและรับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	คณะ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง (ฉบับ)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน(ฉบับ)
1	ครุศาสตร์	150	118
2	วิทยาศาสตร์	180	138
3	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	220	191
4	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	20	6
5	เทคโนโลยีการเกษตร	30	10
6	วิทยาการจัดการ	250	228
	รวม	850	718

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม(Questionnaires)ที่คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์แบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเคยมีผู้วิจัยไว้แล้วมาพิจารณาประกอบเนื้อหา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตัวแปรตามคือ ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scales) 5 ระดับ แบ่งออกเป็นคำถามเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการแสวงหาความรู้ วิสัยทัศน์ การพึ่งตนเอง ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะด้านการเรียนรู้ และด้านทักษะการใช้ภาษา โดยในแต่ละด้านมีข้อคำถามจำนวน 25, 9, 9, 22, 10, 8 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามตัวแปรอิสระ โดยจะแบ่งประเด็นออกได้ดังต่อไปนี้

1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scales) 5 ระดับ

2) ปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว ประกอบด้วย 1)เพศ 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3)ความมุ่งหวังทางการศึกษา 4)สังกัดของนักศึกษา 5)รูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัด 6)การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา 7)ความสนใจประกอบอาชีพ 8)วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว 9)การใช้เวลาว่าง และ 10)ลักษณะกลุ่มเพื่อนของนักศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist)

2. หลังจากสร้างแบบสอบถามเสร็จนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อหาเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยใช้วิธีของ Alpha พบว่า แบบสอบถามตอนที่ 1 ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษามีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและให้ผู้ช่วยวิจัยช่วยส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 25 ธันวาคม 2556 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2557 จำนวน 850 ฉบับ และดำเนินการเก็บรวบรวมจนถึงวันที่ 2 สิงหาคม 2557 พบว่าได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้นจำนวน 718 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.47 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การจัดกระทำกับข้อมูล

นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ทั้งหมดจำนวน 718 ฉบับมาตรวจดูความสมบูรณ์ของข้อมูล และให้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน

ตรงมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	5
ตรงมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ	3
ตรงน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	2
ตรงน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1

ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบให้คะแนน

ตรงมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1
ตรงมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	2
ปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ	3
ตรงน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	4
ตรงน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	5

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW(Statistics Package for the Social Sciences for Windows Version 16.0) โดยมีลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาจากแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าเฉลี่ย(Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว ด้านกลุ่มแผนการเรียนที่กำลังศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

4. คำนวณค่าสหสัมพันธ์ภายใน(Interrelation Coefficient)ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation)

5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่สามารถอธิบายความแปรปรวนศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลคณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for Social Sciences for Windows(Version 16.0) วิเคราะห์ค่าสถิติของข้อมูลต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. คำนวณค่าสหสัมพันธ์ภายใน(Interrelation Coefficient)ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation)

3. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ระหว่างแผนการเรียนที่กำลังศึกษา สภาพแวดล้อมทางการเรียนกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลถึงศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลคณะผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย(Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

X_1 แทน เพศ

X_2 แทน วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

X_3 แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

X_4 แทน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

X_5 แทน ความมุ่งหวังทางการศึกษา

X_6 แทน รูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัด

X_7 แทน ความสนใจประกอบอาชีพ

X_8 แทน การใช้เวลาว่าง

X_9 แทน คณะของนักศึกษา

X_{10} แทน การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

X_{11} แทน ลักษณะกลุ่มเพื่อนของนักศึกษา

Y แทน ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา

R แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

R^2 แทน ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

SE_{est} แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

F แทน ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์
b แทน ค่าน้ำหนักคะแนนหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์
SE_b แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์
β แทน น้ำหนักเบต้า หรือสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานในรูปของคะแนนมาตรฐาน
t แทน ค่าทดสอบทีของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
a แทน ค่าคงตัวของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Y_i แทน ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้คะแนนดิบ
Z_i แทน ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้คะแนนมาตรฐาน
r แทน ค่าสหสัมพันธ์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW(Statistics Package for the Social Sciences for Windows) วิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. คำนวณค่าสหสัมพันธ์ภายใน(Interrelation Coefficient) ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation)

4. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ และค่าคงที่เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

5. สร้างสมการพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ดังตาราง 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	696	100.00
- ชาย	169	23.54
- หญิง	527	76.46
2. คณะ	697	100.00
- ครุศาสตร์	118	16.43
- วิทยาศาสตร์	138	19.22
- มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	191	26.60
- วิทยาการจัดการ	228	31.75
- เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	6	.84
- เทคโนโลยีการเกษตร	10	1.39

จากตาราง 1 พบว่า เป็นนักศึกษาเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.54 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.46 และเป็นนักศึกษาในคณะต่างๆจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ คณะวิทยาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 31.75 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 26.60 คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 19.22 คณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 16.43 คณะเทคโนโลยีการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.39 และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 0.84 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
1. ด้านจิตใจรักการแสวงหาความรู้			
1. ตระหนักว่าการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์และทำให้ชีวิตดีขึ้น	4.26	.62	2
2. เห็นด้วยว่าการเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.33	.65	1
3. ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	4.23	.70	3
4. สนใจศึกษาเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น	4.18	.67	4
5. สนใจติดตามหาวิธีเข้าไปแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	4.10	.71	6
6. พยายามที่จะนำตนเองเข้าสู่การศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ	4.11	.74	5
7. ศึกษาบทเรียนล่วงหน้าทุกครั้งก่อนเข้าห้องเรียน	3.74	.90	25
8. ทบทวนสิ่งต่างๆที่ได้เรียนรู้	3.87	.85	20

ตาราง 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(ต่อ)

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
9. ติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูล ข่าวสาร สาระความรู้ต่างๆ	3.95	.76	11
10. ติดตามข่าวการปรับขึ้นราคาสินค้าอุปโภคและบริโภค จากหนังสือพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลต่างๆ	3.87	.85	21
11. แสวงหาความรู้จากทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน	3.93	.77	14
12. นอกจากอ่านหนังสือในห้องสมุดและฟังบรรยายในชั้นเรียนแล้วยังหาความรู้ด้วยวิธีการอื่นๆ ได้อีกหลายวิธี	3.89	.83	19
13. ใช้เหตุผลและหลักวิชาการในการวิเคราะห์ความเป็นมาของเหตุการณ์ต่างๆ	3.98	.76	10
14. ก่อนสรุปความเห็นเรื่องใดจะพิจารณาใคร่ครวญตามหลักการและเหตุผลด้วยความระมัดระวังมากกว่า 1 ครั้ง	4.02	.76	8
15. ใช้เหตุผลเพื่ออธิบายลำดับความเป็นมาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถูกต้อง	4.01	.69	9
16. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโลกร้อนกับปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆได้	3.86	.78	23
17. เปรียบเทียบผลดี ผลเสียระหว่างเหตุการณ์สองเหตุการณ์หรือมากกว่านั้น	3.92	.74	15
18. บอกผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์พลังงาน	3.84	.78	24
19. การพิจารณาตัดสินใจใดๆจะใช้ข้อมูลและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาด้วย	3.95	.76	12
20.แม้มีเวลาจำกัดก็พยายามหาข้อมูลมาใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจ	3.90	.76	17
21. สามารถอธิบายรายละเอียดของข้อมูลที่ศึกษาได้อย่างครอบคลุม	3.86	.77	22
22. อธิบายรายละเอียดข้อมูลการศึกษาต่อ การสมัครงานหรืออื่นๆ ให้เพื่อนหรือบุคคลอื่นทราบได้ครบถ้วนถูกต้อง	3.90	.77	18
23. ในการอ่านข้อมูลต่างๆ นอกจากจะทราบว่าข้อมูลนั้นบอกอะไรบ้างแล้วยังสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้	3.92	.78	16
24. มีข้อมูลเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของตนว่าแตกต่างจากความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการทำงานในสังคมปัจจุบัน	3.93	.74	13
25. ประเมินได้ว่าตนเองควรศึกษาหาความรู้ในด้านใดเป็นการเพิ่มเติม	4.04	.75	7
รวม	**3.98**	**.76**	**3**

ตาราง 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(ต่อ)

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
2. ด้านวิสัยทัศน์กว้างไกล	3.89	.79	7
1. จำแนกได้ว่าการเกิดภาวะโลกร้อนเกี่ยวข้องความรู้ในสาขาใดบ้าง			
2. สามารถใช้ความรู้ในสาขาต่างๆ เพื่ออธิบายเรื่องสถานการณ์ราคาน้ำมันแพง	3.83	.84	9
3. นำความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานมาใช้ในครอบครัว	3.97	.76	3
4. ก่อนนำความรู้ไปใช้นั้นจะพิจารณาว่าไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนผู้อื่น และสภาพแวดล้อม	3.98	.76	2
5. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะตรงกับสิ่งที่ท่านคาดคะเนไว้	3.84	.80	8
6. มีการวางแผนการทำงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือสิ่งที่ต้องจะมุ่งไปสู่	3.94	.77	4
7. เตรียมความพร้อมในทุกด้านเพื่อเตรียมรับเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ดี	3.92	.78	5
8. ปรับความคิดความเชื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง	3.91	.77	6
9. เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ไม่ดีในชีวิตจะมองหาโอกาสแก้ไขปรับปรุงมากกว่าอยู่เฉยๆ	4.04	.78	1
รวม	**3.92**	**.78**	**5**
3. ด้านการดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง	4.12	.70	1
1. เมื่อกระทำสิ่งใดจะพยายามกระทำด้วยตนเองจนกว่าจะสำเร็จ			
2. ไม่ชอบขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นง่ายๆ	3.86	.82	9
3. เลือกกระทำในสิ่งที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน	4.02	.75	6
4. ไม่ตัดสินใจทำตามคำแนะนำของบุคคลอื่น ถ้าตนเองยังไม่ได้พิจารณาให้รอบครอบ	3.97	.77	8
5. เมื่อมั่นใจว่าได้ใช้กำลังความสามารถทำงานเต็มที่แล้ว แต่ยังไม่สำเร็จ ก็ยังไม่ย่อท้อง่ายๆ พยายามหาวิธีการอื่นต่อไป	4.03	.75	4
6. มีวิธีการสร้างกำลังใจให้ตนเองเมื่อไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง	4.04	.72	3
7. มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาที่เหมาะสมและเป็นไปได้	4.01	.73	7
8. กำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานเพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายในการทำงาน	4.02	.70	5
9. ดำเนินตามแผนหรือขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้จนบรรลุจุดมุ่งหมาย	4.05	.74	2
รวม	**4.01**	**.74**	**1**

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(ต่อ)

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
4. ด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล	4.03	.75	4
1. นอกจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุดแล้วยังรู้จักแหล่งข้อมูลอื่นๆสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วย			
2. สืบคืนข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตเพื่อใช้ประกอบการทำรายงานได้	4.12	.75	2
3. ในการเรียนรู้ที่ผ่านมาได้ค้นคว้าหาข้อมูลและสารสนเทศต่างๆจากแหล่งข้อมูลมากกว่า 1 แหล่ง	4.08	.74	3
4. การสืบค้นความรู้ใด จะตรวจสอบความถูกต้องของความรู้จากแหล่งข้อมูลอย่างน้อย 2 แหล่ง	3.99	.77	8
5. เมื่อพบว่าข้อมูลจากแหล่งต่างๆไม่ตรงกัน จะเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งที่มีการรับรองอย่างเป็นทางการ	4.02	.74	5
6. กำหนดทิศทาง จุดมุ่งหมายก่อนเริ่มดำเนินการค้นคว้า หาข้อมูล	3.96	.75	10
7. เหตุการณ์ที่ต้องการศึกษาเป็นอย่างไร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไรคือจุดมุ่งหมายที่ท่านใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล	3.93	.77	14
8. ตั้งคำถามได้มีสาระตรงกับความอยากรู้ของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน	3.89	.78	17
9.ใช้คำถามสุภาพกับทุกคนไม่ว่าจะถามอาจารย์หรือเพื่อนในชั้นเรียน	3.99	.75	7
10. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ถูกต้อง	3.96	.74	9
11. อ่านตำราแล้วสามารถรวบรวม จัดหมวดหมู่ของความรู้ในเรื่องต่างๆได้	3.93	.76	13
12. สรุปรวมข้อมูลที่ตนได้ศึกษาค้นคว้าเองกับที่ได้รับทราบจากผู้อื่นได้	3.96	.77	11
13. แปลความหมายของข้อมูลที่แสดงเป็นตัวเลข กราฟ แผนภูมิ แผนภาพตาราง หรือข้อความ	3.86	.81	20
14. จัดลำดับความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆได้อย่างเหมาะสม	3.90	.79	16
15. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ อินเตอร์เน็ต ผู้มีความรู้หรือหน่วยงานที่ให้บริการด้านสารสนเทศต่างๆ	4.12	.72	1
16. ใช้เหตุผลหรือหลักวิชาเพื่อตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลต่างๆว่าสามารถเป็นไปได้จริงหรือไม่	4.01	.74	6
17. ประเมินระดับความคลาดเคลื่อนในการสรุปรวมข้อมูลแต่ละครั้งได้	3.90	.77	15
18. ในการสรุปข้อมูลใดใดพยายามทำให้มีระดับความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด	3.86	.76	18

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(ต่อ)

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
19. นำข้อมูลทางด้านสถิติมาอธิบายในเชิงบรรยาย	3.79	.83	21
20. สรุปข้อมูลต่างๆที่นำเสนอในงานวิจัยหรือปริญญานิพนธ์ต่างๆทั้งในรูปข้อความและข้อมูลเชิงสถิติได้	3.78	.82	22
21.นำข้อมูลสถิติมาใช้ประกอบการอธิบายเรื่องต่างๆให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น	3.86	.80	19
22. เลือกนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสารมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริง	3.96	.77	12
รวม	3.95	.77	4
รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
5. ด้านทักษะการเรียนรู้	4.07	.74	1
1. คิดว่าการเรียนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง			
2. ทำการตรวจสอบความรู้จากการอ่าน หรือเรียนในชั้นเรียน โดยนำไปทดลองทำด้วย	3.93	.75	3
3. เมื่อไปฝึกงานหรือศึกษาดูงาน จะสังเกตสิ่งต่างๆนอกเหนือจากที่วิทยากรแนะนำ	4.02	.73	4
4. ใช้อินเตอร์เน็ตช่วยทดแทนสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนได้เมื่อมีความจำเป็น	4.10	.72	5
5. ปรับวิธีเรียนรู้ให้เหมาะกับเนื้อหาของแต่ละวิชาด้วย	3.97	.76	6
6. เมื่อพบว่าฟังอาจารย์บรรยายแล้วยังไม่ค่อยรู้เรื่อง จะค้นคว้า ศึกษากับเพื่อนหรือเลือกหาหนังสือที่อ่านเข้าใจง่ายมาช่วยเสริมการเรียนรู้	3.88	.77	7
7. เมื่อเรียนจนถึงปัจจุบัน สามารถบอกได้ว่าวิชาใดมีความสำคัญสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงาน	3.97	.75	8
8. บอกได้ว่าความรู้เรื่องใดบ้างที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นอย่างชัดเจน	3.97	.79	9
9. ใช้ความรู้พื้นฐานทางสังคมเพื่อช่วยในการปรับตัวในการเรียนรู้และอยู่ในสังคม	4.04	.75	10
10. นำความรู้ที่เรียนมาปรับประยุกต์เป็นแนวคิดใหม่ๆเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำงานต่างๆให้ดียิ่งขึ้น	4.04	.76	2
รวม	4.00	.75	2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(ต่อ)

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ
6. ด้านทักษะการใช้ภาษา 1. เขียนบรรยายเรื่องราวเป็นภาษาไทยให้ผู้อื่นสามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย	4.00	.75	1
2. ใช้คำพูดภาษาไทยเพื่อการโต้ตอบหรือสนทนาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	3.99	.72	2
3. สรุปย่อเนื้อหาสาระของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์	3.92	.79	3
4. ตอบคำถาม หรือข้อซักถามต่างๆได้ตรงประเด็นชัดเจน	3.88	.78	4
5. ชมภาพยนตร์ที่เป็นเสียงภาษาอังกฤษได้รู้เรื่องโดยไม่จำเป็นต้องอ่านคำบรรยายภาษาไทย	3.63	1.08	5
6. แนะนำตัวเองเป็นภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลอื่นได้รู้จักเป็นอย่างดี	3.64	1.00	6
7. อ่านหนังสือภาษาอังกฤษแล้วสามารถแปลหรืออธิบายความหมายเป็นภาษาไทยให้เพื่อนเข้าใจได้ถูกต้อง	3.56	1.09	7
8. เขียนรายงานเป็นภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง	3.45	1.19	8
รวม	**3.76**	**.93**	**6**
รวมเฉลี่ย	**3.94**	**.79**	**-**

จากตาราง 2 พบว่า ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาเป็นรายด้านโดยเรียงมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ด้านการดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง($\overline{X}$ =4.01) ด้านทักษะการเรียนรู้($\overline{X}$ =4.00) และด้านจิตใจรักการแสวงหาความรู้($\overline{X}$ =3.98) โดยเรียงแต่ละรายการมากที่สุดแต่ละด้านใน 3 อันดับแรกคือ เห็นด้วยว่าการเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง($\overline{X}$ =4.33) เมื่อกระทำสิ่งใดจะพยายามกระทำด้วยตนเองจนกว่าจะสำเร็จ($\overline{X}$ =4.12) และคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง($\overline{X}$ =4.07)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Interrelation Coefficient) ระหว่างตัวแปร ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(Interrelation Coefficient) ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}
X_1	1.00										
X_2	-.128**	1.00									
X_3	-.029	-.016	1.00								
X_4	.172**	-.107*	.016	1.00							
X_5	.043	.059	.051	.039	1.00						
X_6	.042	-.004	-.134**	-.029	.000	1.00					
X_7	.092*	-.045	-.069	.189**	-.047	.125**	1.00				
X_8	-.019	-.005	-.087*	-.214**	.037	-.036	-.098*	1.00			
X_9	.152**	.013	-.029	-.097*	.020	.016	.050	.092*	1.00		
X_{10}	-.018	.036	-.107*	-.136**	-.029	.087*	.023	.146**	.058	1.00	
X_{11}	-.043	.038	-.121**	-.227**	-.007	-.071	-.090*	.352**	.096*	.083*	1.00
Y	.022	-.067	.632**	-095*	.084*	-.059	-.016	-.076	-.023	-.137**	-.126**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) และความมุ่งหวังทางการศึกษา (X_5) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y)มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา (X_{10})

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) และความมุ่งหวังทางการศึกษา (X_5) เป็นตัวพยากรณ์และใช้ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)เป็นตัวเกณฑ์ได้ดังรายละเอียดในตาราง 4

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์(R^2) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์(SE_{est}) ค่าทดสอบเอฟของตัวพยากรณ์(F) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย(b) ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์(SE_b) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน(β) ค่าทดสอบทีของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่เข้าสมการการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอนที่พยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y)

ตัวพยากรณ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ				ค่าน้ำหนักตัวพยากรณ์				
	R	R^2	SE_{est}	F	b	SE_b	β	t	อันดับที่
X_3	.630	.3970	28.81	377.454**	3.430	8.150	0.630	20.933**	1
a	-	-	-	-	170.604	0.177	-	.	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01,
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์โดยการดึงตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ออกจากสมการถดถอยทีละตัวแปรจนถึงที่สุดพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y)คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3)

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร้อยละ 39.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 28.81

5. สมการพยากรณ์สามารถทำนายศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)โดยใช้คะแนนดิบคือ $Y_1 = 170.604 + 3.403X_3$

และสมการพยากรณ์สามารถทำนายศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)โดยใช้คะแนนมาตรฐานคือ $Z_1 = 0.630Z_3$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในโครงการวิจัยศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในโครงการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2556

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏปีสุดท้ายที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคการศึกษา 2/2556 ทั้งหมดจำนวน 718 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตัวแปรตามคือ ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scales) 5 ระดับ แบ่งออกเป็นคำถามเป็น 6 ด้านคือ ด้านการแสวงหาความรู้ วิสัยทัศน์ การพึ่งตนเอง ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะด้านการเรียนรู้ และด้านทักษะการใช้ภาษา ส่วนตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scales) 5 ระดับ และแบบสอบถามปัจจัยด้านภูมิหลังและลักษณะส่วนตัว ประกอบด้วย 1)เพศ 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3)ความมุ่งหวังทางการศึกษา 4)สังกัดของนักศึกษา 5)รูปแบบการเรียนรู้ที่ถนัด 6)การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา 7)ความสนใจประกอบอาชีพ 8)วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว 9)การใช้เวลาว่าง และ 10)ลักษณะกลุ่มเพื่อนของนักศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและให้ผู้ช่วยวิจัยช่วยส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 25 ธันวาคม 2556 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2557 จำนวน 850 ฉบับ และดำเนินการเก็บรวบรวมจนถึงวันที่ 21 สิงหาคม 2557

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW(Statistics Package for the Social Sciences for Windows) วิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. คำนวณค่าสหสัมพันธ์ภายใน(Intercorrelation Coefficient)ระหว่างตัวแปรโดยใช้สูตรการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน(Pearson Product Moment Correlation)

4. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ และค่าคงที่เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise

5. สร้างสมการพยากรณ์ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้ายกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เป็นนักศึกษาเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.54 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.46 และเป็นนักศึกษาในคณะต่างๆจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดคือ คณะวิทยาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 31.75 คณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 26.60 คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 19.22 คณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 16.43 คณะเทคโนโลยีการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.39 และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 0.84 ตามลำดับ

2. ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาเป็นรายด้านโดยเรียงมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ด้านการดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง($\overline{X}$ =4.01) ด้านทักษะการเรียนรู้($\overline{X}$ =4.00) และด้านจิตใจรักการแสวงหาความรู้($\overline{X}$ =3.98) โดยเรียงแต่ละรายการมากที่สุดแต่ละด้านใน 3 อันดับแรกคือ เห็นด้วยว่าการเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง($\overline{X}$ =4.33) เมื่อกระทำสิ่งใดจะพยายามกระทำด้วยตนเองจนกว่าจะสำเร็จ($\overline{X}$ =4.12) และคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง($\overline{X}$ =4.07)

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) และความมุ่งหวังทางการศึกษา (X_5) และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y)มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา (X_{10})

4. ผลการวิเคราะห์โดยการดึงตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ออกจากสมการถดถอยพบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร้อยละ 39.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 28.81

4.1 สมการพยากรณ์สามารถทำนายศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้คะแนนดิบคือ $Y_1 = 170.604 + 3.403X_3$

4.2 สมการพยากรณ์สามารถทำนายศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้คะแนนมาตรฐานคือ $Z_1 = 0.630Z_3$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อภิปรายผล

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรพยากรณ์กับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)มีความสัมพันธ์ทางบวกคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) และความมุ่งหวังทางการศึกษา (X_5) ซึ่งหมายความได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) และและความมุ่งหวังทางการศึกษา (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)นั้นกล่าวคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) และและความมุ่งหวังทางการศึกษา (X_5) สูงคะแนนศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)ก็สูงด้วย โดยจากผลจากการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์นี้ทำให้เชื่อได้ว่าหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ได้ผลควรส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจ พร้อมทั้งให้

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเหตุผลและความจำเป็นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2543 : 33) และจากรายงานสรุปการสัมมนาเรื่องยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่กล่าวว่า "แรงจูงใจปณิธานและการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นปัจจัยบ่งชี้ความสำเร็จของวิสัยทัศน์ว่าด้วย การเรียนรู้ตลอดชีวิตของปวงชน" และยังสอดคล้องกับสุภาพร มหาพลตระกูล(2550 : บทคัดย่อ)ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พบว่า นิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างกัน และได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา(Y)มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (X_4) การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา (X_{10}) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนในยุคที่มีการเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทำให้ผู้ที่มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นำตนเอง มีเหตุผล มีจุดสนใจและสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เพื่อจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ขณะเรียนรู้กับผู้อื่น และมีศักยภาพที่จะเรียนรู้เป็นรายบุคคล และมีการแสดงออกอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสามารถเรียกได้ว่าเป็นแนวความคิดที่เชื่อถือและพึ่งพิงได้ ประกอบกับสถาบันการศึกษาต่างในระดับอุดมศึกษาได้จัดทรัพยากรให้เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการสืบสอบค้นคว้าต่อผู้เรียนเป็นอย่างดียิ่งจึงไม่จำเป็นว่าผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องเกิดกับผู้เรียนที่เป็นเด็กเก่ง-อ่อน หรือผู้เรียนที่ทำกิจกรรม-ไม่ทำกิจกรรม

2. ผลการวิเคราะห์โดยการดึงตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ออกจากสมการถดถอยพบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) โดยสามารถสามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ร้อยละ 39.70 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 28.81 โดยแรงจูงใจจะมีความสัมพันธ์กับการจูงใจ เพราะการจูงใจเป็นวิธีการชักนำพฤติกรรมผู้อื่นให้ประพฤติตามวัตถุประสงค์พฤติกรรมของคนจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีแรงจูงใจ ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชนนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2543 : 124)ที่กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตว่ามีความสำคัญกับสังคมไทยอย่างมาก เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันนี้ทำให้การสื่อสารสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลกในเวลาอันรวดเร็วและไร้ขอบเขตในปัจจุบัน ปริมาณข้อมูลข่าวสารที่หมุนเวียนอยู่ในระบบมีปริมาณมากมายมหาศาลต่อวัน และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่สิ้นสุด ความรู้เดิมจะล้าสมัยเร็วขึ้นและมีประโยชน์น้อยลงเมื่อนำไปใช้กับโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญใจ ศรีสถิตนรากุล(Boonjai Srisatidnarakul, 2002 : 137) กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ การเรียนรู้ของบุคคลที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และนวัตกรรม สื่อทางการศึกษา วิทยาการ เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้า สืบค้นข้อมูล เพื่อเสริมสร้างปัญญาของประชาชนให้เจริญงอกงามทางด้านวิทยาการ ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงทุกขณะและมีความรู้ก้าวทันกับวิทยาการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องโดยตลอดช่วงวัยของชีวิต โดยความเชื่อในสมัยปัจจุบันนี้เชื่อว่าเมื่อไร

ก็ตามที่เราหยุดนิ่งอยู่กับที่จะเท่ากับเป็นการหยุดยั้งกระบวนการแห่งความก้าวหน้า การเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องการเรียนรู้จะทำให้คนไทยสามารถปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบันได้

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรพยากรณ์และศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ(Y)มีความสัมพันธ์ทางบวกคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) ดังนั้นควรมีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง(Stakeholder)ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เช่น คณะกรรมการบริหารของมหาวิทยาลัยจะต้องนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องในการกระตุ้น การสร้างเสริมให้บุคคลแสวงหาความรู้ คุณค่าทักษะ และมีความเข้าใจในสิ่งที่พวกเขาจำเป็นต้องรู้ไปจนตลอดชั่วชีวิต เพื่อให้นักศึกษาสามารถที่มุ่งมั่นบรรลุเป้าหมายในการเรียนหรือการทำงานใดๆ อย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการงานอาชีพซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งในด้านความรู้ เจตคติ วิจารญาณและความสามารถในทางปฏิบัติไปพร้อมๆกัน โดยนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมั่นใจ สร้างสรรค์ และมีความสุขในการดำเนินชีวิตทุกด้าน ทุกสถานการณ์ ทุกสภาพแวดล้อม และควรเป็นลักษณะของเครือข่าย ซึ่งจะต้องผสมผสานรูปแบบและแหล่งการเรียนรู้ทั้งหมดที่มีในชุมชน และสัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต

1.2 การวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3) ดังนั้นควรมีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง(Stakeholder)เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านช่องทางการเรียนรู้แบบต่างๆ ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง เพราะความต้องการของมนุษย์(นักศึกษา)สามารถจัดได้เป็นลำดับขั้น เมื่อความต้องการในลำดับต่ำได้รับการตอบสนองจนเต็มที่แล้ว ความต้องการในลำดับสูงขึ้นถัดไปจะเกิดขึ้น และมนุษย์(นักศึกษา)ก็จะแสวงหาสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการเรื่อยๆ ซึ่งความสำคัญดังกล่าวนี้เปรียบเทียบได้ว่าเป็นกุญแจให้นักศึกษาใช้สำหรับเปิดเข้าสู่โลกภายหลัง ค.ศ. 2011 เป็นต้นมาจนถึงยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานซึ่งมีการวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา และปรับให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในแต่ละช่วงจังหวะชีวิต ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวงที่ช่วยให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงในโลกปัจจุบันเกี่ยวกับผู้อื่นและตนเอง โดยเป็นการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยติดตามเกี่ยวกับศักยภาพการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาภายหลังจากการสำเร็จการศึกษาและกำลังศึกษาต่อตามสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษ 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏกับสถาบันการศึกษาอื่นๆในจังหวัดเดียวกันหรือเปรียบเทียบกับสถาบันในกลุ่มของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จบการศึกษาในระดับเดียวกันจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ

2.4 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

กุลวิภา ชีพรับสุข. (2546). **อนาคตภาพการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในทศวรรษหน้า.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เกษม วัฒนชัย. (2549). **การเรียนรู้ที่แท้และพอเพียง.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มติชน.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **ปั้นสมองของชาติ.** กรุงเทพฯ : ซัคเซส มีเดีย.

จรัส สุวรรณเวลา. (2539). **รื้อปรับระบบสถาบันการศึกษากรณีศึกษา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิยาลัย.

จรูญศรี มาดิลกโกวิทและคณะ. (2553). **การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย.** กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการวิจัยและพัฒนา รัฐสภา.

เฉลิมเผ่า อจลละนันท์. (2544). **ความคาดหวังและโอกาสทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค.** กรุงเทพฯ : สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชุลีกร ภูบุญเจริญไชย. (2550, 16 เมษายน). หา 'ตัวตน' มหา'ลัยไทย ในแผนอุดมศึกษา **มติชน.** 15(2) : 23.

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). **การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ.** กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----------. (2549). **การวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เดอลอร์ส, ณาคส์ ; และคนอื่นๆ. (2540). **การเรียนรู้ : ขุมทรัพย์ในตน.** แปลโดยวิชัย ตันศิริ ; และคนอื่นๆ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ถวิล เกื้อกูลวงศ์. (2530). **การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). **วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549).** กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. (2533). **พฤติกรรมในองค์การ.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

นารี รมย์นุกูล. (2547). **ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีปทุม.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิตยา สำเร็จผล. (2547). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.** วิทยานิพนธ์ กศ.ด.(วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญทัน ดอกไธสง และเอ็ด สาระภูมิ. (2529). **ประสิทธิภาพการใช้มนุษยสัมพันธ์ในการบริหาร.** กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

บุญเลิศ มาแสง . (2553). **โครงการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : มปท.

บุญเลี้ยง ทุมทอง และวรุณกาญจน์ วริศเศรษฐ์ชาญ. (2554). **การศึกษาลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม).** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญเลี้ยง ทุมทอง . (2556). **ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอส.พริ้นติ้ง ไทย แฟคตอรี่.

ปัทฐวรรณ อ่วมศรี. (2541). **การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิยากร หวังมหาพร. (2552). **รายงานการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของสหภาพ ยุโรป.** กรุงเทพฯ : ศูนย์ยุโรปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนม พงษ์ไพบูลย์ ; และคนอื่นๆ. (2546). **รวมกฎหมายการศึกษา.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

พรชุลี อาชวอำรุง. (2543). **แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการอุดมศึกษา : รูปแบบการจัดกลุ่มอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับศักยภาพปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

พรรณราย ทรัพยะประภา. (2526). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มีสท์.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ; และ สร้อยสน สกลรักษ์. (2548, ตุลาคม-ธันวาคม). **สัตตศิลา : หลัก 7 ประการในการเปลี่ยนผ่านการศึกษา.** ครุศาสตร์. 34(2) : 1-3.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ; สมสุข ธีระพิจิตร ; และ วัชนีย์ เชาว์ดำรง. (2548, ตุลาคม-ธันวาคม). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. ครุศาสตร์. 32(2):104-114.

มนัญญา นวลศรี. (2553). **แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วงศกร ภู่ทอง ; และ อลงกต ศรีแสน. (2545). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549).** กรุงเทพฯ : เดอะบุ๊คส์.

วรรณี แกมเกตุ. (2546). การวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินผู้เรียน. ใน **การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่.** สุวิมล ว่องวาณิช. หน้า 25-50. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรวรรณ เหมชะญาติ ; และ สร้อยสน สกลรักษ์. (2548, ตุลาคม-ธันวาคม). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย.** ครุศาสตร์. 34 (2) : 5-11.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2531). **การบริหารครบวงจร.** กรุงเทพฯ : แมสพลับลิชชิ่ง.

สมยศ นาวีการ. (2527). **การติดต่อสื่อสารขององค์การ.** กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). **จิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **รายงานสรุปการสัมมนานโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานฯ.

----------. (2544 ก). **รายงานการวิจัยเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทย ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานฯ.

----------. (2545). **รายงานการวิจัย เรื่อง กระบวนการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้มีอายุสูงกว่า 16 ปี**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง(พ.ศ. 2552-2559) : ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ : สกศ.

สำเนาว์ ขจรศิลป์. (2538). **มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : การพัฒนานักศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

สุชาดา สุธรรมรักษ์. (2545). **รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ที่มีตัวแปรแฝง**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุธรรม อารีกลุ. (2541). **รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประเด็นการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

----------. (2543). **รายงานเรื่องรูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุภาพร มหาพลตระกูล. (2550). **การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุมณฑา พรหมบุญ. (2547). ฝ่าวิกฤติอุดมศึกษาไทย. ใน **เอกสารการประชุมสัมมนาวิชาการ ทปอ. ประจำปี พ.ศ. 2547**. เชียงใหม่ : ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัย.

สุมาลี สังข์ศรี. (2544). **รายงานการวิจัย การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทย ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

หลุย จำปาเทศ. (2533). **จิตวิทยาการจูงใจ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สามัคคีสาสน์.

อดุลย์ จาตุรงคกุล. (2534). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2542). หลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต. ใน **รวมบทความวิชาการการอุดมศึกษา เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ** "การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21." หน้า 27-32. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อภิชัย พันธเสน ; และอื่นๆ. (2549). **สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อมเรศ ศิลาอ่อน.(2550, 14 พฤษภาคม). มาตรฐานการศึกษาที่ชาติต้องการ(ตอนที่1). **มติชน.** หน้า 27.

อุทุมพร(ทองอุไทย) จามรมาน. (2532). **การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน.** กรุงเทพฯ: ฟันนี่พับบลิชชิ่ง.

อุษา อนุกูล. (2547). **ความคิดในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์. (2550, 28 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา ที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

Alderfer, Clayton P. (1972). **Existence, Relatedness and Growth : Human Needs in Organizational Setting.** New York : Free Press.

Aspin, David ; et al. (2001). Lifelong Learning : Conceptual, Philosophical and Value Issues. In **International Handbook of Lifelong Learning** *(Part One).* Aspin, David. P. xix.. The Netherlands : Kluwer Academic.

Boonjai Srisatidnarakul. (2002, June). Mobilizing Forces to Make Lifelong Learning a Ready in the New Millennium. **ASAIHL-THAILAND JOURNAL.** 5(1) : 134-144.

Candy, Philip C ; Crebert, Gay ; & O'Leary, Jane. (1994). **Developing Lifelong Learners Through Under Graduate Education.** Australian Government Publishing Service. Retrieved August 17, 2005, from Http://www.dest.gov.au/Sectors/training.

Chickering, Arthur W. ; & Schlossberg, Nancy K. (1997). Moving on : Seniors as People in Transition. In **The Senior Experience.** pp. 37-50. Gardner , John N. San Francisco : Jossey-Boss.

Costley, Dan L. and Ralph Todd. (1983). **Human Relations in Organizations.** 2nd ed. Minnesota : West Publishing Company.

Commission of the European Communities. (2005). **Proposal for a Recommendation of the European Parliament and of the Council on Key Competences for Lifelong Learning.** Retrieved July 15, 2006, from http://www.europa.eu.inl/eur-lex/en/com.

Evers, Frederick T ; Rush, James C. ; & Berdrow, Iris. (1998). **The Bases of Competence : Skill for Lifelong Learning and Employability.** San Francisco : Jossey-Boss.

Gardner, John N. ; & Van der Veer, Gretchen. (1997). **The Emerging Movement to Strengthen the Senior Experience. In The Senior Experience.** pp. 3-20. Gardner, John N. San Francisco : Jossey-Boss.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Gelpi, E. (1985). Lifelong Education : Issues and Trends. In **The International Encyclopedia of Education Research and Studies**, *V.5*. pp. 3074-3078.

Gibson, James L., John M. Ivancevich and Jr. Jame Donnely. (1982). **Organizations : Behavior, Structure, Process**. 4th ed. Texas : Business Publication.

Hasan, Abrar. (2001). Lifelong Education : A Monitoring Framework and Trends in Participation. In **International Handbook of Lifelong Learning (Part One)**. pp. 379-401. Aspin, David. The Netherlands : Kluwer Academic.

Herzberg, Frederick, Mausner Bernard and Snyderman Barbana. (1952). **The Motivation to Work.** 2nd ed. New York : John Wiley and Sons, Inc.,.

Knapper, Cristopher K. ; & Cropley, Arthur J. (2000). **Lifelong Learning in Higher Education (Third Edition)**. Great Britain : Kogan Page.

Knowles, M.S. (1985). Lifelong Learning : Changes in Social Skills. In **The International Encyclopedia of Education Research and Studies**, V.5 pp. 3081-3082. Husen, Torsten ; & Postlethwaite, T. Neville. Oxford : Pergamon.

Lengrand, P. (1985). Lifelong Education : Growth of the Concept. In **The International Encyclopedia of Education Research and Studies**, V.5. pp. 3066-3070. Husen, Torsten ; & Postlethwaite, T. Neville. Oxford : Pergamon.

Longworth, Norman ; & Davies, W. Keith. (1996). **Lifelong Learning**. London : Kogan Page.

Luthans, Fred. (1985). **Organizational Behavior**. 4th ed. New York : McGraw-Hill Book Company.

Maslow, Abraham H. (1970). **Motivation and Personality.** 2nd ed. New York : Harper & Row.

Mcclelland, David C. (1961). **The Achieving Society.** New Jersey : D. Van Nostrand Company.

Mcgregor, Douglas. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York : McGraw-Hill,.

Mckenzie, Phillip. (2001). How to Make Lifelong Learning a Reality : Implications for Planning of Education Provision in Australia. In **International Handbook of Lifelong Learning (Part One)**. pp. 367-377. Aspin, David. The Netherlands : Kluwer Academic.

Murphy, Roger ; Tolley, Harry ; & Wilmut, John. (2001). **What Do We Know About Developing Lifelong Learners?**. The University of Nothingham. Retrieved August 20, 2005, from http://www.nottingham.ac.uk/education/cdell.

National Board of Employment. (1996). **Lifelong Learning-Key Issues**. Retrieved August 17, 2005, from http://www.dest.gov.au/Sector/Training.

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Oddi, Lorry F. (1986, Winter). Development and Validation of an Instrument to Identify Self-directed Continuing Learners. **Adult Education Quarterly.** 2 (36) : 97-106.

Phasin Tangchuang. (2002, June). Capability of Organizing a Lifelong Learning System : The Negligence of Thai Society. **ASAIHL-THAILAND JOURNAL,** 5(1) : 116-129.

Sergiovanni, Thomas J. and Fred D. Carver. (1980). **The New School Executive : Human Perspectives.** 2nd ed. New York : Harper & Row.

Smith, Jim ; & Spurling, Andrea. (1999). **Lifelong Learning Riding the Tiger.** London : Cassell.

Songsri Soranasraporn ; & Saiwaroon Chumpavan. (2002). Double-Loop Learning for Lifelong Learning. In **ASAIHL-THAILAND JOURNAL,** V.5. pp. 50-63. Bangkok : Chulalongkorn University.

Steers, Richard M. and Lyman W. Porter. (1977). **Motivation and Work Behavior.** 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Company.

Vichit Sri-Saan. (2002, June). The Role of Distance Open Learning (DOL) Building Lifelong Education and Learning Society for the 21st Century. **ASAIHL-THAILAND JOURNAL.** 5 (1) : 18-34.

Wagner, Alan. (1999). Lifelong Learning in the University a New Imperative ?. In **Challenges Facing Higher Education at the Millennium.** pp. 135-160. Hirsch, Werner Z ; & Weber, Luc E. Paris : Pergamon.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

]

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หมายเลขแบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม
ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษากลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

<u>คำชี้แจง</u> ในการตอบแบบสอบถาม

1. การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาจำนวน 6 ด้าน ได้แก่
   - 1.1 จิตใจรักการแสวงหาความรู้
   - 1.2 วิสัยทัศน์กว้างไกล
   - 1.3 การดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง
   - 1.4 ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล
   - 1.5 ทักษะด้านการเรียนรู้
   - 1.6 ทักษะด้านการใช้ภาษา
2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
   - ตอนที่ 1 ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต
   - ตอนที่ 2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
   - ตอนที่ 3 ข้อมูลส่วนตัว
3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยเลือกทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด
4. ข้อมูลจากการสำรวจครั้งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยเท่านั้น ข้อมูลที่ได้รับถือเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบใดๆต่อผู้ตอบและการนำเสนอผลงานจะดำเนินการในลักษณะภาพรวม

สถาบันวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยและสังคมไทยในอนาคตต่อไป และท้ายสุดนี้ขอขอบคุณล่วงหน้าสำหรับนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในครั้งนี้

ตอนที่ 1
ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และเลือกคำตอบที่ตรงตามความจริงที่ท่านปฏิบัติดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	81 ขึ้นไป
มาก	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	61 – 80
ปานกลาง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	41 – 60
น้อย	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	21 – 40
น้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณไม่เกินร้อยละ	20

1. จิตใจรักการแสวงหาความรู้	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ตระหนักว่าการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์และทำให้ชีวิตดีขึ้น					
2. เห็นด้วยว่าการเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
3. ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ					
4.สนใจศึกษาเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนให้ดียิ่งขึ้น					
5. สนใจติดตามหาวิธีเข้าไปแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ					
6. พยายามที่จะนำตนเองเข้าสู่การศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ					
7. ศึกษาบทเรียนล่วงหน้าทุกครั้งก่อนเข้าห้องเรียน					
8. ทบทวนสิ่งต่างๆที่ได้เรียนรู้					
9. ติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูล ข่าวสาร สาระความรู้ต่างๆ					
10. ติดตามข่าวการปรับขึ้นราคาสินค้าอุปโภคและบริโภค จากหนังสือพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลต่างๆ					
11. แสวงหาความรู้จากทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน					
12. นอกจากอ่านหนังสือในห้องสมุดและฟังบรรยายในชั้นเรียนแล้วยังหาความรู้ด้วยวิธีการอื่นๆได้อีกหลายวิธี					
13. ใช้เหตุผลและหลักวิชาการในการวิเคราะห์ความเป็นมาของเหตุการณ์ต่างๆ					
14. ก่อนสรุปความเห็นเรื่องใดจะพิจารณาใคร่ครวญตามหลักการและเหตุผลด้วยความระมัดระวังมากกว่า 1 ครั้ง					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. จิตใจรักการแสวงหาความรู้(ต่อ)	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. ใช้เหตุผลเพื่ออธิบายลำดับความเป็นมาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถูกต้อง					
16. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะโลกร้อนกับปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆได้					
17. เปรียบเทียบผลดี ผลเสียระหว่างเหตุการณ์สองเหตุการณ์หรือมากกว่านั้น					
18. บอกผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์พลังงาน					
19. การพิจารณาตัดสินใจใดๆจะใช้ข้อมูลและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาด้วย					
20.แม้มีเวลาจำกัดก็พยายามหาข้อมูลมาใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจ					
21. สามารถอธิบายรายละเอียดของข้อมูลที่ศึกษาได้อย่างครอบคลุม					
22. อธิบายรายละเอียดข้อมูลการศึกษาต่อ การสมัครงานหรืออื่นๆให้เพื่อนหรือบุคคลอื่นทราบได้ครบถ้วนถูกต้อง					
23. ในการอ่านข้อมูลต่างๆนอกจากจะทราบว่าข้อมูลนั้นบอกอะไรบ้างแล้วยังสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้					
24. มีข้อมูลเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของตนว่าแตกต่างจากความรู้ ความสามารถที่จำเป็นต่อการทำงานในสังคมปัจจุบัน					
25. ประเมินได้ว่าตนเองควรศึกษาหาความรู้ในด้านใดเป็นการเพิ่มเติม					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มากที่สุด หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ ประมาณร้อยละ 81 ขึ้นไป
มาก หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ ประมาณร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ ประมาณร้อยละ 41 – 60
น้อย หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ ประมาณร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ ประมาณไม่เกินร้อยละ 20

2. วิสัยทัศน์กว้างไกล	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จำแนกได้ว่าการเกิดภาวะโลกร้อนเกี่ยวข้องความรู้ในสาขาใดบ้าง					
2. สามารถใช้ความรู้ในสาขาต่างๆเพื่ออธิบายเรื่องสถานการณ์ราคาน้ำมันแพง					
3. นำความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานมาใช้ในครอบครัว					
4. ก่อนนำความรู้ไปใช้นั้นจะพิจารณาว่าไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตน ผู้อื่น และสภาพแวดล้อม					
5. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะตรงกับสิ่งที่ท่านคาดคะเนไว้					
6. มีการวางแผนการทำงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือสิ่งที่ต้องจะมุ่งไปสู่					
7. เตรียมความพร้อมในทุกด้านเพื่อเตรียมรับเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ดี					
8. ปรับความคิดความเชื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง					
9. เมื่อประสบเหตุการณ์ที่ไม่ดีในชีวิตจะมองหาโอกาสแก้ไขปรับปรุงมากกว่าอยู่เฉยๆ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM RAJABHAT UNIVERSITY

มากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	81 ขึ้นไป
มาก	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	61 – 80
ปานกลาง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	41 – 60
น้อย	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	21 – 40
น้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณไม่เกินร้อยละ	20

3. ดำเนินภารกิจต่างๆด้วยการพึ่งตนเอง	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เมื่อกระทำสิ่งใดจะพยายามกระทำด้วยตนเองจนกว่าจะประสบความสำเร็จ					
2. ไม่ชอบขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นง่ายๆ					
3. เลือกกระทำในสิ่งที่ตรงกับความรู้ความสามารถของตน					
4. ไม่ตัดสินใจทำตามคำแนะนำของบุคคลอื่น ถ้าตนเองยังไม่ได้พิจารณาให้รอบครอบ					
5. เมื่อมั่นใจว่าได้ใช้กำลังความสามารถทำงานเต็มที่แล้ว แต่ยังไม่สำเร็จ ก็ยังไม่ย่อท้องง่ายๆพยายามหาวิธีการอื่นต่อไป					
6. มีวิธีการสร้างกำลังใจให้ตนเองเมื่อไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง					
7. มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาที่เหมาะสมและเป็นไปได้					
8. กำหนดขั้นตอนวิธีการทำงานเพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายในการทำงาน					
9. ดำเนินตามแผนหรือขั้นตอนการทำงานที่ได้กำหนดไว้จนบรรลุจุดมุ่งหมาย					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	81 ขึ้นไป
มาก	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	61 – 80
ปานกลาง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	41 – 60
น้อย	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	21 – 40
น้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณไม่เกินร้อยละ	20

4. ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. นอกจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุดแล้วยังรู้จักแหล่งข้อมูลอื่นๆ สำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วย					
2. สืบคืนข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตเพื่อใช้ประกอบการทำรายงานได้					
3. ในการเรียนรู้ที่ผ่านมาได้ค้นคว้าหาข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ จากแหล่งข้อมูลมากกว่า 1 แหล่ง					
4. การสืบค้นความรู้ใด จะตรวจสอบความถูกต้องของความรู้จากแหล่งข้อมูลอย่างน้อย 2 แหล่ง					
5. เมื่อพบว่าข้อมูลจากแหล่งต่างๆไม่ตรงกัน จะเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งที่มีการรับรองอย่างเป็นทางการ					
6. กำหนดทิศทาง จุดมุ่งหมายก่อนเริ่มดำเนินการค้นคว้าหาข้อมูล					
7. เหตุการณ์ที่ต้องการศึกษาเป็นอย่างไร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไรคือจุดมุ่งหมายที่ท่านใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล					
8. ตั้งคำถามได้มีสาระตรงกับความอยากรู้ของตนเองและเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
9.ใช้คำถามสุภาพกับทุกคนไม่ว่าจะถามอาจารย์หรือเพื่อนในชั้นเรียน					
10. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ถูกต้อง					
11. อ่านตำราแล้วสามารถรวบรวม จัดหมวดหมู่ของความรู้ในเรื่องต่างๆได้					
12.สรุปรวมข้อมูลที่ตนได้ศึกษาค้นคว้าเองกับที่ได้รับทราบจากผู้อื่นได้					
13. แปลความหมายของข้อมูลที่แสดงเป็นตัวเลข กราฟ แผนภูมิ แผนภาพตาราง หรือข้อความ					
14. จัดลำดับความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆได้อย่างเหมาะสม					

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล(ต่อ)	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ อินเตอร์เน็ต ผู้มีความรู้หรือหน่วยงานที่ให้บริการด้านสารสนเทศต่างๆ					
16. ใช้เหตุผลหรือหลักวิชาเพื่อตรวจสอบรายละเอียดของข้อมูลต่างๆ ว่าสามารถเป็นไปได้จริงหรือไม่					
17. ประเมินระดับความคลาดเคลื่อนในการสรุปรวมข้อมูล แต่ละครั้งได้					
18. ในการสรุปข้อมูลใดใดพยายามทำให้มีระดับความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด					
19. นำข้อมูลทางด้านสถิติมาอธิบายในเชิงบรรยาย					
20. สรุปข้อมูลต่างๆที่นำเสนอในงานวิจัยหรือปริญญานิพนธ์ต่างๆ ทั้งในรูปข้อความและข้อมูลเชิงสถิติได้					
21. นำข้อมูลสถิติมาใช้ประกอบการอธิบายเรื่องต่างๆให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น					
22. เลือกนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสารมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริง					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	81 ขึ้นไป
มาก	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	61 – 80
ปานกลาง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	41 – 60
น้อย	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	21 – 40
น้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณไม่เกินร้อยละ	20

5. ทักษะด้านการเรียนรู้	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. คิดว่าการเรียนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้มีความรู้อย่างลึกซึ้ง					
2. ทำการตรวจสอบความรู้จากการอ่าน หรือเรียนในชั้นเรียน โดยนำไปทดลองทำด้วย					
3. เมื่อไปฝึกงานหรือศึกษาดูงาน จะสังเกตสิ่งต่างๆนอกเหนือจากที่วิทยากรแนะนำ					
4. ใช้อินเตอร์เน็ตช่วยทดแทนสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนได้เมื่อมีความจำเป็น					
5. ปรับวิธีเรียนรู้ให้เหมาะกับเนื้อหาของแต่ละวิชาด้วย					
6. เมื่อพบว่าฟังอาจารย์บรรยายแล้วยังไม่ค่อยรู้เรื่องจะค้นคว้า ศึกษากับเพื่อนหรือเลือกหาหนังสือที่อ่านเข้าใจง่ายมาช่วยเสริมการเรียนรู้					
7. เมื่อเรียนจนถึงปัจจุบันสามารถบอกได้ว่าวิชาใดมีความสำคัญสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงาน					
8. บอกได้ว่าความรู้เรื่องใดบ้างที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นอย่างชัดเจน					
9. ใช้ความรู้พื้นฐานทางสังคมเพื่อช่วยในการปรับตัวในการเรียนรู้และอยู่ในสังคม					
10. นำความรู้ที่เรียนมาปรับประยุกต์เป็นแนวคิดใหม่ๆเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำงานต่างๆให้ดียิ่งขึ้น					

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. ทักษะด้านการใช้ภาษา	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เขียนบรรยายเรื่องราวเป็นภาษาไทยให้ผู้อื่นสามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย					
2. ใช้คำพูดภาษาไทยเพื่อการโต้ตอบหรือสนทนาได้เหมาะสมกับกาลเทศะ					
3. สรุปย่อเนื้อหาสาระของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์					
4. ตอบคำถาม หรือข้อซักถามต่างๆได้ตรงประเด็นชัดเจน					
5. ชมภาพยนตร์ที่เป็นเสียงภาษาอังกฤษได้รู้เรื่องโดยไม่จำเป็นต้องอ่านคำบรรยายภาษาไทย					
6. แนะนำตัวเองเป็นภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลอื่นได้รู้จักเป็นอย่างดี					
7. อ่านหนังสือภาษาอังกฤษแล้วสามารถแปลหรืออธิบายความหมายเป็นภาษาไทยให้เพื่อนเข้าใจได้ถูกต้อง					
8. เขียนรายงานเป็นภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 2
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

<u>คำชี้แจง</u> โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้และเลือกคำตอบที่ตรงตามความจริงที่ท่านปฏิบัติดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	81 ขึ้นไป
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	61 – 80
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	41 – 60
นานนานครั้ง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณร้อยละ	21 – 40
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติ	ประมาณไม่เกินร้อยละ	20

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ระดับพฤติกรรม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. ปรารถนาที่จะทำงานยากๆให้สำเร็จ					
2. พยายามมากขึ้น เมื่อรู้ตัวว่ามีความสามารถด้อยกว่าเพื่อน					
3. คิดว่างานยากเป็นงานที่ท้าทาย					
4. มีความมุ่งหวังว่าจะต้องประสบความสำเร็จในกิจการงานต่างๆ ที่ทำให้ได้					
5.เมื่อพบอุปสรรคในการทำงานก็จะลดเป้าหมายในการทำงานลง.					
6.บ่อยครั้งที่ตั้งใจทำงาน แต่ทำไปได้ไม่นานจะรู้สึกเบื่อและหยุดทำ.					
7. ไม่ยอมตัดสินใจล้มเลิกการกระทำกิจกรรมต่างๆโดยง่าย.					
8.คิดว่าผลสำเร็จในการทำงานไม่ค่อยมีความสำคัญสำหรับตนเอง.					
9. ไม่ได้กำหนดความมุ่งหวังในการเรียนแต่ละภาคการศึกษา.					
10. เมื่อยังไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียนจะหาวิธีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจนกว่าจะเข้าใจ					
11. แม้ว่างานจะยากและน่าเบื่อ ก็ยังมีจิตใจจดจ่ออยู่กับงานนั้นจนกว่าจะสำเร็จ					
12. เมื่อตั้งใจจะกระทำสิ่งใดแล้วจะพยายามต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆโดยไม่ย่อท้อ					

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตอนที่ 3
ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

<u>คำชี้แจง</u> ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษาให้มากที่สุด

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. เกรดเฉลี่ยสะสมในปัจจุบันเท่ากับ.....

3. ระดับการศึกษาสูงสุดที่มุ่งหวังจะทำการศึกษาต่อไป

☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

4. คณะที่กำลังศึกษาอยู่

☐ วิทยาศาสตร์

☐ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

☐ ครุศาสตร์

☐ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม

☐ วิทยาการจัดการ

☐ เทคโนโลยีการเกษตร

☐ อื่นๆ(ระบุ).....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

5. รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ถนัดและตรงกับความต้องการมากที่สุด

☐ เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ☐ เรียนรู้จากการถ่ายทอดของอาจารย์

6. ระยะเวลาที่เคยใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

☐ มากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป

☐ ตั้งแต่ 11-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

☐ น้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

7. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีความสนใจที่จะประกอบอาชีพลักษณะใดมากที่สุด

☐ อาชีพอิสระ

☐ พนักงานหน่วยงานของรัฐ

☐ พนักงานหน่วยงานของเอกชน

8. ลักษณะความเป็นอยู่ภายในครอบครัวของนักศึกษา

☐ 1). รู้สึกมีความรักความอบอุ่น ความยุติธรรม การตัดสินใจใดๆในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบจากสมาชิกทุกคน และนักศึกษามีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีโอกาสคิดริเริ่ม และตัดสินใจ ผู้ปกครองไม่ตามใจและเข้มงวดมากเกินไป

☐ 2). รู้สึกไม่มีอิสระเท่าที่ควร ไม่มีความเป็นตัวของตัวเองและรู้สึกว่าถูกควบคุมให้อยู่ในสายตาหรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา

☐ 3). รู้สึกต้องปฏิบัติตัวตามจุดมุ่งหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ผู้ปกครองกำหนดทุกอย่างและต้องเชื่อฟังผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

☐ 4). รู้สึกมีอิสระมากเกินไป ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยว ไม่ให้การสนับสนุนหรือคำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้หรือได้รับการฝึกฝนให้มีคุณธรรม ความดีต่างๆไม่มีระเบียบวินัย ไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเวลาอยู่กับผู้ปกครองน้อย

9. ลักษณะการใช้เวลาว่างที่ท่านชอบมากที่สุด

☐ ด้านวิชาการ

☐ ด้านนันทนาการ

10. ลักษณะกลุ่มเพื่อนของนักศึกษาในปัจจุบัน

☐ กลุ่มเพื่อนประเภทที่ชอบเรียนหนังสือ

☐ กลุ่มเพื่อนประเภทที่ชอบทำกิจกรรม

☐ กลุ่มเพื่อนประเภทชอบความสนุกสนานบันเทิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

-(ภาษาไทย) ผศ.ดร. ทิพาพร สุจารี

-(ภาษาอังกฤษ) Assist. Dr. Tipaporn Sujaree.

ตำแหน่งปัจจุบัน.

- อาจารย์โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่อยู่ที่ติดต่อได้

-โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. 043-722118 ต่อ 114

ประวัติการศึกษา.

วุฒิการศึกษา	สาขาวิชาเอก	สถานศึกษา
กศ.บ.	ภาษาอังกฤษ	มศว.ประสานมิตร
กศ.ม.	ภาษาอังกฤษ	มศว.ประสานมิตร
ศษ.ด.	หลักสูตรและการสอน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัย(ที่สำคัญ)

- รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมวินัยในตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม(หัวหน้าโครงการทุนอุดหนุนของจากสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปี 2547)

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสุราของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม(ผู้ร่วมวิจัย ทุนอุดหนุนของจากสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปี 2550)

- การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาภาคปกติตามทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม(หัวหน้าโครงการ ทุนอุดหนุนของจากสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปี 2550)

- การศึกษาศักยภาพของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(หัวหน้าโครงการ ทุนอุดหนุนจากสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2550)

- ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (หัวหน้าโครงการวิจัย ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปี 2550)

- อิทธิพลและผลกระทบการติดเกมส์ของเยาวชนตามสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(หัวหน้าโครงการวิจัย ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2550)

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

-การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(หัวหน้าโครงวิจัย ทุนอุดหนุนงบประมาณแผ่นดินจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม(มรม.) ผ่าน วช. ประจำปี 2553)

2. ผู้ร่วมวิจัย

-(ภาษาไทย) ดร. บุญเลี้ยง ทุมทอง

-(ภาษาอังกฤษ) Dr. Boonleang Thumthong.

3. ตำแหน่งปัจจุบัน.

- อาจารย์ กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

4. ที่อยู่ที่ติดต่อได้

- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อ.เมือง จ.สุรินทร์ 3200. โทรศัพท์มือถือ. 0810669345

5. ประวัติการศึกษา.

วุฒิการศึกษา	สาขาวิชาเอก	สถานศึกษา
ครุศาสตร์บัณฑิต	คณิตศาสตร์	สถาบันราชภัฏสุรินทร์
กศ.ม.	การวิจัยการศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ศษ.ด.	หลักสูตรและการสอน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

6. ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัย(ที่สำคัญ)

6.1 หัวหน้าโครงการวิจัย

- การศึกษารูปแบบและวิธีการส่งเสริมความมั่นคงและประโยชน์เกื้อกูลของครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(*หัวหน้าโครงการวิจัย ทุนอุดหนุนของ สกสค. กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2550)*

- การศึกษาศักยภาพของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาหลักสูตรที่ เน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*(หัวหน้าโครงการทุนอุดหนุนจากสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2550)*

- การพัฒนาวิธีการสอนของครูโดยความร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เรื่องเพศศึกษาและโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา(หัวหน้าโครงการ ทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ประจำปี 2552)

6.2 ผลงานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

- อิทธิพลและผลกระทบการติดเกมส์ของเยาวชนตามสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*(ผู้ร่วมวิจัย ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2550)*

- สมรรถนะของบุคลากรในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)(ผู้ร่วมวิจัย ทุนอุดหนุนเงินรายได้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ประจำปี 2554)

- ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายของนักเรียนที่เป็นโรคอ้วนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)(ผู้ร่วมวิจัย ทุนอุดหนุนเงินรายได้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ประจำปี 2554)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

- การสังเคราะห์โมเดลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงระบบของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(วารสารวิจัย มข. เดือนสิงหาคม 2553)

- การประเมินผลการรับรู้ของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต่อการประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เดือนมกราคม-มีนาคม 2554)

- การสังเคราะห์โมเดลจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงระบบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เดือนเมษายน-มิถุนายน 2554)

- การสังเคราะห์โมเดลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงระบบของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เดือนมกราคม-มีนาคม 2555)

- การสังเคราะห์รูปแบบการศึกษาชั้นเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา เดือนมกราคม-มิถุนายน 2557)

- สมรรถนะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์(ผู้ร่วมวิจัย ทุนอุดหนุนภายในระดับคณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปี 2555)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY